

University College

SJÆLLAND

University College Sjælland

Læreruddannelsen

Studieordning

Offentliggjort oktober 2011

INDHOLD

GENERELLE BESTEMMELSER	4
RETSGRUNDLAG FOR LÆRERUDDANNELSEN	4
LÆRERUDDANNELSENS FORMÅL	4
UDDANNELSENS VARIGHED OG ORGANISERING	5
UDDANNELSENS FAG OG INDHOLD	6
FÆLLES FAG.....	6
Praktik.....	6
Kristendomskundskab/livsoplysning/ medborgerskab (KLM)	6
Pædagogiske fag	6
LINJEFAG	7
Linjefagenes omfang	7
Linjefagsvalg	7
Adgangskrav til linjefag	7
Adgangsbegrænsning til linjefag	8
PROFESSIONSBACHELORPROJEKTET.....	8
IT, KOMMUNIKATION OG MEDIER	8
FORSKNINGSRESULTATER OG INNOVATION	8
EVALUERING, DOKUMENTATION OG BRUG AF EVALUERINGSRESULTATER	9
FRIVILLIG UNDERVISNING.....	9
DET TVÆRPROFESSIONELLE ELEMENT	9
INTERNATIONALISERING	10
STUDIEVEJLEDNING	10
UDDANNELSENS TILRETTELÆGGELSE	11
PROGRESSION OG SAMSPIL MELLEM LINJEFAG, PÆDAGOGISKE FAG OG PRAKTIK	12
DELTAGELSESPLIKT OG MØDEPLIGT	13
BESTEMMELSER I FORBINDELSE MED EKSAMEN	14
KRITERIER FOR BESTÅET EKSAMEN	14
DELTAGELSE I PRØVE	14
FRAMELDING	14
GENINDSTILLING TIL PRØVER	14
SYGEEKSAMEN	15
PRØVEFORMER	15
EKSAMENSTERMINER.....	15
EKSAMENSTIDER	15
UREGELMÆSSIGHEDER I FORBINDELSE MED PRØVER	15
BEDØMMELSE	15
KLAGE	17
PRAKTISKE FORHOLD	18
SEMESTERTILMELDING	18
ORLOV	18
MÉRIT, FRITAGELSE OG DISPENSATION	18
GENTAGELSE AF STUDIEÅR	18
OVERFLYTNING TIL ET ANDET UDDANNELSESSTED	18
UDSKRIVNING AF UDDANNELSEN	18

BORTVISNING	18
DISPENSATION FRA STUDIEORDNINGENS BESTEMMELSER.....	18
FAGBESTEMMELSER	19
FÆLLESFAG	20
1. Praktik.....	20
2. Kristendomskundskab/ livsoplysning/medborgerskab.....	26
3. De pædagogiske fag.....	28
4. Almen didaktik	29
5. Psykologi	31
6. Pædagogik	32
LINJEFAG PÅ 72 ECTS-POINT, HVORAF ET ER OBLIGATORISK SOM FØRSTE LINJEFAG	34
1. Dansk (aldersspecialiseret)	34
1.2. Dansk – aldersspecialisering mod begynder- og mellemtrin	36
1.3. Dansk – aldersspecialisering mod mellem- og sluttrin	38
2.1. Fysik/kemi og natur/teknik – naturfagligt fællesforløb (forsøg).....	42
2.2. Fysik/kemi – specialisering	44
3. Matematik (aldersspecialiseret)	47
3.1. Matematik – fællesforløb.....	47
3.2. Matematik – aldersspecialisering mod begynder- og mellemtrin	49
3.3. Matematik – aldersspecialisering mod mellem - og sluttrin	51
4. Engelsk	53
IKKE OBLIGATORISKE LINJEFAG PÅ 36 ECTS-POINT	56
5. Billedkunst.....	56
6. Biologi.....	59
7. Dansk som andetsprog.....	61
8. Fransk	64
9. Geografi.....	65
10. Historie (36 ECTS-point).....	67
11. Hjemkundskab	69
12. Idræt (36 ECTS-point).....	71
13. Kristendomskundskab/religion	74
14. Materiel design	76
15. Musik.....	80
16. Samfundsfag	83
17. Specialpædagogik.....	85
18. Tysk	88
LÆRERUDDANNELSENS PROFESSIONSBACHELOR-PROJEKT	91
KURSER	92
KURSER I FOLKESKOLENS TIMELØSE FAG.....	92
KURSUS INDEN FOR DET PRAKTISK-MUSISKE FAGOMRÅDE	95
KURSUS I SKRIVNING OG RETORIK	97
BILAG	98
ADGANG TIL LINJEFAG.....	98
MERITOVERFØRSEL OG FRITAGELSE I LÆRERUDDANNELSEN OG MERITLÆRERUDDANNELSEN	100

GENERELLE BESTEMMELSER

Retsgrundlag for læreruddannelsen

Læreruddannelsen er tilrettelagt i medfør af:

- *Lov nr. 562 af 6. juni 2007* om professionshøjskoler for videregående uddannelser.
- *Lov nr. 579 af 9. juni 2006* om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen.
- *Bekendtgørelse nr. 408 af 11/05/2009* om uddannelse til professionsbachelor som lærer i folkeskolen.
- *Bekendtgørelse nr. 782 af 17/08/2009* om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser.
- *Bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007* om karakterskala og anden bedømmelse.
- *Bekendtgørelse nr. 239 af 15. marts 2010* om adgang, indskrivning og orlov mv. ved Undervisningsministeriets videregående uddannelser.

Læreruddannelsens formål

Jf. Læreruddannelseslovens §1:

1. Uddannelsen har til formål at uddanne lærere til folkeskolen og tillige at give et grundlag for anden undervisning.

2. Uddannelsen skal give de studerende den faglige og pædagogiske indsigt og praktiske skoling, der er nødvendig for at kunne virke som lærer, og skal bidrage til at fremme de studerendes personlige udvikling samt bidrage til at udvikle deres interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund.
3. Uddannelsen skal give de studerende grundlag for videreuddannelse.

Jf. bekendtgørelsens §1:

Med henblik på det professionsrettede virke som folkeskolelærer skal den studerende

1. opnå teoretiske og praktiske forudsætninger for selvstændigt at indsamle, analysere, systematisere, udvælge og formidle viden på grundlag af fagenes metoder og i overensstemmelse med uddannelsens professionssigte og formål.
2. under anvendelse af sine teoretiske og praktiske forudsætninger lære at samarbejde og at planlægge, evaluere, vurdere, udvikle og udføre undervisning.
3. i et nært samspil med de pædagogiske fag og praktikken opnå en fagdidaktisk indsigt i sine linjefag, der kvalificerer til at begrunde undervisningen i forhold til folkeskolens formål, til skolefagets eget formål og til væsentlige træk i samfundsudviklingen samt til den enkelte elevs behov, forudsætninger og udviklingsmuligheder og -betingelser.

Uddannelsens varighed og organisering

Uddannelsen varer 4 år svarende til 240 ECTS point (efter *European Credit Transfer System*)¹. Et studenterårsværk opgøres som en fuldtidsstuderendes arbejde i et år og svarer til 60 ECTS-point. Uddannelsen giver ret til betegnelsen professionsbachelor som lærer i folkeskolen. Betegnelsen på engelsk er *Bachelor of Education*.

Uddannelsen organiseres således:

	1. studieår	2. studieår	3. studieår	4. studieår
Fællesfag	KLM			
	Psykologi	Pædagogik	Almen didaktik	
	Praktik: 5 uger	Praktik: 6 uger	Praktik: 6 uger	Praktik: 7 uger
Obligatoriske Linjefag (Der vælges ét obligatorisk linjefag)	Dansk fællesdel	Dansk 1.-6. kl.		
		Dansk 4.-9. kl.		
	Matematik fællesdel	Matematik 1.-6. kl.		
		Matematik 4.-9. kl.		
	Natur/teknik	Biologi		
		Geografi		
		Fysik/kemi		
Engelsk	Engelsk			
Valgfag: 0,6 linjefag²			Linjefag	Linjefag
Professionsbachelor opgave	Professionsopgave 1	Professionsopgave 2	Professionsopgave 3	Professionsopgave 4
				Bachelorprojekt

Den studerendes linjefag skal tilsammen udgøre 2,4 årsværk.

For studerende, der vælger to specialiseringer, gælder det, at den ene specialisering svarer til et af de 0,6 linjefag, der udbydes på 3.-4. studieår.

¹ Uddannelsen skal være afsluttet senest 6 år efter studiestart.

² Billedkunst, biologi, dansk som andetsprog, fysik/kemi, geografi, kristendomskundskab/religion, materiel design, musik, samfundsfag, specialpædagogik, tysk og hjemkundskab. Natur/teknik og fysik/kemi kan være 0,6 linjefag for studerende, som har valgt dansk, matematik eller engelsk som obligatorisk linjefag.

Uddannelsens fag og indhold

Fælles fag

Praktik

Praktikken forbinder uddannelsens teori og praksis med henblik på, at den studerende opnår kompetence til at forberede, gennemføre og evaluere undervisningsforløb.

Den studerende skal have praktik i alle de valgte linjefag og i alle fire studieår.

Praktikken omfatter 297 praktiktimer med børn, 8 timers praktikundervisning og 19 timers vejledning af praktiklærere samt deltagelse i øvrige læreropgaver.

Praktikken på 1. og 2. årgang finder sted på institutionens praktikskoler.

Praktikken på 2.-3. årgang kan med uddannelsesstedets godkendelse ud over folkeskoler finde sted ved frie grundskoler og efterskoler samt ved danske skoler i Sydslesvig, skoler på Færøerne og i Grønland og udenlandske skoler i forbindelse med et af seminariet organiseret studieophold i udlandet.

Praktikken på 4. årgang, skoleperioden, skal finde sted på en folkeskole, en fri grundskole eller en efterskole.

Omfang: 0,6 årsværk (36 ECTS), tilrettelagt over 24 uger gennem studiets fire år.

Kristendomskundskab/livsoplysning/medborgerskab (KLM)

I faget tematiseres dannelses- og værdispørgsmål i det flerkulturelle samfund i et historisk og aktuelt perspektiv. Der arbejdes tværfagligt med etiske, filosofiske, religionshistoriske og samfundsrelaterede problemstillinger, som har betydning for opdragelses- og værdispørgsmål i skolen.

I KLM indgår derudover emner som fagets samspil med praktik og andre fag, den studerendes sprogfærdighed, internationale emner samt klasserumsledelse og skole-hjem-samarbejde.

Omfang: 0,28 årsværk (16,8 ECTS): 112 lektioner og 2,5 vejledningstimer pr. studerende i det første studieår.

Pædagogiske fag

Det pædagogiske fagområde omfatter fagene psykologi, pædagogik og almen didaktik.

Disse fag beskæftiger sig – analytisk såvel som handlingsrettet – med lærerens arbejde, med undervisning og læring i skolen.

De pædagogiske fag er i stadig samspil med praktikken og andre fag.

I de pædagogiske fag indgår derudover områder som den studerendes sprogfærdighed, internationale emner, folkeskolens §7- områder, udsatte børn, klasserumsledelse, skole-hjem-samarbejde samt tilrettelæggelse og evaluering af undervisning.

Omfanget af de tre fag fastlægges således:

Pædagogik 0,175 årsværk (10,5 ECTS): 70 lektioner + 2 vejledningstimer pr. studerende.

Psykologi 0,175 årsværk (10,5 ECTS): 70 lektioner + 2 vejledningstimer pr. studerende.

Didaktik 0,2 årsværk (12,0 ECTS): 80 lektioner + 2 vejledningstimer pr. studerende.

Linjefag

Linjefagene har to væsentlige aspekter, dels den faglige fordybelse og dygtiggørelse i et fag, dels den fagdidaktiske indsigt, der har folkeskolens undervisning som udgangspunkt.

Linjefagenes omdrejningspunkter er faglighed, fagdidaktik og praktik, dvs. undervisningens hvad, hvorfor og hvordan. De studerendes praktikerfaringer inddrages i undervisningen i fagene efter endt praktikperiode.

I linjefagene indgår også emner som fagets samspil med andre fag, den studerendes sprogfærdighed, internationale emner, folkeskolens §7 -emner samt børns sprogfærdighed, læseindlæring og læsetræning.

Linjefagene inddeles i:

Obligatoriske linjefag på minimum 1,2 årsværk omfattende en fællesdel og mindst én specialiseringsdel: Dansk, matematik, engelsk og natur/teknik.

Den studerende skal vælge mindst et af disse fire fag.

Studerende, der har valgt natur/teknik som obligatorisk linjefag kan som specialiseringsdel vælge fysik/kemi, biologi eller geografi.

Valgbare linjefag på 0,6 årsværk: Billedkunst, biologi, dansk som andetsprog, geografi, historie, hjemkundskab, idræt, kristendoms-kundskab/religion, materiel design, musik, samfundsfag, specialpædagogik og tysk.

Studerende, der har valgt dansk, matematik eller engelsk som obligatorisk linjefag kan endvidere vælge natur/teknik og fysik/kemi som et valgbar linjefag.

Den studerende kan vælge et eller to af disse fag, afhængigt af øvrige valg.

Linjefagenes omfang

Obligatoriske 1,2 linjefag (72 ECTS): 480 lektioner og 12 vejledningstimer pr. studerende:

Dansk: Fællesdel 4.-6. klasse, specialiseringsdel: Enten 1.-6. klasse eller 4.-9. klasse

Matematik: Fællesdel 4.-6. klasse, specialiseringsdel: Enten 1.-6. klasse eller 4.-9. klasse.

Natur/teknik: Specialiseringsdel: fysik/kemi, geografi eller biologi 7.-9. klasse.

Engelsk: Som obligatorisk linjefag på 1. og 2. studieår, som valgbart 1,2-fag på 3. og 4. studieår.

0,6 linjefag (36 ECTS): 240 lektioner og 6 vejledningstimer pr. studerende:

Billedkunst, biologi, dansk som andetsprog, fysik/kemi, geografi, historie, hjemkundskab, idræt, kristendoms-kundskab/religion, materiel design, musik, natur/teknik, samfundsfag, specialpædagogik og tysk.

Linjefagsvalg

Den studerende skal vælge linjefag på i alt 2,4 årsværk. Obligatorisk linjefag samt specialisering vælges ved optagelsen og påbegyndes i 1. studieår.

I løbet af første studieår vælger de studerende det/de øvrige linjefag efter vejledning. Valget foretages allerede på 1. årgang for at give de studerende mulighed for gennem gymnasial suppleringskursus at kunne kvalificere sig til optagelse på det ønskede linjefag.

Adgangskrav til linjefag

Adgang til linjefaget dansk kræver A niveau i dansk, hvor én delkarakter skal være mindst 7.

Adgang til andre linjefag:

Hvis A niveau i et af de adgangsgivende fag kræves mindst 02 i én delkarakter.

Hvis B eller C niveau i et af de adgangsgivende fag kræves mindst 7 i én delkarakter.

Oplysning om adgangsgivende fag, se bilag 5.

Uddannelsesdirektøren med læreruddannelsen som ansvarsområde kan i ganske særlige tilfælde og efter en konkret og individuel vurdering give en studerende adgang til et eller flere linjefag uanset ovenstående bestemmelser, jf. bekendtgørelsen §39, stk.5.

Adgangsbegrænsning til linjefag

I forbindelse med udbud og oprettelse af linjefag det enkelte undervisningsår kan institutionen fastsætte en adgangsbegrænsning for, hvor mange studerende der kan optages på et givet linjefag, herunder fælles- og specialiseringsforløb.

I fag og forløb med adgangsbegrænsning vil optagelse ske efter de studerendes kvalifikationer.

Studerende med et adgangsgivende gymnasialt fag på A-niveau har 1. prioritet. Hvis dette antal overstiger antallet af studerende, der kan optages på faget, optages man efter faldende opnåede eksamenskarakterer i det pågældende fag. Hvis der derved opstår lige adgangsbetingelser for én eller flere studerende, optages man efter faldende gennemsnitskvotient i det adgangsgrundlag, som den studerende har til uddannelsen.

Hvis der kan optages flere studerende på et givet linjefag end det antal, der har adgangsgivende fag på A-niveau, optages studerende efter faldende opnåede eksamenskarakterer i de pågældende fag på B-niveau. Hvis der derved opstår lige adgangsbetingelser for én eller flere studerende, optages man efter faldende gennemsnitskvotient i det adgangsgrundlag, som den studerende har til uddannelsen.

Professionsbachelorprojektet

Den studerende udarbejder under vejledning af underviserne i de berørte fag et skriftligt professionsbachelorprojekt på uddannelsens 4. studieår.

Projektet skal udarbejdes

- individuelt

- i et selvvalgt og af institutionen godkendt emne, som vedrører en lærerfaglig problemstilling
- i tilknytning til et af den studerendes linjefag
- i sammenhæng med uddannelsens pædagogiske fag
- med inddragelse af færdigheder og viden erhvervet gennem uddannelsens praktik eller anden praksiserfaring
- under brug af videnskabelig metode

Det færdige professionsbachelor-projekt skal have et omfang svarende til mindst 25 og højst 35 normalsider á 2600 anslag. Eventuelle bilag herudover må højst udgøre 10 normalsider.

Den studerende skal ved afleveringen af bachelorprojektet, udover aflevering i fysisk form, også aflevere bachelorprojektet digitalt som en PDF-fil. Den digitale aflevering sker via et link fra intranettet og fronter.

Der afleveres 3 eksemplarer i fysisk form, hvoraf ét går i arkiv enten på studieservicecentret eller på biblioteket.

Der henvises i øvrigt til Bekendtgørelsens bilag 6 om professionsbachelorprojektet.

IT, kommunikation og medier

Informations- og kommunikationsteknologi integreres i undervisningen i alle fag og bidrager til at udvikle det enkelte fags emner, begreber og metoder.

Målet er, at den studerende tilegner sig teoretiske og praktiske forudsætninger for at anvende informations- og kommunikationsteknologi i forbindelse med undervisning og evaluering i folkeskolen.

Forskningsresultater og innovation

I undervisningen i alle fag inddrages i videst muligt omfang resultater af nationale og in-

ternationale *forsknings-, forsøgs- og udviklingsarbejder*, der er relevante for lærerprofessionen og egnede til at bidrage til at udvikle og anvende ny professionel viden.

Målet er, at den studerende tilegner sig teoretiske og praktiske forudsætninger for at kunne indgå i sammenhænge, hvor der udføres forsknings- og udviklingsarbejder inden for det lærerfaglige område.

I fagene og i praktikken anvendes tillige metoder og samarbejdsformer, der kan *understøtte udviklingen af skoleelevers innovative kompetencer*, herunder vilje og evne til i et tværfagligt samspil at tænke kreativt og udvikle virkelyst.

I undervisningen i linjefagene indgår overvejelser om stimulering af skoleelevers systematiske arbejde med idéudvikling og iværksætter i et tværfagligt samspil blandt skolefagene.

Evaluering, dokumentation og brug af evalueringresultater

Evaluering, dokumentation og brug af evalueringresultater i planlægning og gennemførelse af undervisning indgår løbende i uddannelsen i forbindelse med:

1. De studerendes arbejde i fagene og praktikken med forskellige evaluering- og dokumentationsformer til brug i folkeskolen, jf. de enkelte fags mål og CKF. Arbejdet fremgår af fagenes indholdsbestemmelser.
2. Institutionen evaluering og dokumentation over for den studerende med hensyn til udbytte af studiet. Dette gennemføres ved fremadrettet respons på alle deltagelsespligtige opgaver, afleveret rettidigt, gennem bedømmelse af praktikforløb og gennem interne og eksterne prøver.

Frivillig undervisning

Kursus inden for folkeskolens timeløse fag:

- Færdselslære, inklusive førstehjælp

- Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab
- Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering

Mål og indhold fremgår af kursernes CKF, bilag 7.

- Det praktisk-musiske fagområde.

Mål og indhold fremgår af kursets CKF, bilag 8.

- Kursus i skrivning og retorik for studerende, der ikke har valgt linjefaget dansk.

Mål og indhold fremgår af kursets CKF, bilag 9.

- Svømmelærerkursus

Indhold, struktur og prøveform er angivet i Bekendtgørelse om uddannelse af svømmelærere.

Institutionen kan udbyde andre kurser, der peger mod lærernes arbejdsområder. Beskrivelse af disse

kurser udarbejdes i forbindelse med opslag og udbud af kurserne.

Beslutning om oprettelse af alle udbudte kurser træffes af uddannelseslederen.

Det tværprofessionelle element

I uddannelsen indgår et tværprofessionelt element.

Den studerende skal med udgangspunkt i sin lærerfaglige identitet opnå indsigt i andre relevante uddannelser og forståelse for berøringsfladerne mellem og grænserne for egen og andres profession i løsning af konkrete arbejdsopgaver, herunder blandt andet i arbejdet med udsatte børn.

Der udbydes projektforløb, hvori elementer fra læreruddannelsen bringes i samspil med andre relevante professionsuddannelser.

Den enkelte studerende skal i løbet af uddannelsen deltage i projektforløb i et omfang svarende til mindst 8 ECTS points og omfattende et eller flere af den studerendes fag.

Internationalisering

Der er mulighed for studieophold i udlandet, herunder ophold af tre måneders varighed eller mere, som led i uddannelsen.

Inden udveksling aftales hvilke dele af studiet, der kan gives merit for. Uddannelseslederen giver merit på baggrund af indstilling fra fagets undervisere og den internationale koordinator. Hvis praktik indgår i udlandsopholdet, udarbejder den studerende en professionsopgave på baggrund heraf.

Studievejledning

Uddannelsesinstitutionen tilbyder gennem hele uddannelsen studievejledning, der primært omhandler spørgsmål og problemer vedrørende den studerendes uddannelsesforløb. I studievejledningen kan den studerende få grundig vejledning i forhold, der blandt andet drejer sig om:

- Selve studiet, herunder skemaets opbygning, årsplanen, brug af frivillige undervisningstilbud, opgaveskrivning og faglig og studiesocial vejledning.
- Forhold, der vedrører studieordningen i UCSJ, f.eks. obligatoriske forløb, skriftlighed, opfyldelse af deltagelses- og mødepligten.
- Studieproblemer, disponering, samarbejde mv.
- Særligt tilrettelagte studieforløb, herunder afledte konsekvenser samt specialpædagogisk støtte.
- Regler for linjefagsvalg samt forventede forudsætninger og linjefagsskift efter påbegyndt studium.
- Meritmuligheder, optagelse, studiestart, karrierevejledning og orlov.

Studievejledningen koordinerer og afholder kurser i studieteknik, eksamensteknik og lignende. Studievejledningen samarbejder med den studerendes undervisere om fastholdelse af frafaldstruede studerende.

Uddannelsens tilrettelæggelse

Uddannelsen tilrettelægges således, at den studerende inden for studieordningens rammer har indflydelse på undervisningens gennemførelse.

De enkelte fag, emner og problemstillinger studeres med henblik på, at den studerende bliver i stand til at udvælge og tilrettelægge undervisningsstof i relation til den enkelte elevs læring. Studiemiljøet understøtter, at den studerende bliver i stand til at arbejde på et dokumenteret og aktuelt vidensgrundlag og selvstændigt at indsamle, udvælge, analysere, systematisere og formidle viden på grundlag af fagenes metoder. Målet er, at den studerende udvikler et fagligt, fagdidaktisk og pædagogisk beredskab som basis for udvikling af egen undervisningspraksis.

Den studerende skal i sine linjefag opnå en indsigt, der kvalificerer til at begrunde undervisningen i forhold til folkeskolens formål, til skolefagets eget formål, til væsentlige træk i samfundsudviklingen og til den enkelte elevs behov, forudsætninger, udviklingsmuligheder og -betingelser. Denne indsigt skal endvidere kvalificere den studerende til at opstille kriterier for vurdering, fremstilling og anvendelse af undervisningsmaterialer og andre hjælpemidler. Dette sker i et nært samspil med de pædagogiske fag og praktikken.

Den studerende skal i det enkelte fag og på tværs heraf tilegne sig viden om og erfaring med forskellige undervisnings- og arbejdsformer, herunder tværfaglige arbejdsformer, projektarbejde og IT-baseret undervisning, således som de forekommer i skolens undervisning.

Studiemiljøet tilrettelægges sådan, at den studerende alene og i samarbejde med andre tilegner sig forudsætninger for at koordinere erfaringer fra flere forskellige fag.

Undervisning og vejledning tilrettelægges sådan, at den studerende tilbydes såvel lærerstyrede som selvstyrede forløb. I begge tilfælde skal den studerende tage ansvar for egne læringsaktiviteter og gøres medansvarlig for sine medstuderendes læringsaktiviteter.

I alle fag arbejdes der med forskellige evalueringsmetoder, således at den studerende opnår kompetence til at arbejde bevidst med evaluering som en naturlig del af lærerrollen.

I alle fag arbejdes der med den studerendes mundtlige og skriftlige sprogfærdighed, herunder læseindlæring og læsetræning, og med internationale emner.

Alle fags integrering af informations- og kommunikationsteknologi i undervisningen bidrager til at udvikle det enkelte fags emner, begreber og metoder, så den studerende kan anvende IT i forbindelse med undervisning af børn.

Institutionen kan tilrettelægge dele af uddannelsen³ som et internationalt forløb fælles for danske og udenlandske studerende, hvor undervisningen foregår på engelsk. Alle studerende kan søge dele af uddannelsen gennemført ved studieophold i udlandet.

---

³ Svarende til højst 60 ECTS points for den enkelte studerende

Progression og samspil mellem linjefag, pædagogiske fag og praktik

Læreruddannelsens progression er forankret i praktikfagets indholdsområder fordelt over 4 år:

- Lærerens opgave og ansvar
- Elevforudsætninger
- Udvikling af klassens sociale liv og læringsmiljø
- Planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning
- Evaluering af elevernes læring
- Samarbejde med elever, forældre, kolleger og andre ressourcepersoner
- Beskrivelse, analyse og vurdering af undervisning

Progressionen i den lærerstuderendes tilegnelse af lærerkompetencer findes tillige i arbejdet frem mod professionsbachelorprojektet. Der arbejdes på hvert studieår med *en professionsopgave*, hvor der fokuseres på samarbejde mellem linjefag og pædagogiske fag i forbindelse med årets praktik. Opgaverne er grundlag for det afsluttende arbejde med professionsbachelorprojektet.

1. studieår

Professionsopgave 1

Med udgangspunkt i praktikkens mål og CKF og i tilknytning til fagene, som er placeret på 1. årgang, skal den studerende udarbejde en professionsopgave, som indeholder problemstillinger vedrørende lærerpraksis.

2. studieår

Professionsopgave 2

Med udgangspunkt i praktikkens mål og CKF og i tilknytning til fagene, som er placeret på 2. årgang, skal den studerende udarbejde en professionsopgave, som indeholder komplekse problemstillinger vedrørende lærerpraksis.

3. studieår

Professionsopgave 3

Med udgangspunkt i praktikkens mål og CKF og i tilknytning til fagene, som er placeret på

3. årgang, skal den studerende udarbejde en selvstændig professionsopgave, som indeholder komplekse problemstillinger vedrørende egen lærerpraksis.

4. studieår

Professionsopgave 4

Med udgangspunkt i praktikkens mål og CKF og i tilknytning til faget, som er placeret på 4. årgang, skal den studerende udarbejde en selvstændig professionsopgave, som indeholder komplekse problemstillinger vedrørende egen lærerpraksis.

Professionsbachelorprojektet

Med udgangspunkt i praktikken og i tilknytning til et af den studerendes linjefag og de pædagogiske fag skal den studerende udarbejde et professionsbachelorprojekt, som det er beskrevet i studieordningen: Læreruddannelsens professionsbachelorprojekt.

Deltagelsespligt og mødepligt

Den studerende skal aktivt deltage i uddannelsen, som den tilrettelægges af institutionen. Dette omfatter deltagelse i undervisning, vejledning, gennemførelse af projektførløb, udarbejdelse af skriftlige produkter m.v. således som det er beskrevet i de enkelte fags semesterplaner eller som tværgående forløb i uddannelsen. Som led i deltagelsespligten har den studerende mødepligt til uddannelsens 1. studieår og til praktik gennem hele uddannelsen.⁴

Derudover afleveres eller gennemføres over uddannelsens fire år i alt 23 obligatoriske produkter eller mødepligtige forløb som led i undervisningen i uddannelsens fag. Karakteren af disse produkter eller forløb vil fremgå af fagbeskrivelsen for de enkelte fag og aftales i semesterplanen for de enkelte hold.

Produkter eller forløb fordeles således på uddannelsens fag:

Fag	Antal produkter/ forløb
KLM	4 mindre
Psykologi	1
Pædagogik	1
Almen didaktik	1
0,6 linjefag	3 + 1 professionsopgave
1,2 linjefag	6 + 2 professionsopgaver

Opfyldelsen af deltagelsespligten er en forudsætning for, at den studerende kan indstille sig til prøver videre frem gennem studiet. Studerende, der ikke har opfyldt deltagelsespligten i et studieår, kan søge dispensation til at deltage i prøve i fag, som ikke berøres af den forsømte deltagelsespligt. Dispensationen kan kun gives, når uddannelseslederen skøn-

ner, at den studerende har vægtige grunde til ikke at have opfyldt deltagelsespligten.

Den enkelte underviser indberetter til uddannelseslederen de studerende, der ikke opfylder deres deltagelsespligt. Ved mødepligtige forløb i uddannelsen foretager den enkelte underviser en registrering af den studerendes deltagelse, og senest ved afslutningen af forløbet indberetter underviseren den enkelte studerendes deltagelse i forløbet.

Studerende, der ikke har opfyldt deres deltagelsespligt, herunder mødepligt, indkaldes til en samtale med uddannelseslederen eller med den, som uddannelseslederen har delegeret kompetencen til.

Sanktionerne for manglende opfyldelse af deltagelsespligten kan være

- Mundtlig påtale
- Skriftlig advarsel
- Udelukkelse fra prøve med tilbud om at gå dele af uddannelsen om

Efter skriftlig advarsel kan en studerende, som fortsat ikke opfylder deltagelsespligten, bortvises fra institutionen.

⁴ Mødepligten til praktik er nærmere angivet i bestemmelserne om praktik.

Bestemmelser i forbindelse med eksamen

Bekendtgørelse nr. 782 af 17/08/2009 om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser og Bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007 om karakterskala og anden bedømmelse fremgår af institutionens hjemmeside.

Det er den studerendes eget ansvar at gøre sig bekendt med disse.

Kriterier for bestået eksamen

Læreruddannelsens prøver er alle individuelle prøver⁵, jfr. Eksamensbekendtgørelsen kapitel 4, §10, stk 2: *Prøverne tilrettelægges som individuelle prøver, med mindre andet er bestemt af Undervisningsministeriet.*

For at bestå lærereksamen kræves, at den studerende har bestået alle uddannelsens prøver med mindst karakteren 02, og alle praktikperioder med bedømmelsen Bestået. I de fag, der har både skriftlig og mundtlig prøve (dansk, dansk som andetsprog, matematik, engelsk, fransk og tysk), betragtes den skriftlige og den mundtlige prøve som to selvstændige prøver, der hver for sig skal bestås med mindst karakteren 02.

Den studerende kan ved en individuel prøve eksamineres på grundlag af et gruppefremstillet produkt. De øvrige medlemmer af gruppen må ikke være til stede i eksamenslokalet, før de selv er blevet eksamineret. Gruppeprodukter kan udarbejdes i grupper på max. 3 studerende.

Deltagelse i prøve

Det er en betingelse for deltagelse i uddannelsens prøver, at deltagelsespligten i fagene er opfyldt, og at produkter, der indgår i prøven, er afleveret rettidigt.

---

⁵ Dog undtaget visse delprøver i fagene idræt og musik, jf. fagenes bestemmelser..

Den studerendes indstillingsfrist er identisk med frameldingsfrist til prøven og tæller som ét ud af de tre mulige prøveforsøg, uanset om den studerende går til prøve eller ej. Institutionen kan dog dispensere herfra, når der foreligger usædvanlige forhold, jf. Eksamensbekendtgørelsen §5 stk. 3.

Inden udgangen af 2. semester efter studiestart skal den studerende for at gå videre i studiet deltage i prøver i KLM og psykologi, foruden i fællesforløbet i den studerendes første linjefag. Er disse prøver ikke bestået inden udgangen af 4. semester efter studiestart, kan den studerende ikke fortsætte uddannelsen.

Framelding

En studerende kan indstille sig til prøve tre gange. Ønsker man ikke at gå til prøve til den efter studieordningen fastsatte tid, kan man framelde sin eksamen senest ved semester-tilmeldingen til det semester, hvor prøven afholdes. Overholdes denne frist ikke, har den studerende brugt en prøveindstilling.

Genindstilling til prøver

Hvis en studerende efter indstilling ikke har gennemført prøven i et fag, skal den studerende genindstille sig til prøve i faget.

Hvis en studerende ved en prøve (intern og ekstern) i et fag ikke har opnået mindst karakteren 02 eller bedømmelsen Bestået, skal den studerende genindstille sig til prøve i faget.

Den studerende kan deltage i den samme prøve 3 gange. Dispensation til yderligere prøvegange kan gives, hvis det er begrundet i usædvanlige forhold, jf. Eksamensbekendtgørelsen § 6 stk. 4. Manglende studieegnethed er ikke usædvanlige forhold.

Genindstilling skal normalt ske i den næste eksamenstermin. Den studerende har dog ret til at genindstille sig til en omprøve i august måned i følgende tilfælde:

- hvis den studerende efter 1. studieår ikke har opnået mindst karakteren 02 eller be-

dømmelsen Bestået i en eller flere af de prøver, hvori undervisningen afsluttes inden udgangen af 2. semester.

- hvis den studerende kun mangler at bestå en enkelt prøve for at afslutte uddannelsen.

Sygeeksamen

For en studerende, der ikke har været i stand til at deltage i en planlagt prøve på grund af dokumenteret sygdom eller graviditet, afholdes der sygeeksamen.

Sygeeksamen afholdes normalt i august, men kan afholdes i samme eksamenstermin, hvis det er praktisk muligt.

Prøveformer

Mundtlig prøve med baggrund i materiale – kaldet opgaver – fastlægges inden for følgende rammer:

- Opgaver, der danner baggrund for eksamen, må højst have et omfang på 5 normalsider á 2600 anslag.
- Opgaverne kan være produceret ved afslutningen af undervisningen med sigte på eksamen eller i løbet af undervisningen i faget.
- Der skal i henhold til bestemmelser i eksamensbekendtgørelsen indgå lodtrækning, hvor den enkelte studerende skal trække lod mellem mindst 4 opgaver. Hvis opgaverne/begrundede problemstillinger, er tilvejebragt i løbet af undervisningen, skal der i forbindelse med eksamen trækkes lod mellem disse. Hvis opgaverne udarbejdes ved afslutningen af undervisningen med sigte på prøven, skal der som led i prøven for den enkelte studerende trækkes lod mellem mindst 4 opgaver.
- Det fremgår af prøvebestemmelserne i det enkelte fag, hvorledes opgaven indgår i bedømmelsen.

Eksamensterminer

Skriftlige prøver afholdes i slutningen af maj og begyndelsen af juni. Tidspunkterne fastsættes af Undervisningsministeriet.

De mundtlige prøver med ekstern censur afholdes i perioden 15. maj til 30. juni. Omprøver kan afholdes i august og januar.

Prøver for enkelte studerende kan afholdes udenfor den normale eksamenstermin.

Eksamenstider

Mundtlige og praktiske prøver

- Fællesfag: Prøven varer 30 minutter
- Obligatoriske linjefag, fællesforløb: En intern mundtlig prøve varer 30 minutter.
- Linjefag 1,2 årsværk, 1. del: En intern mundtlig prøve varer 30 minutter.
- Linjefag – eksterne prøver: Prøven varer 45 minutter.
- Bacheloropgaven: Prøven varer 45 minutter.

Den angivne tid pr. eksaminand omfatter også tid til votering.

I enkelte linjefag kan der indgå en praktisk prøve, der kræver en speciel organisering efter godkendelse af uddannelseslederen.

Uregelmæssigheder i forbindelse med prøver

Uregelmæssigheder ved en prøve kan medføre, at den studerende bortvises fra de resterende prøver i indeværende eksamenstermin. Der henvises til *Bekendtgørelse nr. 782 af 17. august 2009* om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser.

Bedømmelse

Interne prøver

Følgende af uddannelsens fag og forløb afsluttes med intern prøve:

- Afslutning af fællesforløb i dansk og matematik (Bestået/Ikke bestået).
- Afslutning af 1. del af linjefaget engelsk (Bestået/Ikke bestået).
- De pædagogiske fag almen didaktik, psykologi og pædagogik afsluttes efter Undervisningsministeriets bestemmelse med intern eller ekstern prøve (7-trinsskala).

Eksterne prøver

Følgende af uddannelsens fag og forløb afsluttes med en individuel ekstern prøve, der kan være mundtlig, skriftlig, praktisk eller en kombination heraf, og som kan bestå af flere delprøver:

- Kristendomskundskab/livsoplysning/medborgerskab (7-trinsskala).
- Linjefagene billedkunst, biologi, dansk som andetsprog, fysik/kemi, geografi, historie, hjemkundskab, idræt, kristendomskundskab/religion, materiel design, musik, natur/teknik, samfundsfag og specialpædagogik (7-trinsskala).

Følgende af uddannelsens linjefag og forløb afsluttes med både en mundtlig og en skriftlig individuel ekstern prøve:

- Specialiseringsforløb i linjefagene dansk og matematik (7-trinsskala).
- Anden del af linjefaget engelsk (7-trinsskala).
- Linjefagene fransk og tysk (7-trinsskala).

Opgaverne til skriftlige prøver stilles af Undervisningsministeriet, som fastsætter tidspunkt for den enkelte prøve.

Ved mundtlige og praktiske prøver kan eksaminator og censor inddrage alle fagets kompetencemål og centrale kundskabs- og færdighedsområder, dog ikke de mål, som allerede er bedømt ved intern prøve.

Kortere afgrænsede uddannelseselementer, hvis indhold og arbejdsform begrunder det, kan dokumenteres alene ved deltagelse i undervisningen. En sådan ordning kan dog højst omfatte 15 pct. af et fags indhold.

For den enkelte studerende kan uddannelsesdele svarende til højst 60 ECTS-point bedømmes ved prøve afholdt på engelsk, fransk eller tysk, hvis de pågældende dele af uddannelsen har været udbudt og gennemført på det pågældende sprog.

Professionsbachelorprojektet bedømmes ved en individuel mundtlig prøve af en linjefag- underviser, en underviser i de pædagogiske

fag og en ministerielt beskikket censor. Der gives én samlet karakter for opgaven og den mundtlige præstation ved prøven.

Prøvegrundlag

Grundlaget for bedømmelsen er fagenes mål og CKF samt undervisningens beskrevne indhold.

Bedømmelse af praktik

Den studerendes præstation i praktik skal løbende for hvert studieår bedømmes med Bestået eller Ikke-bestået. Den studerende skal senest inden udgangen af 4. semester efter studiestart have opnået bedømmelsen Bestået for den del af praktikken, som institutionen har tilrettelagt på 1. studieår.

Hver bedømmelse af praktikken foretages af institutionen. Til brug for bedømmelse af den studerendes forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktik, og om den studerende i forhold til uddannelsens progression har opnået tilstrækkelig kompetence til at anvende praktikfagets centrale kundskabs- og færdighedsområder, skal institutionen modtage en skriftlig, begrundet indstilling

- fra praktikstedet om, hvorvidt praktikstedet vurderer, at den studerende ud fra sit faglige og pædagogiske niveau er egnet til at undervise elever
- fra en eller flere undervisere, der i relevant omfang har deltaget i forberedelse og efterbehandling af den studerendes praktik, om den studerendes præstation bør bedømmes *Bestået*. Grundlaget herfor er den studerendes for- og efterbehandling af praktikken, og evt. treparts-samtaler ved underviserens deltagelse i praktikken på skolen.

Praktikskolens og underviserens indstilling gives med udgangspunkt i CKF for faget praktik.

Indstillinger med bedømmelsen *Ikke-bestået* skal fremsendes til såvel institutionen som til den studerende, der skal have mulighed for at fremkomme med en skriftlig udtalelse til uddannelseslederen forud for bedømmelsen.

En studerende, hvis praktik på en årgang er bedømt *Ikke-bestået*, kan én gang gå praktikperioden om på samme eller, hvis den studerende ønsker det, på et andet praktiksted.

Bedømmes en praktikperiode, som den studerende har gået om, fortsat *Ikke-bestået*, kan den studerende ikke fortsætte uddannelsen.

Hvis ganske særlige grunde taler derfor, kan uddannelseslederen på baggrund af skriftlig ansøgning give en studerende mere end én mulighed for at gå en praktikperiode om.

Klage

Klager over forhold ved prøver indgives af eksaminanden til institutionen. Klagen skal være skriftlig og begrundet.

Klagen indgives senest 2 uger efter, at bedømmelsen af prøven er bekendtgjort på sædvanlig måde. Institutionen kan dispensere fra fristen, hvor usædvanlige forhold begrundet det.

Eksaminanden kan fortsætte uddannelsen under klagesagens behandling.

Klagegrundlag

Klagen kan vedrøre: 1) prøvegrundlaget, herunder prøvespørgsmål, opgaver og lignende, samt dets forhold til uddannelsens mål og krav, 2) prøveforløbet eller 3) bedømmelsen.

Institutionen forelægger straks klagen for de oprindelige bedømmere, jf. dog stk. 3. Udtalelsen fra bedømmerne skal kunne danne grundlag for institutionens afgørelse vedrørende faglige spørgsmål. Institutionen fastsætter en frist på normalt 2 uger for afgivelse af udtalelserne. Klageren skal have lejlighed til at kommentere udtalelserne inden for en frist af normalt 1 uge.

Afgørelse af klager træffes af institutionen. Afgørelsen træffes på grundlag af bedømmernes faglige udtalelse og klagerens kommentarer til udtalelsen.

Afgørelsen, der skal være skriftlig og begrundet, kan gå ud på: 1) en ny bedømmelse

(ombedømmelse), 2) tilbud om ny prøve (omprøve) eller 3) at klageren ikke får medhold i klagen.

Institutionen meddeler straks klageren og bedømmerne afgørelsen.

En studerendes klage kan altid indbringes for undervisningsministeren, for så vidt angår retlige spørgsmål.

Praktiske forhold

Semestertilmelding

For at være registreret som studerende ved UC Sjællands læreruddannelse skal man hvert semester aflevere en semestertilmelding i administrationen. Dette gælder ligeledes for studerende, som ikke har afsluttet uddannelsen efter 8. semester. En studerendes aflevering af tilmelding til et semester er ensbetydende med indstilling til prøve i de fag, som efter studieordningens beskrivelse afholder prøve ved semestrets afslutning.

Orlov

Orlov kan søges for et helt undervisningsår ad gangen og kan bevilges i højst to undervisningsår. Orlov kan tidligst bevilges, når alle prøver efter 1. studieår er bestået. Studerende kan i orlovsperioden ikke deltage i undervisning og prøver i den uddannelse, hvorfra den studerende har orlov. Genoptagelse af studiet skal altid ske ved et studieårs begyndelse.

Merit, fritagelse og dispensation

Institutionen kan fritage en studerende for dele af uddannelsen, når det dokumenteres, at den studerende gennem uddannelse eller på anden måde har opnået tilsvarende kvalifikationer. Der henvises til bekendtgørelsens kapitel 8 samt UC Sjællands regelsæt om merit og realkompetencevurdering.

Gentagelse af studieår

Studerende kan skriftligt ansøge om at tage et uddannelsesår om, hvis ganske særlige forhold gør sig gældende. Man har ikke ret til at gå et år om.

Gentagelse af et studieår ændrer ikke bestemmelsen om, at uddannelsen skal være afsluttet senest 6 år efter påbegyndelsen af studiet.

Overflytning til et andet uddannelsessted

Studerende kan ansøge om overflytning til et andet uddannelsessted end der, hvor de er optaget. Normalt sker overflytning ved begyndelsen af et studieår.

Udskrivning af uddannelsen

Hvis en studerende ikke har færdiggjort uddannelsen senest 6 år efter indskrivning, udskrives den studerende af uddannelsen.

Bortvisning

En studerende kan bortvises fra institutionen, hvis vedkommende

- groft har tilsidesat almindelige regler for samvær med andre studerende eller institutionens medarbejdere eller samarbejdspartnere
- på grund af vedvarende sygdom, medicin- eller alkoholmisbrug eller lignende frembyder en sådan risiko for andres helbred eller sikkerhed, at den studerende ikke bør sendes i praktik.

En studerende kan i øvrigt bortvises fra institutionen, hvis vedkommende har gjort sig skyldig i et forhold, der er åbenbart uforeneligt med, at den studerende fortsætter uddannelsen på uddannelsesstedet.

Dispensation fra studieordningens bestemmelser

Uddannelsesdirektøren med ansvar for læreruddannelsen kan i ganske særlige tilfælde give dispensation for bestemmelser i studieordningen fastsat af UC Sjælland.

Denne studieordning er efter høring i Uddannelsesudvalget for læreruddannelsen godkendt af University College Sjællands rektor efter bemyndigelse fra bestyrelsen.

Fagbestemmelser

Mål og CKF samt indholds- og eksamensbestemmelser i følgende fag:

Praktik
Kristendomskundskab/ livsoplysning/ medborgerskab
Psykologi
Pædagogik
Didaktik

Dansk fællesforløb
Dansk specialisering 1.6. klasse
Dansk specialisering 4.-9. klasse
Natur/teknik 1.-6. klasse
Fysik/kemi 7.-9. klasse
Matematik fællesforløb
Matematik specialisering 1.-6. klasse
Matematik specialisering 4.-9. klasse
Engelsk

Billedkunst
Biologi
Dansk som andetsprog
Fransk
Geografi
Historie
Hjemkundskab
Idræt
Kristendomskundskab
Materiel Design
Musik
Samfundsfag
Specialpædagogik
Tysk

Fællesfag

1. Praktik

1.1. Fagets identitet

Faget praktik har en grundlæggende betydning for uddannelsens professionsrettede karakter, og faget har dermed den sammenbindende funktion for undervisningen i uddannelsens fag og den studerendes arbejde på praktikskolen.

Faget praktik er karakteriseret ved to centrale kompetencer. Dels praktisk/pædagogisk kompetence, der retter sig mod lærerens arbejde med børn og unge, dels analytisk kompetence, der retter sig mod at undersøge egen og andres praksis med henblik på en fortsat udvikling.

Faget har derfor fokus på forholdet mellem praktiske og teoretiske erfaringsdannelser som forudsætning for den studerendes egen almene lærerfaglige læring og udvikling.

1.2. Mål

Målet er, at den studerende opnår kompetence til at

- a) planlægge, gennemføre og begrunde undervisning, herunder træffe beslutning om formålstjenlige undervisnings-, arbejds- og organisationsformer med inddragelse af it,
- b) beskrive elevforudsætninger for såvel enkelte elever som for grupper af elever,
- c) lede og udvikle klassens faglige og sociale fællesskab i et demokratisk perspektiv,
- d) planlægge i langsigtede og kortsigtede perspektiver, herunder planlægge i vekselvirkning mellem enkeltfaglige forløb og forløb i tværgående emner og problemstillinger i samarbejde med kolleger og elever,
- e) evaluere elevernes læring med anvendelse af formålstjenlige evalueringsmetoder,
- f) samarbejde med elever, forældre, kolleger og andre ressourcepersoner,

- g) observere, beskrive og dokumentere undervisning og andre processer i skolen og
- h) analysere undervisning og læring med henblik på udvikling af egen undervisning og skolens virksomhed som helhed med inddragelse af professions-, udviklings- og forskningsforankret viden.

Målet for det samlede praktikforløb på hver årgang er, at den studerende opnår kompetence til at anvende de centrale kundskabs- og færdighedsområder, der er beskrevet for hvert studieår.

1.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Praktikkens indhold er områder, der vedrører lærerens opgave og ansvar, planlægning, gennemførelse, evaluering og udvikling af undervisning, elevs sociale udvikling og samarbejde med forskellige parter. Områderne danner grundlag for samspillet med uddannelsens øvrige fag, både i forbindelse med forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktikken. Områderne angiver det indholdsmæssige grundlag for et professionsbaseret samvirke mellem uddannelsens teori og praksis.

1.4. Første studieår

Lærerens opgave og ansvar

Indholdet er arbejdet med relationen lærer-elev, lærer-klasse og lærerens kommunikation og formidling samt læreropgavens etik og klasseledelse.

Elevforudsætninger

Elevers forskellige faglige, kulturelle og sociale forudsætninger.

Ledelse og udvikling af klassens sociale liv og læringsmiljø

Ledelse af undervisning og udvikling af klassens sociale liv.

Planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning

Arbejdet med korte undervisningssekvenser inden for en ramme sat af praktiklæreren og anvendelse af forskellige organisationsformer i undervisningen.

Evaluering af elevernes læring

Kendskab til anvendte evalueringsformer på praktikskolen.

Samarbejde med elever, forældre, kolleger og andre ressourcepersoner

Kendskab til og arbejde med skolens normer og retningslinjer for forældresamarbejde og kortere skriftlig kommunikation med forældre. Lærersamarbejdet om klassen.

Beskrivelse, analyse, vurdering

Observation, analyse og vurdering af praksissituationer og elevadfærd.

1.5. Andet studieår

Lærerens opgave og ansvar

Lærerens feedback til elever, lærerens rammesætning af undervisning og af elevers læring samt lærerens opmærksomhed på den enkelte elevs trivsel og udvikling.

Elevforudsætninger

Elevers forskellige forudsætninger som grundlag for planlægning af undervisning.

Ledelse og udvikling af klassens sociale liv og læringsmiljø

Ledelse af undervisning og udvikling af klassens sociale liv. Lærerens forskellige måder at forholde sig på, der kan styrke klassens sociale liv og læringsmiljø.

Planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning

Arbejdet med undervisningsforløb i samarbejde med praktiklæreren med variation i pædagogiske og faglige metoder, udarbejdelse af undervisningsplaner i overensstemmelse med skolens og skolefagenes bestemmelser og regelsæt.

Evaluering af elevernes læring

Inddragelse af forskellige evalueringsredskaber, herunder test.

Samarbejde med elever, forældre, kolleger og andre ressourcepersoner

Deltagelse i planlægning af forældresamarbejde, skriftlig information af forældre om undervisningsplan samt skolens organisering af samarbejde i forskellige fora, herunder forskellige former for samarbejde mellem undervisere.

Beskrivelse, analyse, vurdering

Observation, analyse og vurdering af praksisforløb og elevers læring.

1.6. Tredje studieår

Lærerens opgave og ansvar

Læreren som deltager i kollegialt samarbejde og som deltager i skolens samlede udvikling. Lærerens samarbejde med psykologiske og specialpædagogiske ressourcepersoner.

Elevforudsætninger

Lærerens indsats i forhold til elever med særlige vanskeligheder, herunder skrive- og læsevanskeligheder.

Ledelse og udvikling af klassens sociale liv og læringsmiljø

Lærerens arbejde med støtte og udvikling af klassens sociale liv og læringsmiljø, herunder konfliktløsning.

Planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning

Selvstændigt arbejde med længerevarende, differentierede undervisningsforløb i samarbejde med klassens øvrige lærere, inddragelse af de studerendes selvvalgte undervisningsmaterialer og elevernes medvirken i planlægning af undervisning.

Evaluering af elevernes læring

Lærerens arbejde med individuelle elevplaner.

Samarbejde med elever, forældre, kolleger og andre ressourcepersoner

Deltagelse i forældremøde og elevsamtaler, samarbejde med eleverne, samarbejde med klassens øvrige lærere samt samarbejde med forskellige ressourcepersoner, der fungerer i tilknytning til en skole.

Beskrivelse, analyse, vurdering

Observering, analyse og vurdering af praksis med begrundet valg af undersøgelsesmetode.

1.7. Fjerde studieår

Lærerens opgave og ansvar

Lærerens arbejde med årsplaner i samspil med alle klassens fag og læreren som iværksætter af pædagogiske handlinger og udviklingsarbejder.

Elevforudsætninger

Intervention og opfølgning i forhold til elever med læringsvanskeligheder.

Ledelse af undervisning og udvikling af klassens sociale liv og læringsmiljø

Den studerendes selvstændige arbejde med klassens sociale liv, herunder intervention og relationsstøtte.

Planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning

Den studerendes selvstændige ansvar og arbejde med forløbsplaner og årsplaner samt det selvstændige ansvar for længerevarende undervisningsforløb.

Evaluering af elevernes læring

Differentieret og formålsrettet anvendelse af evaluering på alle niveauer, herunder samspillet mellem formative og summative evalueringsformer.

Samarbejde med elever, forældre, kolleger og andre ressourcepersoner

Den studerendes selvstændige ansvar for dele af forældremøder og deltagelse i skolehjem samtaler. Den studerendes deltagelse i samarbejde med interne og eksterne samarbejdspartner om skoleudvikling.

Beskrivelse, analyse, vurdering

Observation, analyse og vurdering af egen praksis med henblik på handling og udvikling.

1.8. Samspil mellem praktik og læreruddannelsens øvrige fag

Den studerendes arbejde med mål, dokumentation og evaluering af egen læring og lærerfaglige udvikling i praktikken er et fællesområde for praktikken og læreruddannelsens øvrige fag.

Forudsætninger for observation, analyse og dokumentation af lærervirksomhed, herunder undersøgelse af undervisning, samarbejde og kommunikation i skolen udvikles i samarbejde mellem praktikken og uddannelsens øvrige fag gennem alle studieår.

Med udgangspunkt i praktik arbejder den studerende med elevers skrive- og læsekompetence i forhold til faglige tekster.

Praktikken på 4. årgang kan i særlig grad bidrage til den studerendes arbejde med professionsbachelorprojektet.

1.9. Praktikkens indhold

1.9.1. Praktikkens rolle og funktion

Praktikkens kvalitet, kontinuitet og progression understøttes via:

- Tilknytning til samme praktikskole de to første studieår.
- Tilknytning til praktikskolen gennem størstedelen af skoleåret.
- En variabel og fleksibel praktikorganisering, der inden for rammerne af de enkelte studieårs centrale kundskabs- og færdighedsområder, vil sikre en god sammenhæng med både praktikskolens og seminariets årsplaner og øvrige virksomhed.

1.9.2. Progression og samspil mellem linjefag, pædagogiske fag og praktik

Læreruddannelsens progression er forankret i praktikfagets indholdsområder:

- Lærerens opgave og ansvar
- Elevforudsætninger
- Udvikling af klassens sociale liv og læringsmiljø
- Planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning
- Evaluering af elevernes læring
- Samarbejde med elever, forældre, kolleger og andre ressourcepersoner
- Beskrivelse, analyse og vurdering af undervisning

Uddannelsens sammenhæng og progression sikres ved, at de studerende beskæftiger sig med de samme temaer hvert år, men i en stigende kompleksitet med henblik på

- stadig større bevidsthed om centrale temaer, og
- stadig mere kvalificeret handlekompetence i relation til konkrete læreropgaver.

Progression skal derfor forstås som progression i

- *behandlingen af* de temaer og sammenhænge, den studerende beskæftiger sig med/indgår i
- de *typer af* temaer og sammenhænge, den studerende beskæftiger sig med/indgår i og
- den studerendes stadigt fremadskridende *udvikling af kompetence* til at forstå og handle stadig mere kvalificeret i forhold til kompleksiteten i lærens opgaver.

Progressionen i den lærerstuderendes tilegnelse af lærerkompetencer findes tillige i arbejdet frem mod professionsbachelorprojektet. Der arbejdes hvert studieår med en tværfaglig professionsopgave, hvor der fokuseres på samarbejde mellem linjefag og pædagogiske fag i forbindelse med årets praktik. Opgaverne er grundlag for det afsluttende arbejde med professionsbachelorprojektet.

Pejlemærkerne for denne udvikling kan hen over uddannelsens 4 år beskrives således i oversigtsform:

1. år: Nysgerrig deltager
2. år: Aktiv medspiller
3. år: Selvstændig initiativtager
4. år: Professionel udøver og rammesætter

Hver overskrift dækker over et antal kompetencer, der beskrevet i kompetencemål (bedømmelseskriterier) udtrykker den studerendes måder at forstå og handle på i forhold til læreropgaver hvad angår interesse, initiativ, samarbejde, ansvar, selvstændighed mv.

1.9.3. Praktikkens omfang, organisering og tilrettelæggelse

Praktikken omfatter praktiktimer, praktikvejledningstimer og praktikundervisningstimer i følgende omfang:

Praktiktimer, forstået som undervisningslektioner af 45 min, hvor den studerende deltager i undervisning af elever på de forskellige praktiksteder: 297 timer

Det tilstræbes, at den studerende får mulighed for at gennemføre praktik i sine praktikbærende fag og at man i praktikken får besøg af sine linjefaglærere.

Praktikvejledningstimer, forstået som antallet af enheder på 45 min, hvori underviseren eller praktikvejlederen er til rådighed for den studerende: 19 timer

Praktikundervisningstimer forstået som antallet af enheder på 45 min, hvortil der er knyttet en underviser eller praktiklærer, og hvor den studerende undervises: 8 timer

Praktikken gennemføres således:

	Antal uger	ECTS	Praktiksted
1. år-gang	2 + 3 uger	7,5	Seminariets primære praktikskoler
2. år-gang	5 uger	9,0	Seminariets primære praktikskoler
3. år-gang	7 uger	9,0	Folkeskole, Fri grundskole Efterskole, Udlandet Andre skoleformer Specialundervisning
4. år-gang	7 uger	10,5	Skoleperiode: Folkeskole Fri grundskole Efterskole

Når praktikperioderne deles i to perioder gælder de beskrevne mål og indhold for år-gangens praktikmodul for begge perioder.

Studerende, som har linjefaget specialpædagogik, skal ud i specialundervisning det år, hvor de har linjefaget.

1.9.4. Mødepligt

Som led i deltagelsespligten har den studerende mødepligt til alle uddannelsesaktivite-

ter, der vedrører faget praktik. Mødepligt omfatter:

- Praktikforberedelsesdage
- Praktikperioderne – deltagelse i alle typer læreropgaver
- Den praktikfaglige vejledning, praktikundervisning, mm.
- Opfyldelse af dokumentationskrav

Opfyldelse af mødepligten er en betingelse for at kunne få bedømt praktikken.

1.9.5. Dokumentation

Praktikjournal

Til hver af praktikperioderne i uddannelsen er der knyttet en praktikjournal. Journalen er grundlag og udgangspunkt for praktiklæreres og seminarielæreres vejledning af den studerende og for trepartssamarbejdet mellem studerende, praktiklærere og seminarielærere.

Praktikjournalen danner ligeledes grundlag for årgangens professionsopgave.

Professionsopgave

Med udgangspunkt i praktikken og i tilknytning til den studerendes linjefag og årgangens øvrige fag udarbejder den enkelte studerende efter praktikperiodens afslutning en opgave, som indeholder en beskrivelse af centrale praktikerfaringer i forhold til det valgte fokus. En analyse af den/de formulerede problemstillinger med inddragelse af relevant teori, begrundede vurderinger samt fremadrettede handlingsforslag.

Professionsopgavens indhold og form er nærmere defineret i studieordningens og studiehåndbogens bestemmelser for de enkelte fag. Der henvises endvidere til de generelle bestemmelser.

1.9.6. Bedømmelse

Den studerendes præstation i praktik skal løbende for hvert studieår bedømmes med *Bestået* eller *Ikke-bestået*. Den studerende skal senest inden udgangen af 4. semester efter studiestart have opnået bedømmelsen *Bestået* for den del af praktikken, som seminariet har tilrettelagt på 1. studieår.

Hver bedømmelse af praktikken foretages af seminariet.

Til brug for bedømmelse af den studerendes forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktik skal seminariet modtage en skriftlig, begrundet indstilling

- fra praktikstedet om, hvorvidt praktikstedet vurderer, at den studerende ud fra sit faglige og pædagogiske niveau er egnet til at undervise elever
- fra en eller flere undervisere, der har deltaget i forberedelse og efterbehandling af den studerendes praktik, om den studerendes præstation bør bedømmes *Bestået*. Grundlaget herfor er den studerendes for- og efterbehandling af praktikken på seminariet, den studerendes praktikjournal samt evt. treparts-samtaler ved undervisernes besøg i praktikken.

Praktikskolens og undervisernes indstilling gives med udgangspunkt i CKF for faget praktik.

Indstillinger med bedømmelsen *Ikke-bestået* skal fremsendes til såvel seminariet som den studerende, der skal have mulighed for at fremkomme med en skriftlig udtalelse til rektor forud for bedømmelsen.

En studerende, hvis praktik på en årgang er bedømt *Ikke-bestået*, kan én gang gå praktikperioden om på samme eller, hvis den studerende ønsker det, på et andet praktiksted. Bedømmes en praktikperiode, som den studerende har gået om, fortsat *Ikke-bestået*, kan den studerende ikke fortsætte på uddannelsen.

Hvis ganske særlige grunde taler derfor, kan rektor på baggrund af skriftlig ansøgning give en studerende mere end én mulighed for at gå en praktikperiode om.

1.9.7. Klage

En klage indgives til uddannelseslederen. Fristen for at indgive klage er 2 uger fra den dag, hvor klageren har modtaget den afgørelse, man ønsker at klage over. En afgørelse truffet af uddannelseslederen kan gennem

rektor indbringes for Undervisningsministeriet, når klagen vedrører retlige spørgsmål. Rektor afgiver en udtalelse, som klageren skal have lejlighed til at kommentere inden for en frist af 1 uge. Rektor sender herefter klagen til Undervisningsministeriet sammen med sin udtalelse og klagerens eventuelle bemærkninger hertil.

1.9.8. Erstatningspraktik

Hvis den studerende på grund af dokumenteret sygdom ikke kan gennemføre væsentlige dele af sin praktik, har den studerende ret til én ny praktikperiode af samme omfang.

1.års praktikken skal være bestået, inden den studerende kan påbegynde 2. års praktikken.

Erstatningspraktik tilbydes efter aftale med praktikledelsen.

2. Kristendomskundskab/ livsoplysning/medborgerskab

2.1. Fagets identitet

Kristendomskundskab/livsoplysning/ medborgerskab er et alment lærerqualificerende fag, der anskuer dannelses- og værdispørgsmål ud fra sammenhængen mellem en religionsfaglig, en idéhistorisk og en medborgerskabsrettet synsvinkel. På tværs af fagets centrale kundskabs- og færdighedsområder arbejdes der med forskellige menneske- og samfundsyn og deres betydning for den pædagogiske praksis i skolen.

2.2. Mål

Målet er, at den studerende tilegner sig kompetencer i

- a) at forholde sig til kristendommens og andre livsanskuelsers betydning for værdigrundlaget i en europæisk og en dansk kultursammenhæng,
- b) at forholde sig til skolens dannelsesopgave over for eleven som individ, borger i Danmark og i verden,
- c) at forberede skolens elever til at tage del i et samfund med ligeværd, åndsfrihed og folkestyre
- d) at udvikle elevernes kritiske sans og mulighed for at tage stilling og handle i mødet med nye udfordringer samt at lære dem at leve sammen med respekt for hinandens værdier og normer.

2.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

De tre indholdsområder belyser gensidigt hinanden.

2.3.1. Religion og kultur

Indholdet er:

- a) Kristendommens fortællinger, grundbegreber og virkningshistorie med vægt på danske forhold.
- b) Jødedommen og islam som europæiske minoritetsreligioner.

- c) Religion og menneskerettigheder i et kulturmøde- og skoleperspektiv.
- d) Forholdet mellem religion, kultur og politik i aktuel belysning.
- e) Evangelisk-luthersk kristendoms betydning for demokrati, velfærdsstat og skole i Danmark.

2.3.2. Idéhistorie og etik

Indholdet er:

- a) Den europæiske humanistiske tradition fra antikken over renæssancen til oplysningstiden og frem til nutiden, herunder ideen om menneskerettigheder.
- b) Moderniserings- og sekulariseringsprocesser som baggrund for skolens virke.
- c) Ethiske grundbegreber og deres betydning for skolens dannelsesidealer, herunder en vurdering af religiøse, kulturelle, etiske og eksistentielle spørgsmål i brydningen mellem tradition og modernitet samt i mødet med andre kulturer.
- d) Religions- og kulturmødet i skolen i et dannelsesteoretisk perspektiv.
- e) Centrale værdier af betydning for demokratisk medborgerskab, for eksempel tolerance, myndighed, lighed, frihed og broderskab.

2.3.3. Demokrati og medborgerskab

Indholdet er:

- a) Demokrati og medborgerskab i idéhistorisk perspektiv.
- b) Forskellige former for retsligt, politisk, socialt og kulturelt borgerskab.
- c) Identitetsmæssige aspekter af medborgerskab, herunder kulturelle, religiøse og eksistentielle.
- d) Den samfundsmæssige og politiske historiske baggrund for folkeskolens demokratiske dannelsesstænkning.
- e) Ethiske problemstillinger og dilemmaer i tilknytning til undervisning i demokratisk medborgerskab.
- f) Medborgerskab i skolen: Som et fag, som dimension i forskellige fag og som grundlag for skolens kultur.

2.3.4. It og den virtuelle verden

Indholdet er:

- a) It som mødested for kulturel udveksling og udvikling af medborgerskab.

2.4. Indholdsbestemmelser

Faget KLM arbejder med sammenhænge mellem religion, kultur og medborgerskab. Undervisningen tilrettelægges i tematiske studieforløb, der på forskellig måde sammenkæder fagets indholdsområder.

Informations- og kommunikationsteknologien integreres dér, hvor den bl.a. kan bidrage til vidensdeling på det enkelte hold.

2.4.1. Fagets samspil med årgangens øvrige fag om praktikken og uddannelsens progression

Kristendomskundskab/livsoplysning/medborgerskab samarbejder som alment lærer-kvalificerende fag med årgangens fag om praktikkens mål og CKF.

2.5. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til eksamen, aflevere mindst fire studieprodukter, der tilsammen dækker fagets mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til prøven.

Studieprodukterne skal indeholde en begrundet problemstilling med overvejelser over, hvorledes problemstillingen kan belyses med udgangspunkt i fagets indhold. Et studieprodukts omfang er 1-2 normalsider.

Mundtlig prøve

Den studerende udarbejder en skriftligt opgave på max. 5 normalsider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte studieprodukter. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen.

Eksaminationstid: 30 minutter.

Bedømmelse: 7-trinsskala. Den skriftlige opgave indgår i bedømmelsen.

3. De pædagogiske fag

De pædagogiske fag beskæftiger sig med lærerens arbejde, med undervisning, opdragelse og læring i skolen. Der anlægges såvel et analytisk som et handlingsrettet blik på pædagogisk virksomhed.

Almen didaktiks særlige fokus er viden, begreber, teorier om planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning i skolen.

Psykologis særlige fokus er viden, begreber, teorier om børns og unges læring, udvikling og sociale samspil.

Pædagogiks særlige fokus er viden, begreber og teorier om undervisning, dannelse, uddannelse, opdragelse og socialisation i en samfundsmæssig sammenhæng.

Almen didaktik, psykologi og pædagogik bidrager med fagenes særlige perspektiver og kompetenceområder i samarbejde om følgende fire temaer:

3.1. Skole-hjemsamarbejde

Målet er at udvikle og øve kompetencerne til et samarbejde, der har elevens skolegang og læring i fokus. Indholdet er teorier, forskning og erfaringer vedrørende forældremøder, kommunikation i ordinære og særlige skole-hjem samtaler, det løbende samarbejde, samarbejdets juridiske grundlag og udfordringer i et samarbejde med forældre, der har forskellige sociale, økonomiske og kulturelle udgangspunkter.

3.2. Elever med anden etnisk baggrund end dansk

Målet er at udvikle den studerendes kompetencer til at undervise i den kulturelt mangfoldige folkeskole. Indholdet er kulturteorier, teorier og forskning om identitetsudvikling og læring hos børn og unge med forskellig social og kulturel baggrund. Den studerende skal arbejde med teorier om flerkulturel baggrund, om social integration og kulturmøder samt med interkulturel pædagogik.

3.3. Klasserumsledelse

Målet er at udvikle kompetence til ledelse af grupper af børn. Indholdet er teorier om magt, etik og asymmetriske relationer, ligesom teorier om individ og fællesskab, kommunikation og rammesætning indgår.

3.4. Specialpædagogiske problemstillinger

Målet er at udvikle kompetence til at skabe, vedligeholde og lede et inkluderende fællesskab også for de særligt udsatte elever i folkeskolen. Indholdet er viden, begreber og teorier om specialpædagogikkens formål og betydning for læring, dannelse og social integration, om undervisningsdifferentiering og om vejledning samt metoder til identificering af forhold, der opretholder u hensigtsmæssige reaktioner og handlinger samt iagttagelse, beskrivelse og analyse af samspil og udviklingsmuligheder.

3.5. 0,2-samarbejdet

I Almen didaktik inddrages generelle aspekter af de obligatoriske fags fagdidaktikker. Disse fagdidaktikker bidrager således til forståelse og syntesedannelse af lærerens overordnede didaktiske kompetence.

4. Almen didaktik

4.1. Fagets identitet

Faget giver grundlag for lærerens praksis med at udarbejde planer for, gennemføre og vurdere undervisning.

Lærerens tværprofessionelle kompetencer står centralt i faget, særligt i forhold til lærernes samarbejde om at planlægge og gennemføre undervisningen med fokus på kontinuitet, progression og variation for den enkelte elev og gruppen af elever.

Den almene didaktik behandler spørgsmål og problemstillinger vedrørende undervisning i et generelt perspektiv og på tværs af forskellige skolefags fagdidaktikker. Faget giver således et grundlag for en samlende og syntesedannende forståelse af lærerens virke i skolen. Faget arbejder derfor med at fremme den studerendes almene didaktiske kompetencer til sammenligning, samarbejde, differentiering, udvikling og ledelse af undervisning.

4.2. Mål

Det overordnede mål er, at den studerende tilegner sig teoretisk indsigt og praktiske kompetencer til at beskrive, analysere og vurdere undervisningspraksis, samt selvstændigt og i et samarbejde med elever og kolleger at træffe og begrunde valg i forbindelse med at planlægge, gennemføre og evaluere undervisning, under hensyntagen til kompleksiteten i praksis og med skolens samlede opgave for øje.

Målet er således, at den studerende opnår kompetencer til

- a) at analysere skolens formål, mål og indholdsbestemmelser for såvel egne linjefag som for andre fag som grundlag for at udarbejde en sammenhængende undervisning, der sikrer en bred flerfaglig progression i relation til en gruppe af elever og for at indgå i undervisning, hvor tværgående emner og problemer er i centrum
- b) at anvende didaktisk forskning i forbindelse med planlægning, udførelse og evaluering af undervisning,

- c) at iagttage, analysere og vurdere elevens kompetencer på tværs af fag og i lyset af elevens alsidige udvikling,
- d) at beskrive, analysere og vurdere undervisningspraksis og elevens læring, med henblik på at opstille problemstillinger for skolens udvikling,
- e) at anvende it som didaktisk redskab i forbindelse med forberedelse og udførelse af undervisning,
- f) at sammentænke skolens almene bestemmelser om differentiering, elevmedbestemmelse, projektarbejde og evaluering med bestemmelserne for de enkelte fag med henblik på at udarbejde planer, gennemføre og evaluere undervisning for en elevgruppe,
- g) at kunne forholde sig kritisk undersøgende og udviklende til didaktiske kategorier som mål, indhold, metoder, arbejdsmonstre og evaluering, og dermed forholde sig til forskellige opfattelser af, hvordan læseplaner kan konstrueres,
- h) at samarbejde med kolleger om at udarbejde fælles faglige og pædagogiske mål, fælles indhold og fælles former for undervisningen af elever,
- i) at samarbejde med eleven og gruppen af elever med blik for elevens perspektiv og meningsgæbelse i undervisningen
- j) at rammesætte og lede undervisning og læreprocesser på et demokratisk grundlag.

4.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er:

- a) Didaktiske udfordringer på samfundsniveau, på organisationsniveau, på relationsniveau og på individniveau med henblik på at beskrive, analysere og udvikle undervisning.
- b) Iagttagelse, beskrivelse, analyse og vurdering af undervisning på grundlag af kriterier for god undervisning og på grundlag af forsknings- og er-

- faringsbaseret viden i et udviklingsorienteret perspektiv.
- c) Skolens lovgrundlag, fag- og tværfaglighedsforståelser, undervisnings- og lærings syn.
  - d) Internationale konventioner og lovgivning, herunder om tavshedspligt, underretningspligt og videregivelse af oplysninger.
  - e) Viden om lærerens didaktiske ledelse og rammesætning af undervisningens praksis, herunder forholdet mellem lærer- og elevstyring.
  - f) Forskellige undervisnings- og arbejdsformer: Klasseundervisning, gruppearbejde, tema- og emnebaseret undervisning, værkstedsundervisning og projektarbejde.
  - g) Forskellige måder at organisere undervisning af elever og læreres arbejde, herunder brugen af it som arbejds- og kommunikationsredskab.
  - h) Samarbejde med elever om mål, indhold og arbejdsformer på grundlag af viden om deres forudsætninger og potentialer.
  - i) Didaktiske teorier om mål, indhold og læseplaner, undervisnings- og arbejdsformer, evaluering, brug af evalueringsresultater, undervisningsdifferentiering og medbestemmelse.
  - j) Planlægning og evaluering af undervisning i et kollegialt samarbejde, herunder udarbejdelse af elev-, undervisnings- og årsplaner.

4.4: Indholdsbestemmelser

I faget inddrages generelle aspekter af de obligatoriske fags respektive fagdidaktikker. Disse fagdidaktikker bidrager til forståelse og syntesedannelse af lærerens overordnede didaktiske kompetence.

Undervisningens indhold samt arbejds- og undervisningsformer udvælges under hensyn til centrale didaktiske perspektiver og problemstillinger i folkeskolens undervisning. Resultater fra aktuelle nationale og internationale forsknings- og udviklingsarbejder inddrages, herunder dokumentation og evalueringresultater.

Der arbejdes med 4 temaer, der tilsammen opfylder fagets CKF'er og mål. Temaerne repræsenterer 4 forskellige perspektiver på planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning. Disse perspektiver danner grundlag for udarbejdelsen af de 4 begrundede problemstillinger til eksamen.

4.4.1: Aktiviteter, produkter og deltagespligt

Studieproduktet i faget består tilsammen af 4 begrundede problemstillinger, der relaterer sig til en undervisningsplan med udgangspunkt i fagets mål, CKF og praksis-/praktikerfaringer. Fælles for disse er, at de aftales mellem studerende og underviser. Fagets semesterplan indeholder ligeledes frister for aflevering af problemstillingerne hen over semestrene. Ved aflevering og opfyldelse af frister for de begrundede problemstillinger opfylder man deltagelsespligten.

I eksamenssemestret udmelder den centrale administration den samlede frist for aflevering af de 4 begrundede problemstillinger samt dato for eksamensopgavens påbegyndelse og aflevering.

Har den studerende ikke opfyldt deltagelsespligten, kan den studerende ikke indstille sig til prøve.

4.5: Eksamen

Den studerende skal for at indstille sig til eksamen aflevere 4 begrundede problemstillinger, der relaterer sig til en undervisningsplan. Disse skal tilsammen dække fagets mål og CKF. De 4 begrundede problemstillinger skal godkendes af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til prøven.

Mundtlig prøve: På baggrund af lodtrækning mellem de godkendte problemstillinger udarbejder den studerende en skriftlig opgave på max. 5 normalsider. Heri indgår en undervisningsplan på max 1 A4-side. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen.

Eksaminationstid: 30 min inkl. votering.

Bedømmelse: 7-trinsskala. Den skriftlige opgave indgår i bedømmelsen.

5. Psykologi

5.1 Fagets identitet

Psykologi i læreruddannelsen har særlig fokus på viden, begreber og teorier om børns og unges udvikling, læring, socialisation og sociale samspil i relation til skolen. Faget sætter endvidere fokus på den studerendes udvikling.

Centralt i faget står pædagogisk psykologi, hvor kompetencer vedrørende læreprocesser, kommunikation, professionelle relationer, iagttagelse, samarbejde og procesledelse står i centrum.

Det psykologiske perspektiv anlægges med det dobbeltsigte at gøre det muligt for den studerende at tilegne sig indsigt i og forståelse af børn og unge med forskellige forudsætninger i forskellige sammenhænge og udvikle begrundede handlemuligheder i forhold hertil.

5.2. Mål

Målet er, at den studerende tilegner sig kompetence til at varetage undervisning og medvirke til børns og unges faglige, personlige, sociale læring og udvikling.

Den studerende skal således opnå kompetencer til

- a) at tilegne sig viden og forståelse af centrale dele af psykologiens begreber og teoridannelser og deres anvendelse i skolesammenhæng,
- b) at handle på individniveau, på relationsniveau, på organisationsniveau,
- c) at erhverve sig forståelse af menneskets mangesidige livssammenhænge, virkeligheds-opfattelser og udviklingsvilkår,
- d) at kunne bruge sin indsigt i børns og unges læring og udvikling og i kommunikation og vejledning til varetagelse af undervisning, til håndtering af mangfoldighed og konflikt og til samarbejde med aktører i elevens forskellige livsrum og

- e) at tilegne sig viden og forståelse af betydningen af egen indsats samt kunne evaluere konsekvenserne af egne handlinger.

5.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er:

- a) Metateoretiske forudsætninger for vurdering af psykologiens anvendelsesområder i lærervirksomhed.
- b) Børns og unges sociale, kognitive og emotionelle udvikling.
- c) Personlighedsudvikling – identitet, subjekt og selv.
- d) Sociale relationer – gruppeprocesser, konflikthåndtering, lærer-elev og elev-elev relationen og klasseledelse.
- e) Læring, kundskab og kompetence.
- f) Socialisation og interkulturel psykologi.
- g) Pædagogisk-psykologisk vejledning.
- h) Kommunikation og samarbejde.
- i) Iagttagelse af samspil i undervisning og beskrivelse af elevers læringspotentialer.

5.4 Aktiviteter og produkter med delta-gelsespligt

- Et studieprodukt bestående af fire begrundede problemstillinger med udgangspunkt i fagets CKF. Problemstillingerne udarbejdes løbende gennem faget og relateres til fagets begrundede problemstillinger. Det nærmere forløb aftales mellem studerende og underviser.

Fagets frister for aflevering og godkendelse fremgår af semesterplanen.

Opfyldelse af deltagelsespligten er en forudsætning for at kunne indstille sig til eksamen. Har den studerende ikke opfyldt sin deltagelsespligt i faget, kan den studerende ikke indstille sig til eksamen i den pågældende termin.

5.5 Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til eksamen, aflevere mindst fire begrundede

problemstillinger, der tilsammen dækker mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til prøven.

5.5.1 Mundtlig prøve

Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 sider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte problemstillinger. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen.

Eksaminationstid: 30 minutter.

Bedømmelse: 7-trinsskala. Den skriftlige opgave indgår i bedømmelsen.

6. Pædagogik

6.1. Fagets identitet

Pædagogik i læreruddannelsen anskuer analytisk og handlingsrettet undervisning, dannelse, uddannelse, opdragelse og socialisation med henblik på at identificere, analysere og vurdere pædagogiske grundspørgsmål, dilemmaer og konflikter, der vedrører elevens udvikling mod myndighed, inden for en historisk, social, kulturel og politisk-institutionel ramme og at tage fagligt begrundede initiativer.

6.2. Mål

Målet er, at den studerende bliver i stand til kritisk og konstruktivt

- a) at analysere og vurdere undervisning, dannelse, uddannelse, opdragelse og socialisation ved hjælp af begreber, teorier, forskningsresultater og iagttagelser,
- b) at diskutere og begrunde professionel stillingtagen til pædagogiske opgaver, som de fremtræder i skolen og samfundet,
- c) at samtale og samarbejde med elever, forældre, ledelse og kolleger om realisering af skolens mål,
- d) at løse undervisnings- og opdragelsesopgaver underlagt norm- og værdikonflikter,
- e) at medvirke til, analysere og vurdere pædagogiske undersøgelser og

- f) forskning samt udarbejde fagligt begrundede løsninger på basis heraf og
- f) at vurdere inddragelsen af informations- og kommunikationsteknologien i undervisning og andre pædagogiske praksisformer.

6.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Fagets indhold er pædagogiske grundantagelser, teorier og begreber angående undervisning, dannelse, uddannelse, opdragelse og socialisation.

6.3.1. Læreropgaven i aktuel og historisk belysning

- a) Pædagogiske ideer i et historisk, samfundsmæssigt forandringsperspektiv.
- b) Folkeskolens funktion, organisation samt lov- og værdigrundlag i aktuel og historisk, national og international belysning.
- c) Enhed og differentiering – det politiske, sociale og kulturelle grundlag for folkeskolens og alternative skoleformers udvikling.
- d) Den undervisningsmæssige betydning af elevernes forskellige socialisering i samfundet.
- e) Forståelser af dannelsesopgaven i folkeskolen i det moderne samfund.

6.3.2. Udøvelsen af læreropgaven

- a) Pædagogiske dilemmaer og værdikonflikter.
- b) Pædagogiske myndighedsrelationer, klasseledelse og elevmedbestemmelse.
- c) Folkeskolens opgaver over for børn med forskellig social, etnisk og kulturel baggrund.
- d) Lærerens og skolens socialpædagogiske opgaver.
- e) Lærerens og skolens specialpædagogiske opgaver.
- f) Folkeskolens samarbejde med forældrene.

- g) Lærerens juridiske og etiske forpligtelser.
- h) Læreren som magtudøver, dialogpartner og omsorgsgiver.

6.4 Indholdsbestemmelser

Undervisningens indhold samt arbejds- og undervisningsformer udvælges under hensyn til centrale pædagogiske perspektiver og problemstillinger. Resultater fra aktuelle nationale og internationale forsknings- og udviklingsarbejder inddrages, herunder dokumentation og evalueringresultater.

6.4.1 Aktiviteter, produkter og deltagelsespligt

Studieproduktet i faget består tilsammen af 4 begrundede problemstillinger med udgangspunkt i fagets mål, CKF og praksis-/praktikerfaringer. Fælles for disse er, at de aftales mellem studerende og underviser. Fagets semesterplan indeholder ligeledes frister for aflevering af problemstillingerne hen over semestrene.

Ved aflevering og opfyldelse af frister for de begrundede problemstillinger opfylder man deltagelsespligten.

I eksamenssemestret udmelder den centrale administration den samlede frist for aflevering af de 4 begrundede problemstillinger samt dato for eksamensopgavens påbegyndelse og aflevering.

Har den studerende ikke opfyldt deltagelsespligten, kan den studerende ikke indstille sig til prøve.

6.5 Eksamen

Den studerende skal for at indstille sig til eksamen aflevere 4 begrundede problemstillinger, der tilsammen dækker fagets mål og CKF. De 4 begrundede problemstillinger skal godkendes af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til prøven.

Mundtlig prøve: På baggrund af lodtrækning mellem de godkendte problemstillinger udarbejder den studerende en skriftlig opgave på max. 5 normalsider. Opgaven afleveres en

uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen.

Eksaminationstid: 30 min inkl. votering.

Bedømmelse: 7-trinsskala. Den skriftlige opgave indgår i bedømmelsen.

Linjefag på 72 ECTS-point, hvoraf et er obligatorisk som første linjefag

1. Dansk (aldersspecialiseret)

Fagets identitet

Kernen i danskfaget i læreruddannelsen er arbejdet med dansk sprog og tekster. Den studerende skal i arbejdet med de basale kulturteknikker og metoder til at fortolke og producere tekster opnå kompetence til at undervise i og udvikle faget i skolen. I faget indgår undervisning af elever med dansk som modersmål og elever med dansk som andetsprog.

Linjefaget skal som færdighedsfag, dannelsesfag og kulturformidlende fag bidrage til den studerendes faglige, fagdidaktiske og personlige udvikling i et dansk og internationalt perspektiv.

1.1. Dansk – fællesforløb

I fællesforløbet introduceres den studerende til alle fagets grundlæggende videns- og færdighedsområder. Der arbejdes med den studerendes egen udtryksfærdighed i forskellige genrer og medier. Eksempler på undervisning hentes især fra skolens mellemtrin (4.-6. kl.) til belysning af generelle, faglige og fagdidaktiske emner.

1.1.1. Mål

Målet med arbejdet i fagets fællesforløb er, at den studerende opnår følgende grundlæggende lærerfaglige kompetencer, der kvalificerer til fordybelse i specialiseringsforløbet:

- Analysere og fortolke sprog og tekster i forskellige genrer og i forskellige medier på et reflekteret metodegrundlag.
- Beskrive, analysere og vurdere eksempler på danskundervisning.

- Planlægge, gennemføre og evaluere danskundervisning på baggrund af analyse af bestemmelser for faget.
- Anvende viden om faget i et historisk perspektiv og beskrive det i et fremtidigt udviklingsperspektiv.
- Anvende danskfagets videnskabelige discipliner og forskningsresultater med tilknytning til undervisning i faget dansk af elever med dansk som modersmål og af elever med dansk som andetsprog.
- Kommunikere sikkert, hensigtsmæssigt og kreativt på korrekt dansk i forskellige genrer og forskellige medier.
- Anvende it til kommunikation og videnssøgning.
- Anvende fagdidaktiske kundskaber og færdigheder i samspil med almindelige, pædagogiske og psykologiske teorier med henblik på at håndtere undervisning i dansk og andre læreropgaver i en konkret praksis og forholde sig analytisk og reflekterende til praksis.

1.1.2. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er:

- Kundskaber og færdigheder med relevans for danskundervisning vedrørende erkendelses- og arbejdsformer, børns læring, betydningen af læringsmiljø, herunder undervisningsformer, arbejdsformer, materialer, lærebøger og fysiske rammer.
- Vejledning i forskellige typer undervisning i dansk og i forhold til børns udvikling.
- Evaluering af undervisning og læreprocesser i danskundervisning.
- Færdighed i planlægning, tilrettelæggelse og evaluering af undervisning i dansk.
- Kundskab om og færdighed i at forholde sig analyserende til danskfagets begrundelse, formål og indhold i et historisk og nutidigt perspektiv.

- f) Kundskab om læringsteorier og metoder til undervisning i mundtlighed, læsning, skrivning og skriftlig udtryksfærdighed samt undervisning i fiktion og ikke-fiktion i forskellige medier.
- g) Færdighed i planlægning, valg, anvendelse og vurdering af materiale og metoder til undervisning i mundtlighed, læsning, skrivning, litteratur og medier.
- h) Færdighed i observation, dokumentation, analyse og vurdering af undervisning i dansk med inddragelse af teori.
- i) Kundskab om børns sproglige udvikling og læreren som sproglig vejleder i tale- og skriftsprog og i andre udtryksformer.
- j) Evaluering i dansk som udviklings- og læringsredskab.
- k) Nabosprogsdidaktik.
- l) It som fagrelateret anvendelses- og læringsområde.
- m) Andetsprogsdidaktik og dansk som dannelsesfag i den kulturelt mangfoldige skole.

1.1.2.1. Det talte sprog – tale og lytte

- a) Retorikkens mundtlige genrer (mundtlighed i samtale, samarbejde og diskussion).
- b) Den studerendes egen formidling og oplæsning.
- c) Børns talesproglige udvikling, herunder tosprogethed.
- d) Samspillet mellem tale- og skriftsprog.

1.1.2.2. Det skrevne sprog – læse og skrive

- a) Den studerendes egne læse- og udtryksfærdigheder.
- b) Forskellige læse- og skriveteknikker og -strategier bestemt af formål, medie og genre.
- c) Læsning og tekstanalyse.
- d) Børns skriftsprogudvikling og samspillet mellem skrive- og læseudvikling.

- e) De basale håndskriftformer på papir og tavle samt tekstbehandling på computer.

1.1.2.3. Sprog, sprogbeskrivelse og -vurdering

- a) Grundlæggende kundskaber om det danske sprogs bygning, brug, historie og variation som modersmål og andetsprog.
- b) Begreber og metoder fra kommunikationsteori, tekstlingvistik og pragmatik, fonetik og ortografi, semantik, grammatik og sprogsociologi.
- c) Kundskab om nabosprog.
- d) Færdighed i analyse af sprogbrug, sprogets funktion og virkemidler.

1.1.2.4. Litteratur og medietekster

- a) Grundlæggende kundskaber om teorier, begreber og metoder til beskrivelse, analyse og vurdering af litteratur og medietekster.
- b) Færdighed i analyse og fortolkning af tekster i forskellige genrer og medier ud fra bevidst valg af teori og metode.
- c) Kundskab om forskellige tekster på dansk, norsk og svensk, oversat litteratur samt ældre og nyere fiktion og ikke-fiktion for børn og voksne.
- d) Kundskab om litteratur- og medieteorier, tekst- og genrehistorie.

1.1.3. Indholdsbestemmelser

Indholdet i faget dansk (fællesforløb) er beskrevet i fagets centrale kundskabs- og færdighedsområder.

I fællesforløbet sættes der særligt fokus på den studerendes egne mundtlige og skriftsproglige kundskaber og færdigheder – såvel analytiske som produktive.

1.1.3.1. Deltagelsespligt

For at kunne indstille sig til eksamen skal den studerende aflevere mindst 4 studieprodukter, hvoraf den ene er en professionsopgave i tilknytning til praktikken. Studieprodukterne

skal godkendes af underviseren. I bedømmelsen af studieprodukterne indgår en vurdering af den studerendes skriftsproglige kompetencer.

Fristerne for aflevering og/eller fremlæggelse fastsættes på uddannelsesstedet.

De 4 studieprodukter dækker tilsammen fællesfagets centrale kundskabs- og færdighedsområder. Studieprodukterne er:

- Et studieprodukt der udgøres af professionsopgaven. Indholdet aftales med underviseren og afstemmes i forhold til mulighederne i den studerendes praktik.
- Et studieprodukt inden for undervisning i litteratur og medietekster.
- Et studieprodukt inden for undervisning i læsning og skriftlighed.
- Et studieprodukt inden for undervisning i sprog, herunder talesprog.

Mindst ét af studieprodukterne skal inddrage et undervisningsmateriale.

Studieprodukterne har et omfang på maks. 10 sider. Efter aftale med underviseren kan et af studieprodukterne have en anden form end en skriftlig opgave.

1.1.3.2. Fagets samspil med årgangens øvrige fag om praktikken og uddannelsens progression

I fællesforløbet indgår et integreret forløb med de pædagogiske fag (det såkaldte 0,2-samarbejde), hvor der er fokus på børns læring/erkendelse, udvikling og læringsmiljø samt planlægning af undervisning.

Dansk (fællesfag) samarbejder med årgangens fag om praktikkens mål og CKF og forholder sig til de danskfaglige dele af praktikken, som er i spil på 1. årgang. Praktikken forberedes i et samarbejde mellem lærere og studerende og omhandler planlægning, tilrettelæggelse og evaluering af undervisning i dansk. I forberedelsen indgår metoder til systematisk indsamling af praksiserfaringer i et professionsrettet perspektiv.

Ovenstående er en del af samarbejdet mellem linjefaget dansk og de pædagogiske fag på 1. årgang.

Professionsopgaven danner grundlag for seminarielærernes bedømmelse af den studerendes praktik.

1.1.4. Eksamen

Skriftlig prøve

Lokalt stillet skriftlig opgave, fælles for alle studerende på årgangen. Vægt på faglige kompetencer, knyttet til tekstanalyse og lærerfaglig karakteristik.

Materiale: Tekster fra og/eller til skolen og andre lærerfaglige tekster.

Tidsramme: En uge.

Gennemførelse: Hjemmeopgave.

Opgavebesvarelsen må være på maks. 10 normalsider á 2600 anslag.

Den studerendes skriftlige sprogfærdighed indgår i bedømmelsen.

Bedømmelse: Bestået/ikke bestået

1.2. Dansk – aldersspecialisering mod begynder- og mellemtrin

I specialiseringsforløbet vendt mod begynder- og mellemtrinnet arbejdes med en fordybelse i de danskfaglige kundskabs- og færdighedsområder, der især udvikler kompetencer knyttet til læreropgaver i danskundervisningen i 1.-6. klasse.

1.2.1. Mål

Målet er, at den studerende opnår kompetence til

- a) at analysere og vurdere sprog og tekster til 1.-6. klasse i forskellige genrer og i forskellige medier på et reflekteret metodegrundlag,
- b) at beskrive, analysere og vurdere eksempler på danskundervisning, læring og dannelsesprocesser i 1.-6. klasse,
- c) at overføre analytiske kompetencer fra et område til et andet, arbejde tværfagligt og kunne kombinere viden og kunnen fra danskfagets og de pædagogiske fags områder,
- d) at planlægge, gennemføre og vurdere en differentieret danskundervisning i 1.-6. klasse,

- e) at finde, vurdere og udarbejde undervisningsmidler og -materialer, herunder it-baserede,
- f) at beskrive anvendelseskriterier for et bredt spektrum af evalueringsformer til løbende og afsluttende evaluering,
- g) at evaluere og reflektere over undervisning i 1.-6. klasse, identificere udviklingsbehov og beskrive dem,
- h) at analysere bestemmelser om faget i forhold til eget og andres fagsyn,
- i) at formulere og analysere professionsfaglige problemstillinger og handlemuligheder med inddragelse af forskningsresultater, der relaterer til undervisning i 1.-6. klasse,
- j) at formidle undervisning og lede arbejdet i klassen i 1.-6. klasse med anvendelse af et hensigtsmæssigt sprog,
- k) at samarbejde med kolleger og andre om danskundervisningen og dens rammer i mundtlig og skriftlig form,
- l) at anvende it til kommunikation og vidensdeling og
- m) at anvende fagdidaktiske kundskaber og færdigheder i samspil med almenpædagogiske, pædagogiske og psykologiske teorier med henblik på at håndtere undervisning i dansk og andre læreropgaver i en konkret praksis og forholde sig analytisk og reflekterende til praksis.

1.2.2. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er specialiserede fordybelseselementer, hvor der på grundlag af kundskaber og færdigheder fra linjefagets fællesforløb arbejdes med planlægning, analyse og vurdering af danskundervisning i 1.-6. klasse. I arbejdet indgår:

- a) Børns udvikling på forskellige aldersstrin.
- b) Undervisningsdifferentiering og løbende evaluering med særligt henblik på forskellige aldersstrin.
- c) Iagttagelse og beskrivelse af relationer mellem elever og mellem lærer-elev

- med særligt henblik på forskellige aldersstrin.
- d) Evaluering af undervisning og læreprocesser.
- e) Færdighed i planlægning, tilrettelæggelse og evaluering af undervisning.
- f) Læsning og skrivning i skolestart og på mellemtrin.
- g) Faglig læsning.
- h) Fortælling og drama, oplæsning og formidling.
- i) Udtale og stavning.
- j) Håndskrivning og skrivning på computer.
- k) Udtryksfærdighed i forskellige medier.
- l) Sprogudvikling og sproglig vejledning.
- m) Sproglig bevidsthed og sprognormer.
- n) Forståelse af norsk og svensk.
- o) Dansk som andetsprog.
- p) Børnelitteratur.
- q) Litteraturundervisning og kanon.
- r) Billedanalyse.
- s) Filmgenrer og computerspil.
- t) Genre- og mediekendskab.
- u) It i danskundervisningen.
- v) Dansk i tværfaglige sammenhænge.
- w) Undervisningsdifferentiering og specialundervisning og it som understøttende og kompenserende værktøj.
- x) Evalueringsformer i danskundervisningen.

1.2.3. Indholdsbestemmelser

Indholdet i faget dansk (aldersspecialisering mod begynder- og mellemtrin) er beskrevet i fagets centrale kundskabs- og færdighedsområder.

1.2.3.1. Deltagelsespligt

For at kunne indstille sig til eksamen skal den studerende aflevere mindst 4 studieprodukter, hvoraf den ene er en professionsopgave i tilknytning til praktikken. Studieprodukterne skal godkendes af underviseren. I bedømmelsen af studieprodukterne indgår en vurdering af den studerendes skriftsproglige kompetencer.

Fristerne for aflevering og/eller fremlæggelse fastsættes på uddannelsesstedet.

De 4 studieprodukter dækker tilsammen de centrale kundskabs- og færdighedsområder, der er knyttet til aldersspecialisering mod begynder- og mellemtrin. Studieprodukterne er:

- Et studieprodukt udgøres af professionsopgaven. Indholdet aftales med underviseren og afstemmes i forhold til mulighederne i den studerendes praktik.
- Et studieprodukt inden for undervisning i litteratur og medier.
- Et studieprodukt inden for undervisning i læsning og skriftlighed.
- Et studieprodukt inden for undervisning i sprog.

Studieprodukterne har et omfang på maks. 10 sider. Efter aftale med underviseren kan et af studieprodukterne have en anden form end en skriftlig opgave.

De 4 studieprodukter dækker tilsammen de centrale kundskabs- og færdighedsområder, der er knyttet til aldersspecialiseringen mod begynder- og mellemtrin, herunder den progression i forhold til fællesfaget, som fremgår af CKF'erne.

1.2.3.2. Fagets samspil med årgangens øvrige fag om praktikken og uddannelsens progression

I det integrerede element af pædagogiske fagområder i dansk er der særlig fokus på elevens forudsætninger og udvikling med særlig opmærksomhed på undervisningen i 1.-6. klasse samt udbygning af indholdselementerne fra fællesforløbet.

Dansk (aldersspecialisering mod begynder- og mellemtrin) samarbejder med årgangens fag om praktikkens mål og CKF og forholder sig til de danskfaglige dele af praktikken, som er i spil på 2. årgang. Praktikken forberedes i et samarbejde mellem lærere og studerende og omhandler planlægning, tilrettelæggelse og evaluering af undervisning i dansk. I forberedelsen indgår metoder til systematisk indsamling af praksiserfaringer i et professionsrettet perspektiv.

Ovenstående er en del af samarbejdet mellem linjefaget dansk og de pædagogiske fag på 2. årgang.

Professionsopgaven danner grundlag for seminarielærernes bedømmelse af den studerendes praktik.

1.2.4. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til eksamen, aflevere mindst fire studieprodukter, der tilsammen dækker fagets mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den mundtlige afsluttende prøve. Der skal dokumenteres både faglig og fagdidaktisk kompetence.

Skriftlig prøve

Opgaverne til prøven stilles af Undervisningsministeriet, som fastsætter tidspunktet for prøven. Bedømmelse: 7-trinsskala.

Mundtlig prøve:

Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 normalsider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte studieprodukter.

Materiale til eksamen består af tekster til lærerfaglig analyse, karakteristik og vurdering. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. Opgaven danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men bedømmelsen foretages alene på grundlag af den mundtlige prøve.

Eksaminationstid: 45 minutter.

Bedømmelse: 7-trinsskala. Den studerendes mundtlige formuleringsevne indgår i bedømmelsen.

1.3. Dansk – aldersspecialisering mod mellem- og sluttrin

I specialiseringsforløbet vendt mod mellem- og sluttrinnet arbejdes der med en fordybelse i de danskfaglige kundskabs- og færdighedsområder, der især udvikler kompetencer, der knytter sig til læreropgaver i danskundervisningen i 4.-9. klasse.

1.3.1. Mål

Målet er, at den lærerstuderende opnår følgende lærerfaglige kompetencer

- a) analysere og vurdere sprog og tekster til 4.-9. klasse i forskellige genrer og i forskellige medier på et reflekteret metodegrundlag,
- b) beskrive, analysere og vurdere eksempler på danskundervisning, læring og dannelsesprocesser i 4.-9. klasse,
- c) overføre analytiske kompetencer fra et område til et andet, arbejde tværfagligt og kunne kombinere viden og kunnen fra danskfagets og de pædagogiske fags områder,
- d) planlægge, gennemføre og vurdere en differentieret danskundervisning i 4.-9. klasse,
- e) finde, vurdere og udarbejde undervisningsmidler og -materialer, herunder it-baserede,
- f) beskrive anvendelseskriterier for et bredt spektrum af evalueringsformer til både løbende og afsluttende evaluering,
- g) evaluere og reflektere over undervisning i 4.-9. klasse, identificere udviklingsbehov og beskrive dem,
- h) analysere bestemmelser om faget i forhold til eget og andres fagsyn,
- i) formulere og analysere professionsfaglige problemstillinger og handlemuligheder med inddragelse af forskningsresultater, der relaterer til undervisning i 4.-9. klasse,
- j) formidle undervisning og lede arbejdet i klassen i 4.-9. klasse med anvendelse af et hensigtsmæssigt sprog,
- k) samarbejde med kolleger og andre om danskundervisningen og dens rammer i mundtlig og skriftlig form,
- l) anvende it til kommunikation og videnuddeling og
- m) anvende fagdidaktiske kundskaber og færdigheder i samspil med almindelige, pædagogiske og psykologiske teorier med henblik på at håndtere undervisning i dansk og andre læreropgaver i en konkret praksis og

forholde sig analytisk og reflekterende til praksis.

1.3.2. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er specialiserede fordybelseselementer, hvor der på grundlag af kundskaber og færdigheder fra linjefagets fællesforløb arbejdes med planlægning, analyse og vurdering af danskundervisning i 4.-9. klasse.

I arbejdet indgår kundskaber og færdigheder vedrørende:

- a) Børns udvikling på forskellige alderstrin.
- b) Undervisningsdifferentiering og løbende evaluering med særligt henblik på forskellige alderstrin.
- c) Iagttagelse og beskrivelse af relationer mellem elever og mellem lærer-elev med særligt henblik på forskellige alderstrin.
- d) Evaluering af undervisning og læreprocesser.
- e) Færdighed i planlægning, tilrettelæggelse og evaluering af undervisning.
- f) Mundtlig udtryksfærdighed i fortælling, dramatisering, debat og argumentation.
- g) Læsepædagogik og tekstanalyse.
- h) Oplæsning og læsemåder, der er afpasset læseformål, genre og medie.
- i) Faglig læsning.
- j) Håndskrift og skrivning på computer.
- k) Skriftlig udtryksfærdighed og sproglig vejledning.
- l) Udtryksfærdighed i forskellige medier, disponering, redigering og layout, på papir og skærm.
- m) Sproglig bevidsthed, sprogets historie og sprognormer.
- n) Nabosprog og nordisk kulturfællesskab.
- o) Dansk som andetsprog.
- p) Genre- og mediekendskab.
- q) Ungdomslitteratur.
- r) Historisk læsning.
- s) Litteraturundervisning og kanon.
- t) Billed- film-, tv-genrer og computerspil.
- u) Aviser og andre faktatekster.
- v) Dansk i tværfaglige sammenhænge.

- w) Undervisningsdifferentiering, specialundervisning og it som understøttende og kompenserende værktøj.
- x) Folkeskolens afgangsprøve i dansk og andre evalueringsformer.

1.3.3. Indholdsbestemmelser

Indholdet i faget dansk (aldersspecialisering mod mellem- og sluttrin) er beskrevet i fagets centrale kundskabs- og færdighedsområder.

1.3.3.1. Deltagelsespligt

For at kunne indstille sig til eksamen skal den studerende aflevere mindst 4 studieprodukter, hvoraf den ene er en professionsopgave i tilknytning til praktikken. Studieprodukterne skal godkendes af underviseren. I bedømmelsen af studieprodukterne indgår en vurdering af den studerendes skriftsproglige kompetencer.

Fristerne for aflevering og/eller fremlæggelse fastsættes på uddannelsesstedet.

De 4 studieprodukter dækker tilsammen de centrale kundskabs- og færdighedsområder, der er knyttet til aldersspecialisering mod mellem- og sluttrin. Studieprodukterne er:

- Et studieprodukt udgøres af professionsopgaven. Indholdet aftales med underviseren og afstemmes i forhold til mulighederne i den studerendes praktik.
- Et studieprodukt inden for undervisning i medier.
- Et studieprodukt inden for undervisning i litteratur.
- Et studieprodukt inden for undervisning i sprog.

Studieprodukterne har et omfang på maks. 10 sider. Efter aftale med underviseren kan et af studieprodukterne have en anden form end en skriftlig opgave.

De 4 studieprodukter dækkes tilsammen de centrale kundskabs- og færdighedsområder, der er knyttet til aldersspecialisering mod mellem- og sluttrin, herunder den progression i forhold til fællesforløbet, som fremgår af CKF'erne.

1.3.3.2. Fagets samspil med årgangens øvrige fag om praktikken og uddannelsens progression

I det integrerede element af pædagogiske fagområder i dansk er der fokus på elevens forudsætninger og udvikling med særlig opmærksomhed på undervisningen i 4.-9. klasse samt udbygning af indholdselementer fra fællesforløbet.

Dansk (aldersspecialisering mod mellem- og sluttrin) samarbejder med årgangens fag om praktikens mål og CKF og forholder sig til de danskfaglige dele af praktikken, som er i spil på 2. årgang. Praktikken forberedes i et samarbejde mellem lærere og studerende og omhandler planlægning, tilrettelæggelse og evaluering af undervisning i dansk. I forberedelsen indgår metoder til systematisk indsamling af praksiserfaringer i et professionsrettet perspektiv.

Ovenstående er en del af samarbejdet mellem linjefaget dansk og de pædagogiske fag på 2. årgang.

Professionsopgaven danner grundlag for seminarielærernes bedømmelse af den studerendes praktik.

Se i øvrigt studieordningens afsnit: "Progression og samspil mellem linjefag, pædagogiske fag og praktik".

1.3.4. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til eksamen, aflevere mindst fire studieprodukter, der tilsammen dækker fagets mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den mundtlige afsluttende prøve. Der skal dokumenteres både faglig og fagdidaktisk kompetence.

Skriftlig prøve:

Opgaverne til prøven stilles af Undervisningsministeriet, som fastsætter tidspunktet for prøven. Bedømmelse: 7-trinsskala.

Mundtlig prøve:

Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 normalsider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte studieprodukter

Materiale til eksamen består af tekster til lærerfaglig analyse, karakteristik og vurdering.

Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. Opgaven danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men bedømmelsen foretages alene på grundlag af den mundtlige prøve.

Eksaminationstid: 45 minutter.

Bedømmelse: 7-trinsskala. Den studerendes mundtlige formuleringsevne indgår i bedømmelsen.

2.1. Fysik/kemi og natur/teknik – naturfagligt fællesforløb (forsøg)

2.1.1. Forløbets identitet

Det naturfaglige fællesforløb består af en fællesdel (36 ETCS-point), som giver undervisningskompetence i natur/teknik samt en specialiseringsdel (36 ETCS-point) i enten biologi, fysik/kemi eller geografi.

Natur/teknik omhandler natur, teknik, livsbetingelser, levevilkår samt menneskets samspil med naturen i den nære og fjerne omverden, som er relevant for natur/teknikundervisningen i skolen. Undervisningen i natur/teknik integrerer fag, fagdidaktik, læringsteori og undervisningsmetoder som en forudsætning for en kreativ og engagerende undervisning i faget natur/teknik samt i naturfaglige temaer for elever på skolens yngste og mellemste klassetrin.

Centralt i faget står det praktisk/eksperimenterende og undersøgende arbejde.

Fællesdelen har fokus på natur/teknik og naturfagsundervisningens fælles stofområder, videnskabsteoretiske og -historiske tilgange, naturfagernes begrundelse og rolle i samfundet og i skolen. Naturfagernes indbyrdes sammenhæng og samspil gennem skoleforløbet og samspillet med andre af skolens fag er ligeledes et centralt perspektiv.

2.1.2. Mål

Målet er, at den studerende udvikler kompetencer til

- at forstå en almindennende natur/teknikundervisning, der kombinerer viden fra naturvidenskabernes og teknologiens historie med den overordnede samfundsudvikling i sin undervisning.
- at kunne demonstrere en bred og punktvis dyb faglig indsigt indenfor natur, teknik, livsbetingelser, levevilkår og menneskets samspil med naturen med særlig relevans for skolefaget natur/teknik.
- at kunne forholde sig til interessekonflikter i samspillet mellem menneske, teknologi og

natur og perspektivere i forhold til forskellige natursyn og etiske spørgsmål.

- at kunne formidle og anvende naturfaglige arbejdsmetoder og tankegange, der er tilpasset elevernes udviklingstrin og faglige standpunkt.
- at varetage en varieret undervisning i natur/teknik for alle elever samt medvirke til udvikling af faget i folkeskolen, så eleverne fastholder og udvikler deres interesse og engagement for naturfagene.
- at udvikle elevers naturfaglige erkendelse, lyst til udforskning, fortrolighed med og glæde ved at færdes i naturen.
- at målsætte, tilrettelægge, gennemføre og evaluere natur/teknikundervisning med udgangspunkt i den enkelte elevs forudsætninger, og på baggrund af viden om progression.
- at anvende fagdidaktiske kundskaber og færdigheder i samspil med almindidaktiske, pædagogiske, psykologiske teorier med henblik på at håndtere undervisning og andre læreropgaver i en konkret praksis og forholde sig analytisk og reflekterende til praksis.

2.1.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

2.1.3.1. Fagdidaktiske elementer

Indholdet er:

- formidling af naturfag i folkeskolen inden for rammerne af naturfaglig almindendannelse.
- skolefagets begrundelse, indhold og historiske udvikling.
- viden om hvordan hverdagsbegreber og hverdagssprog på hensigtsmæssig måde kan udvikles til faglige begreber med tilhørende fagsprog.
- det praktisk/eksperimenterende arbejde i undervisningen, herunder sikkerhedsbestemmelser om ansvar, praktisk arbejde, laboratorieindretning, brandbekæmpelse samt grundlæggende førstehjælp.
- kriterier for stofudvælgelse til brug for analyse, vurdering og udvikling af undervisningsmidler.

- f) opstilling af faglige mål for elevers læring indeholdende en faglig progression med udgangspunkt i fagets bestemmelser.
- g) planlægning, tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af natur/teknik undervisning, der indeholder overvejelser over progression og tager hensyn til den enkeltes elevs kognitive, affektive og sociale baggrund for naturfaglig læring.
- h) evaluering af undervisning og forskellige evalueringsformer rettet mod såvel den enkeltelte elev som hele klassen, så evaluering bliver en naturlig integreret del af undervisningen.
- i) viden om hvordan der kan gennemføres en undervisning, som bygger på iagttagelser, teoretiske refleksioner, aktuelle begivenheder, undersøgende praktisk og eksperimenterende arbejde i laboratoriet og i den omgivende natur.
- j) nationale og internationale forsknings- og udviklingsarbejder i naturfagsdidaktik, herunder børns og unges interesse for naturfagene nationalt og internationalt.
- k) viden om hvordan omverdenen og uformelle læringsmiljøer kan inddrages i den naturfaglige undervisning.

2.1.3.2. Faglige elementer

Indholdet er viden om:

- a) Arbejds måder, tankegange, fagsyn og kernefaglighed inden for de forskellige naturfag.
- b) Centrale elementer af naturvidenskabernes og teknologiens historie og idégrundlag.
- c) Forskellige natursyn og interessekonflikter, for eksempel begrundet i forskellige æstetiske og etiske holdninger til naturen.
- d) Naturfagenes grundfortællinger/paradigmer, herunder modeller for universets udvikling, evolutionsteorien og fra kontinentaldrift til pladetektonik.
- e) Forestillinger om og modeller for stoffers opbygning, egenskaber og omdannelser.
- f) Energiformer og -forsyning.
- g) Fænomener i den nære og fjerne omverden, herunder vejr, klima, magnetisme, elektricitet, lys, lyd og astronomi.

- h) Ressourcer, teknologi, produktion og miljø og de interesse modsætninger, der knytter sig til natur- og samfundsudviklingen.
- i) Eksempler på levende organismers livsbetingelser, livsytringer og samspil i naturen.
- j) Udviklingsprocesser og kredsløb i naturen.
- k) It som redskab i naturfagsundervisning, herunder dataopsamling og simulering.

2.1.4. Indholdsbestemmelser

Indholdet er viden om:

- a) naturfaglige fænomener, stoffer, materialer, levende organismer, vejret og teknologi, som børn møder i omverdenen.
- b) stofkredsløb, energistrømme, økologi og klima som centrale sammenhænge.
- c) kroppen og dens funktioner samt menneskets sundhed i relation til livsstil, levevilkår og livskvalitet.
- d) teorier om universets, Jordens og livets opståen og udvikling og forskellige verdensbilleder.
- e) naturfagenes grundfortællinger / paradigmer samt centrale elementer af naturvidenskabernes og teknologiens historie og idégrundlag.
- f) færdigheder i at anvende naturvidenskabelige undersøgelsesmetoder, herunder praktisk / eksperimenterende arbejde med enkelt udstyr på skolen, i laboratoriet og lokalområdet samt at bygge og designe enkelte konstruktioner.
- g) indsigt i naturgivne og menneskeskabte forhold, som har indflydelse på menneskers og andre levende organismers levevilkår og livsbetingelser i den nære og fjerne omverden.
- h) ressourcer, teknologi, produktion og miljø og de interesse modsætninger, der knytter sig til natur- og samfundsudviklingen.
- i) viden om og brug af relevante kilder, kort, opslagsværker, bestemmelsesnøgler og informationsteknologi.

Den studerende skal aflevere mindst tre studieprodukter, der tilsammen dækker fagets mål og CKF. Vejledningen af studieprodukter knyttes til arbejdet med de enkelte temaer.

Der er mødepligt i forbindelse med ekskursioner og praktisk arbejde. Antallet og place-

ringen af mødepligtige studieforløb fastlægges i semesterplanen ved studieforløbets begyndelse. Praktikken forberedes og efterbehandles i et samarbejde mellem læreren og de studerende.

2.1.5. Eksamen

Den studerende skal for at kunne indstille sig til eksamen aflevere mindst tre studieprodukter og en professionsopgave, som er godkendt af læreren i faget. Der trækkes lod mellem minimum 7 skriftlige spørgsmål, som tilsammen dækkes fagets mål og CKF..

Mundtlig og praktisk prøve

Den studerende får oplyst resultatet af lodtrækningen 3 dage før eksaminationen. I prøven indgår et undervisningsforløb om det lodtrukne emne. Redegørelsen for det fagligt teoretiske grundlag og de fagdidaktiske begrundelser for præsenterede undervisningsmaterialer og undervisningsmåder indgår i bedømmelsen.

Eksaminationstid: 45 minutter.

Bedømmelse: 7-trinsskala.

2.1.6. Forsøgsordningens specialiseringsdel:

Den studerende vælger frit mellem linjefagene biologi, geografi og fysik/kemi.

2.2. Fysik/kemi – specialisering

2.2.1. Fagets identitet

Linjefaget fysik/kemi bygger videre på fællesforløbet for fysik/kemi og natur/teknik og fokuserer på at uddanne fysik/kemilærere til at varetage undervisning i grundskolen. Kernen i linjefaget er de didaktiske forhold vedrørende undervisning i fysik/kemi i grundskolen og arbejdet med fysiske, kemiske og teknologiske begrebsområder og problemstillinger. De studerende forberedes på selv at videreudvikle skolefaget i overensstemmelse med samfundets udvikling og deraf følgende krav til undervisningen. Centralt i faget er naturfaglige arbejdsmåder og tankegange til forståelsen og beskrivelsen af verden og samspillet mellem naturvidenskabelig modelbygning og eksperimentelt funderet naturbeskrivelse fra det mikroskopiske niveau til det kosmologiske.

2.2.2. Mål

Målet er, at den studerende opnår kompetencer til at planlægge, tilrettelægge, gennemføre, evaluere og udvikle

- a) en varieret undervisning i faget for alle elever samt medvirke til fagets udvikling i grundskolen, så eleverne lærer fysik/kemi og udvikler, vedligeholder og styrker deres interesse for faget,
- b) undervisning, der omfatter undersøgelser/eksperimenter og sammenknytter hypotesedannelse, dataopsamling, vurdering af data og modelbygning,
- c) virksomhedsbesøg, ekskursioner, feltarbejde og andre uformelle læringsmiljøer,
- d) undervisning med udgangspunkt i elevernes egne forestillinger, deres dagligdag og omgivelser,
- e) brug af fagdidaktisk forskning fra fagdidaktiske tidsskrifter og andre kilder i forbindelse med undervisningen,
- f) anvendelser af fagdidaktiske kundskaber og færdigheder i samspil med almindidaktiske, pædagogiske og psykologiske teorier med henblik på at håndtere undervisning og andre læreropgaver i en konkret praksis og forholde sig analytisk og reflekterende til praksis og
- g) anvendelser af fysik/kemifaglig viden og tilhørende eksperimentelle metoder.

Den studerende udvikler samtidig kompetence til at deltage i debatten om undervisningspraksis, fagets rolle i skolen, fagets samspil med andre fag og fagets rolle i samfundet.

2.2.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er specialiserede fordybelseselementer, hvor der på grundlag af kundskaber og færdigheder fra linjefagenes fællesforløb arbejdes med planlægning, analyse og vurdering af undervisning i fysik/kemi.

2.2.3.1. I arbejdet indgår kundskaber og færdigheder vedrørende grundlæggende begreber og teorier, herunder:

- a) Børns udvikling på forskellige alderstrin.
- b) Undervisningsdifferentiering og løbende evaluering med særligt henblik på forskellige alderstrin.

- c) Iagttagelse og beskrivelse af relationer mellem elever og mellem lærer og elev med særligt henblik på forskellige alderstrin.
- d) Færdighed i planlægning, tilrettelægning og evaluering af undervisning og læreprocesser.
- e) Centrale bestemmelser for folkeskolen, undervisningsvejledninger og lokale læseplaner.
- f) Målsætning, udarbejdelse af årsplaner, udarbejdelse og anvendelse af undervisningsmaterialer, og brug af digitale materialer.
- g) Kønsforskelle i læringen, tosprogedes særlige forhold, børns og unges interesse for og engagement i naturvidenskab.
- h) Klasseledelse og samarbejde mellem lærere.
- i) Åbne/lukkede arbejdsformer, uformelle læringsmiljøer, ekskursioner og brug af Internettet.
- j) Hverdagserfaringer, hverdagsforestillinger og parallellæring.
- k) Fagets forhold til og samarbejde med andre fag.

2.2.3.2. I arbejdet indgår grundlæggende faglige begreber, modeller og teorier, herunder:

- a) Stofs egenskaber, omdannelser og partikelnatur.
- b) Energi, energiformer, energiomsætninger og energistrømme.
- c) Felter og kræfter.
- d) Universets og Solsystemets dannelse, opbygning og udvikling.

2.2.3.3. I arbejdet indgår fysik og kemi i hverdag og samfund, herunder:

- a) Naturfænomener og deres udforskning.
- b) Omverdensforståelse.
- c) Kemiske og fysiske stofkredsløb.
- d) Ressourcer, energiforsyning og kemisk produktion.
- e) Teknologiens indhold af teknik og fysisk/kemisk viden.
- f) Vekselvirkning mellem naturvidenskab og teknologi.

- g) Naturvidenskabens rolle i samfundsudvikling, demokrati og kultur.

2.2.3.4. I arbejdet indgår den historiske udvikling i videnskabsfagene fysik og kemi, herunder:

- a) Elementer af videnskabsteori og -filosofi.
- b) Naturvidenskabens begrænsninger, naturvidenskab og etik.
- c) Udvalgte perioder i videnskabsfagernes historie.
- d) Historiske og moderne naturvidenskabelige verdensbilleder.
- e) Udvalgte træk ved den teknologiske udvikling.

2.2.3.5. I arbejdet indgår arbejdsmåder og tankegange, herunder brug af:

- a) Praktisk og eksperimentelt arbejde.
- b) Modeller, animationer og simulationer.
- c) Digital og analog dataopsamling.
- d) Databaser, tabeller, opslagsværker og Internet.

2.2.3.6. I arbejdet indgår laboratoriesikkerhed, herunder:

- a) Affaldshåndtering og miljøhensyn.
- b) Indretning, drift og vedligeholdelse af laboratorier.
- c) Risikomomenter og sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med undervisning.
- d) Risikovurdering i forbindelse med udvælgelse og planlægning af undervisningsaktiviteter.

2.2.4. Indholdsbestemmelser

Den studerende skal for at kunne indstille sig til eksamen aflevere mindst seks studieprodukter (præsentationsportfolio), der tilsammen dækker fagets mål og CKF. De skal godkendes af læreren som grundlag for lodtrækning til den afsluttende prøve. Godkendelse af studieprodukter knyttes til arbejdet med de enkelte temaer.

Der er mødepligt i forbindelse med ekskursioner og praktisk arbejde. Antallet og placeringen af mødepligtige studieforløb fastlægges

ges i semesterplanen ved studieforløbets begyndelse. Praktikken forberedes og efterbehandles i et samarbejde mellem læreren og de studerende.

2.2.5. Eksamen

Den studerende skal for at kunne indstille sig til eksamen aflevere mindst seks studieprodukter, der tilsammen dækker fagets mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den afsluttende prøve.

Mundtlig prøve

Den studerende får oplyst resultatet af lodtrækningen dagen før eksaminationen.

Studieproduktet danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men bedømmelsen foretages udelukkende på grundlag af den mundtlige prøve.

Eksaminationstid: 45 minutter.

Bedømmelse: 7-trinsskala.

3. Matematik (aldersspecialiseret)

Fagets identitet

Faget matematik er i læreruddannelsen karakteriseret ved samspillet mellem matematiske kompetencer, matematikundervisningens didaktik og matematikundervisningens praksis i skolen. Fagets historie, fagets rolle som kulturbærer og fagets anvendelser er en vigtig del af fagets identitet som undervisningsfag. Faget bidrager med opmærksomhed på nuværende og fremtidige muligheder og begrænsninger i en højteknologisk og globaliseret verden.

3.1. Matematik – fællesforløb

3.1.1. Mål

Målet er, at den studerende opnår

- a) kompetence til at redegøre for dybde og sammenhæng mellem folkeskolefagets stofområder på mellemtrinnet og de dele af videnskabsfaget matematik, der støtter lærervirksomheden på dette område,
- b) kompetence til at spørge og svare i, med og om matematik, dvs. følge og bedømme forskellige typer af matematiske ræsonnementer; udvikle og gennemføre matematisk argumentation, herunder beviser; have erfaringer med induktiv og deduktiv arbejdsmetode i matematik; kunne vælge strategier og værktøjer til formulering og løsning af matematiske problemer, samt kunne afgrænse, strukturere, matematisere, fortolke og kritisere i forbindelse med matematisk modellering,
- c) kompetence til at forstå og betjene sig af hensigtsmæssige repræsentationsformer; knytte forbindelse mellem hverdagsprog og fagsprog; afkode, oversætte og behandle symbolholdige udsagn med bevidsthed om den særlige rolle, effektiv symbolbehandling spiller i matematikken, samt anvende og vurdere it i en faglig og pædagogisk sammenhæng,
- d) kompetence til at kunne sætte sig ind i, analysere og vurdere rammer og bestemmelser for faget matematik nationalt og lokalt samt udforme og begrunde lærings- og undervisningsmål,

- e) kompetence til at kunne begrunde, planlægge og gennemføre matematikundervisning i samspil med eleverne; finde, bedømme og udvikle undervisningsmidler til matematikundervisning samt motivere og inspirere elever til engagement i matematisk aktivitet,
- f) kompetence til at kunne afdække, vurdere og karakterisere elevernes matematikfaglige udbytte og kompetencer; være fortrolig med et bredt udvalg af redskaber til evaluering i matematik med kendskab til validitet og reliabilitet, samt afdække elevers læringsstrategier og holdninger til matematikfaget med henblik på progression og differentiering i undervisningen,
- g) kompetence til at kunne kommunikere og samarbejde med kolleger og med personer uden for skolen, f.eks. forældre, administration og myndigheder om sagsforhold knyttet til matematikundervisning,
- h) kompetence til at kunne videreudvikle egen matematisk indsigt og fagdidaktisk kompetence bl.a. gennem refleksion over egen undervisning og identifikation af udviklingsbehov og
- i) kompetence til at anvende fagdidaktiske kundskaber og færdigheder i samspil med almindidaktiske, psykologiske og pædagogiske teorier med henblik på at håndtere matematikundervisning og andre læreropgaver i en konkret praksis og forholde sig analytisk og reflekterende til praksis.

3.1.2. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er:

- a) Børns læring, erkendelses- og arbejdsformer, betydningen af læringsmiljø, herunder undervisningsformer, arbejdsformer, materialer og fysiske rammer.
- b) Vejledning i forskellige typer undervisning og i forhold til børns udvikling.
- c) Planlægning, tilrettelæggelse og evaluering af undervisning og evaluering af læreprocesser.

3.1.2.1. Fagdidaktik

Indholdet er:

- a) Kundskab om og færdighed i at forholde sig analyserende til matematikfagets be-

- grundelse, formål og indhold i et historisk og nutidigt perspektiv.
- b) Rammer og bestemmelser for matematikundervisningen nationalt og lokalt.
  - c) Udformning af og begrundelse for lærings- og undervisningsmål.
  - d) Begrundelse, planlægning og gennemførelse af matematikundervisning i samspil med eleverne.
  - e) Udarbejdelse, vurdering og udvikling af undervisningsmaterialer til matematik.
  - f) It som arbejdsredskab og som integreret del af linjefaget og skolefaget matematik.
  - g) Afdækning, vurdering og karakteristik af elevers matematikfaglige udbytte og kompetencer med forskellige evalueringsredskaber.
  - h) Elevers læringsstrategier og holdninger til matematikfaget med henblik på progression og differentiering i matematikundervisning, motivation og inspiration af elever til matematisk aktivitet.
  - i) Forholdet mellem hverdagsprog og matematikkens fagsprog.
  - j) Matematik i anvendelse, herunder tværfaglig undervisning.
  - k) Resultater af relevant forskning og udviklingsarbejde i læreruddannelsesfaget og skolefaget.
  - l) Matematikvanskeligheder.
  - m) Arbejds- og organisationsformer knyttet til aldersgruppen.
  - n) Matematikundervisning for tosprogede.

3.1.2.2. Indhold

Fagområder begrundet i skolens fagområder. Indholdet er aldersspecifik faglig fordybelse inden for følgende matematiske stofområder og deres stofdidaktik begrundet i 4.-6. klassetrin:

- a) Tal, herunder talmængder, talsystemer, talbegrebets udvikling og elementær talteori.
- b) Algebra, herunder ligninger, ligningssystemer og uligheder, variable, algebraiske omskrivninger og reduktioner.
- c) Funktioner, herunder indledende arbejde med forskellige former for vækst.
- d) Geometri, herunder euklidisk geometri, analytisk geometri samt forskellige tegneformer.

- e) Sandsynlighed, statistisk og kombinatorisk, herunder simulering af stokastiske situationer.
- f) Statistik, herunder indsamling, beregning og repræsentation af data i tabeller og diagrammer samt vurdering af statistiske data.

Arbejdet med fagområderne omfatter:

- 1) Induktive og deduktive arbejdsmetoder i matematik, herunder forskellige typer af matematisk ræsonnement og bevisførelse.
- 2) Strategier og værktøjer til formulering og løsning af matematiske problemer.
- 3) Arbejde med og vurdering af hensigtsmæssige repræsentationsformer.
- 4) Afkodning, oversættelse og behandling af symbolholdige udsagn med bevidsthed om den særlige rolle, effektiv symbolbehandling spiller i matematikken.
- 5) Afgrænsning, strukturering, matematisering, fortolkning og kritik ved matematisk modellering.

3.1.3. Indholdsbestemmelser

Indholdet ses i lyset af at faget er et internationalt fag der fungerer som kommunikationsmiddel i en globaliseret verden. Resultater fra aktuelle nationale og internationale forsknings- og udviklingsarbejder inddrages. Indhold og arbejdsform lægger op til at den studerende motiveres til innovativ kompetence. Evaluering og evalueringsprocedurer indgår løbende i uddannelsen.

I samarbejdet mellem de pædagogiske fag og matematik inddrages der elementer fra fagdidaktikken. Der lægges vægt på, at de almene pædagogiske, psykologisk og didaktiske problemstillinger relaterer sig til fagdidaktiske og metodiske problemstillinger knyttet til mellemtrinnet. Forberedelse og efterbehandling af praktikken indgår som en væsentlig del af det pædagogiske element.

3.1.3.1. Aktiviteter og produkter m.v. med deltagelsespligt

Matematik fællesforløb omfatter to deltagelsespligtige opgaver (aktiviteter, produkter) og en professionsopgave.

Opgave A:

De studerende udformer et sæt eksperimenterende og undersøgende opgaver med tilhørende vejledning og forklaring, der i omfang aftales med underviseren. De udformes så de direkte kan anvendes som arbejdskort til andre studerende på lærerstudiet og evt. indgå i et Eksperimentarielignende læringsmiljø. Opgaven udføres i grupper af 1 - 4. Produkt og præsentation skal godkendes.

Opgave B: Fordybelsestema

De studerende vælger et emne som enten viser anvendelsen af matematik som beskrivelsesmiddel af virkeligheden eller som uddyber at fag-fagligt matematisk stofområde. Emnevalg og afgrænsning godkendes af underviseren på holdet.

Emnet formidles gennem et selvvalgt medie. Omfanget af produktet skal svare til 10 - 12 skrevne sider.

De studerende arbejder sammen i grupper på 1 - 4 personer. Produkt og præsentation for holdet skal godkendes.

Opgave C: Professionsopgave og praktikfremlæggelse

Professionsopgaven udarbejdes på baggrund af en af den studerende valgt problemstilling og i relation til praktikken. Opgaven tager udgangspunkt i udvalgte fagdidaktiske emner i samarbejde med pædagogisk-psykologiske fag og praktikken.

Opgaven inddrager empiri fra praksis og afleveres efter praktikken. Omfanget er ca. 10 normalsider.

Praktikholdene fremlægger deres erfaringer fra praktikken og modtager respons fra lærer og studerende. Ved fremlæggelsen fokuseres der på enkelte udvalgte problemstillinger fra praktikken til diskussion.

3.1.4. Eksamen

Intern prøve efter 1. studieår.

Der afholdes en skriftlig prøve med en varighed på 6 timer. Prøvens resultat vurderes som bestået/ikke-bestået. I prøven indgår både faglige og fagdidaktiske spørgsmål.

3.2. Matematik – aldersspecialisering mod begynder- og mellemtrin

Der arbejdes videre med de indholdsområder, der især udvikler kompetencer knyttet til begynder- og mellemtrin.

3.2.1. Mål

Målet er, at den studerende opnår

- kompetence til at redegøre for dybde og sammenhæng mellem folkeskolefagets stofområder på begynder- og mellemtrin og dele af videnskabsfaget matematik,
- kompetence til at spørge og svare i, med og om matematik,
- kompetence til at forstå og betjene sig af hensigtsmæssige repræsentationsformer, herunder it,
- kompetence til at kunne sætte sig ind i, analysere og vurdere rammer og bestemmelser for faget matematik,
- kompetence til at kunne begrunde, planlægge og gennemføre matematikundervisning i samspil med eleverne,
- kompetence til at kunne afdække, vurdere og karakterisere elevernes matematikfaglige udbytte og kompetencer,
- kompetence til at kunne kommunikere og samarbejde med kolleger og med personer uden for skolen,
- kompetence til at kunne videreudvikle egen matematisk og fagdidaktisk indsigt og
- kompetence til at anvende fagdidaktiske kundskaber og færdigheder i samspil med almindelige, pædagogiske og psykologiske teorier med henblik på at håndtere undervisning og andre læreropgaver i en konkret praksis og forholde sig analytisk og reflekterende til praksis.

3.2.2. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

3.2.2.1. Fagdidaktik

Indholdet er specialiserede fordybelseselementer, hvor der på grundlag af kundskaber og færdigheder fra linjefagets fællesdel arbejdes med planlægning, analyse og vurdering af matematikundervisning på begynder- og mellemtrin. I arbejdet indgår:

- Børns udvikling på begynder- og mellemtrin.

- b) Undervisningsdifferentiering og løbende evaluering med særligt henblik på forskellige alderstrin.
- c) Iagttagelse og beskrivelse af relationer mellem elever og mellem lærer-elev med særligt henblik på forskellige alderstrin.
- d) Færdighed i planlægning, tilrettelægning og evaluering af undervisning.
- e) Indlæringsvanskeligheder i matematik.
- f) Arbejds- og organisationsformer knyttet til aldersgruppen.
- g) Matematikundervisning for tosprogede.

3.2.2.2. Indhold

Fagområder begrundet i skolens fagområder
 Indholdet er aldersspecifik faglig fordybelse inden for følgende matematiske stofområder og deres stofdidaktik begrundet i skolens matematikundervisning på 1.-6. klassetrin:

- a) Tal, herunder grundlæggende talforståelse og forskellige regnearkter.
- b) Algebra, indledende arbejde med variable, herunder induktive løsningsmetoder til ligninger.
- c) Funktioner, herunder tabellægning, grafisk aflæsning, funktionssammenhænge udtrykt i dagligsproget og it-værktøjer.
- d) Geometri, herunder polygoner, symmetrier, mønstre samt måling og beregning.
- e) Sandsynlighed, herunder statistisk sandsynlighed, analyse af sandsynlighed i spil for børn samt tællemodeller og chancetræer.
- f) Statistik, herunder deskriptiv statistik og databearbejdning med it.

Arbejdet med fagområderne omfatter:

- 1) Induktive og deduktive arbejdsmetoder i matematik, herunder forskellige typer af matematisk ræsonnement og bevisførelse.
- 2) Strategier og værktøjer til formulering og løsning af matematiske problemer.
- 3) Arbejde med og vurdering af hensigtsmæssige repræsentationsformer.
- 4) Afkodning, oversættelse og behandling af symbolholdige udsagn med bevidsthed om den særlige rolle, effektiv symbolbehandling spiller i matematikken.
- 5) Afgrænsning, strukturering, matematisering, fortolkning og kritik ved matematisk modellering.

3.2.3. Indholdsbestemmelser

Indholdet ses i lyset af at faget er et internationalt fag der fungerer som kommunikationsmiddel i en globaliseret verden. Resultater fra aktuelle nationale og internationale forsknings- og udviklingsarbejder inddrages. Indhold og arbejdsform lægger op til at den studerende motiveres til innovativ kompetence. Evaluering og evalueringsprocedurer indgår løbende i uddannelsen.

I samarbejdet mellem de pædagogiske fag og matematik inddrages der elementer fra fagdidaktikken. Der lægges vægt på, at de almene pædagogiske, psykologiske og didaktiske problemstillinger relaterer sig til fagdidaktiske og metodiske problemstillinger knyttet til yngste trin. Forberedelse og efterbehandling af praktikken indgår som en væsentlig del af det pædagogiske element.

3.2.3.1. Aktiviteter og produkter m.v. med deltagelsespligt

Matematik fællesforløb omfatter fire deltagelsespligtige opgaver (aktiviteter, delprodukter) og en professionsopgave.

Fire studieprodukter A, B, C og D

I tilknytning til hvert af de fire læringstemaer udarbejder de studerende i grupper på 1 – 4 et studieprodukt som behandler såvel fagdidaktiske som faglige problemstillinger. Opgaven har et omfang af ca. 10 normalsider.

4. Opgave: Professionsopgaven

Professionsopgaven udarbejdes på baggrund af en valgt problemstilling i relation til praksis. Opgaven udarbejdes i grupper på 1 – 4. Opgaven inddrager empiri fra praksis og afleveres efter praktikken.

Omfanget er ca. 10 normalsider.

Gruppen fremlægger deres erfaringer fra praktikken og modtager respons fra studerende og lærer. Ved fremlæggelsen fokuseres der på enkelte udvalgte problemstillinger fra praktikken til diskussion.

3.2.4. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til eksamen, have afleveret fire studieprodukter A, B, C og D, der tilsammen dækker fa-

gets mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den mundtlige afsluttende prøve.

Skriftlig prøve

Opgaverne til prøven stilles af Undervisningsministeriet, som fastsætter tidspunktet for prøven. Bedømmelse: 7-trinsskala.

Mundtlig prøve

Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 sider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte studieprodukter. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. I prøven inddrages både faglige og fagdidaktiske emner. Opgaven danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men bedømmelsen foretages alene på grundlag af den mundtlige prøve. Eksaminationstid: 45 minutter. Bedømmelse: 7-trinsskala.

3.3. Matematik – aldersspecialisering mod mellem- og sluttrin

Der arbejdes videre med de fagdidaktiske indholdsområder fra fællesforløbet med særligt henblik på mellem- og sluttrin.

3.3.1 Mål

Målet er, at den studerende opnår

- kompetence til at redegøre for dybde og sammenhæng mellem folkeskolefagets stofområder på mellem- og sluttrin og dele af videnskabsfaget matematik,
- kompetence til at spørge og svare i, med og om matematik,
- kompetence til at forstå og betjene sig af hensigtsmæssige repræsentationsformer, herunder it,
- kompetence til at kunne sætte sig ind i, analysere og vurdere rammer og bestemmelser for faget matematik,
- kompetence til at kunne begrunde, planlægge og gennemføre matematikundervisning i samspil med eleverne,
- kompetence til at kunne afdække, vurdere og karakterisere elevernes matematikfaglige udbytte og kompetencer,

- kompetence til at kunne kommunikere og samarbejde med kolleger og med personer uden for skolen,
- kompetence til at kunne videreudvikle egen matematisk og fagdidaktisk indsigt og
- kompetence til at anvende fagdidaktiske kundskaber og færdigheder i samspil med almenfagdidaktiske, pædagogiske og psykologiske med henblik på at håndtere matematikundervisning og andre læreropgaver i en konkret praksis og forholde sig analytisk og reflekterende til praksis.

3.3.2. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

3.3.2.1. Fagdidaktik

Indholdet er specialiserede fordybelseselementer, hvor der på grundlag af kundskaber og færdigheder fra linjefagets fællesforløb arbejdes med planlægning, analyse og vurdering af matematikundervisning på mellem- og sluttrin. I arbejdet indgår:

- Børns udvikling på skolens mellem- og sluttrin.
- Undervisningsdifferentiering og løbende evaluering med særligt henblik på forskellige alderstrin.
- Iagttagelse og beskrivelse af relationer mellem elever og mellem lærer-elev med særligt henblik på forskellige alderstrin.
- Færdighed i planlægning, tilrettelæggelse og evaluering af undervisning.
- Indlæringsvanskeligheder i matematik.
- Arbejds- og organisationsformer knyttet til aldersgruppen.
- Matematikundervisning for tosprogede.
- Folkeskolens afgangsprøver i matematik.

3.3.2.2. Indhold

Fagområder begrundet i skolens fagområder
Indholdet er aldersspecifik faglig fordybelse ind for følgende matematiske stofområder og deres stofdidaktik begrundet i skolens matematikundervisning på 4.-10. klassetrin:

- Tal, herunder talteori, talteoriens anvendelse i digitale koder.
- Algebra, herunder regneregler for potenser og rødder og for reduktion og løsning af ligninger, ligningssystemer og uligheder samt matematisk modellering.

- c) Funktioner, herunder analyse af forskellige former for vækst.
- d) Geometri, herunder analytisk geometri, parameterfremstillinger og trigonometri.
- e) Sandsynlighed, herunder kombinatorik og forskellige eksempler på sandsynlighedsfordelinger.
- f) Statistik, herunder testteori.

Arbejdet med fagområderne omfatter:

- 1) Induktive og deduktive arbejdsmetoder i matematik, herunder aksiomatisk opbygning af en matematisk teori samt forskellige typer af matematisk ræsonnement og bevisførelse.
- 2) Strategier og værktøjer til formulering og løsning af matematiske problemer.
- 3) Arbejde med og vurdering af hensigtsmæssige repræsentationsformer.
- 4) Afkodning, oversættelse og behandling af symbolholdige udsagn med bevidsthed om den særlige rolle, effektiv symbolbehandling spiller i matematikken.
- 5) Afgrænsning, strukturering, matematisering, fortolkning og kritik ved matematisk modellering.

3.2.3. Indholdsbestemmelser

Indholdet ses i lyset af at faget er et internationalt fag der fungerer som kommunikationsmiddel i en globaliseret verden. Resultater fra aktuelle nationale og internationale forsknings- og udviklingsarbejder inddrages. Indhold og arbejdsform lægger op til at den studerende motiveres til innovativ kompetence. Evaluering og evalueringsprocedurer indgår løbende i uddannelsen.

I samarbejdet mellem de pædagogiske fag og matematik inddrages der elementer fra fagdidaktikken. Der lægges vægt på, at de almene pædagogiske, psykologisk og didaktiske problemstillinger relaterer sig til fagdidaktiske og metodiske problemstillinger knyttet til ældste trin. Forberedelse og efterbehandling af praktikken indgår som en væsentlig del af det pædagogiske element.

3.2.3.1. Aktiviteter og produkter m.v. med deltagelsespligt

Matematik fællesforløb omfatter fire deltagelsespligtige opgaver (aktiviteter, delprodukter) og en professionsopgave.

Fire studieprodukter A, B, C og D

I tilknytning til hvert af de fire læringstemaer udarbejder de studerende i grupper på 1 – 4 et studieprodukt som behandler såvel fagdidaktiske som faglige problemstillinger. Opgaven har et omfang af ca. 10 normalsider.

Professionsopgaven

Professionsopgaven udarbejdes på baggrund af en valgt problemstilling i relation til praksis. Opgaven udarbejdes i grupper på 1 – 4. Opgaven inddrager empiri fra praksis og afleveres efter praktikken.

Omfanget er ca. 10 normalsider.

Gruppen fremlægger deres erfaringer fra praktikken og modtager respons fra studerende og lærer. Ved fremlæggelsen fokuseres der på enkelte udvalgte problemstillinger fra praktikken til diskussion.

3.2.4. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til eksamen, have afleveret fire studieprodukter A, B, C og D, der tilsammen dækker fagets mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den mundtlige afsluttende prøve.

Skriftlig prøve

Opgaverne til prøven stilles af Undervisningsministeriet, som fastsætter tidspunktet for prøven. Bedømmelse: 7-trinsskala.

Mundtlig prøve

Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 sider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte studieprodukter. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. I prøven inddrages både faglige og fagdidaktiske emner. Opgaven danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men bedømmelsen foretages alene på grundlag af den mundtlige prøve. Eksaminationstid: 45 minutter. Bedømmelse: 7-trinsskala.

4. Engelsk

4.1. Fagets identitet

Kernen i faget engelsk udgøres af sprog og kultur i et fremmedsprogligt perspektiv, hvor sprogbrugeren og sprogundervisningen står i centrum. Engelsk linjefag i læreruddannelsen består af arbejde med engelskfagets didaktik, engelsk sprog og sprogbrug, forskellige engelsksprogede tekster og engelskfagets kulturelle dimension. Som det største sprogfag i folkeskolen, i læreruddannelsen og i internationale sammenhænge har engelskfaget en særlig forpligtelse til at arbejde med sproglig og kulturel bevidsthed.

4.2. Mål

Målet er, at den studerende opnår kompetencer til at planlægge, gennemføre og evaluere undervisning i engelsk samt til at deltage i udvikling af faget. Med henblik herpå må den studerende tilegne sig kundskaber og færdigheder inden for faget, herunder kommunikativ kompetence samt fagets didaktik og metoder.

Den studerende opnår kompetence inden for følgende områder:

- a) beherskelse af talesprog og skriftligt udtryk til undervisningsbrug, til eget brug og til brug for deltagelse i den nationale og internationale faglige og fagdidaktiske debat,
- b) sproglig bevidsthed, viden om sprogtiltagelse, sprog og sprogbrug samt færdighed i at beskrive og analysere sprog,
- c) viden om interkulturel kommunikation og kulturforståelse og anvendelsen heraf i undervisningssammenhæng og
- d) viden om kultur- og samfundsforhold i den engelsktalende verden.

Den færdiguddannede lærer skal være i stand til at foretage analyse og prioritering af den store stofmængde, som er givet af sprogets og fagets internationale omfang og status.

4.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

4.3.1. Fagdidaktik

Indholdet er:

- a) Beskrivelse og vurdering af undervisningsindhold, -metoder og -materialer.
- b) Progression, differentiering og evaluering samt lærerens funktion som sproglig vejleder.
- c) Teori og forskning til refleksion over og udvikling af (egen) praksis.
- d) Aktivitetstyper og organiseringsformer, der udvikler sprog- og kommunikationsfærdighed, motivation for faget og selvstændig læring.
- e) Teorier om og forskning inden for sprogtilegnelse og sprogundervisningsmetoder, herunder viden om forholdet mellem modersmåls-, andetsprogs- og fremmedsprogstilegnelse.
- f) Kommunikativ kompetence i et undervisningsperspektiv, herunder kommunikationsstrategier og viden om ordforrådstilegnelse.
- g) Skriftlig og mundtlig formidling af engelskfagets stof- og undervisningsområder samt af planer for og analyse af undervisning, læring, mål og evaluering; dialog med forældre, med elever og med kolleger på nationalt og internationalt plan.
- h) Viden om faget i både et historisk perspektiv og et udviklingsperspektiv; analyse af og overvejelser om bestemmelser om faget i forhold til eget og andres fagsyn.
- i) Engelskfaget i tværgående emner og problemstillinger samt i internationalt samarbejde.
- j) Muligheder for samspil mellem de pædagogiske fag og engelskfaget.

4.3.2. Sprog, sprogbrug og kommunikativ kompetence

Indholdet er:

- a) Semantik, fonetik, ordforråd, ortografi, grammatik, tekstlingvistik, pragmatik samt kommunikationsanalyse.
- b) Beskrivelse og analyse af et varieret udvalg af tekster, herunder lyd og billede, med særligt henblik på bevidstgørelse om sprogbrug, genre, stillag og tekststopbygning.
- c) Det engelske sprogs opbygning og anvendelse med henblik på arbejdet med autentiske og elevproducerede tekster samt med

henblik på beskrivelse, analyse og vurdering af elevsprog.

- d) Sociale og regionale sprogvarianter; det engelske sprogs historie, udbredelse og funktion som internationalt sprog.
- e) Engelsk i skrift og tale inden for forskellige genrer, til eget brug, til undervisningsbrug samt til brug for deltagelse i den nationale og internationale faglige debat.
- f) Hjælpemidler til sprogundervisningen, herunder hvordan it kan kvalificere tilegnelsesprocesser inden for mundtlig/skriftlig sprogproduktion og evaluering.

4.3.3. Litteratur, kultur og samfund

Indholdet er:

- a) Kriterier for valg og anvendelse af et bredt udvalg af tekster, herunder film, billeder og elektroniske tekster, til elever i forskellige aldersgrupper og med forskellige behov.
- b) Tekster på engelsk, der behandler emner af universel og global karakter samt tekster om engelsktalende lande, der belyser kultur- og samfundsforhold.
- c) Tematisk, litterært og sprogligt tekstarbejde.
- d) Læsning på fremmedsprog, genreforståelse, litteraturpædagogik og praktisk-musiske arbejdsformer.
- e) Udvælgelse og bearbejdning af materiale fra medierne og i relation hertil brug af forskellige arbejdsmetoder og it-færdigheder.
- f) Interkulturel kompetence samt engelsk brugt som internationalt sprog ved kulturmøder.
- g) Arbejde med kultur og sprog i forhold til autentiske sproglige oplevelser, f.eks. i forbindelse med studieophold, studieture, praktik i udlandet, personlige og/eller virtuelle kontakter.

4.4. Fagets tilrettelæggelse

Faget tilrettelægges med en første- og en andendel, hvor førstedelen afsluttes med en intern prøve. Den interne prøve tager udgangspunkt i følgende mål:

- a) Beherskelse af mundtligt og skriftligt sprog til personlig brug.
- b) Grundlæggende færdighed i at beskrive og analysere sprog.

c) Grundlæggende tekstkompetence samt viden om kultur- og samfundsforhold i den engelsktalende verden.

d) Grundlæggende viden om interkulturel kommunikation og kulturforståelse og anvendelsen heraf i undervisningssammenhæng.

4.5. Indholdsbestemmelser

Fagets forskellige indholdsområder, beskrevet i de centrale kundskabs- og færdighedsområder, ses i en tæt indbyrdes sammenhæng og integreres i et helhedssyn på sprog og kultur, tilegnelse og formidling. Udvikling af sproglig og kulturel bevidsthed samt forberedelse til lærervirksomhed i engelsk som fremmedsprog er fagets kerne. De studerende opmuntres til at interessere sig for uddannelsesforhold internationalt; i den forbindelse anbefales studieture og længere studieophold i udlandet.

Temaer, stof samt arbejds- og undervisningsformer udvælges under hensyn til centrale fagdidaktiske perspektiver og problemstillinger i folkeskolens engelskundervisning. I arbejdet med faget inddrages resultater fra aktuelle nationale og internationale forsknings- og udviklingsarbejder, samt evaluering, dokumentation og evalueringsresultater. Den studerende motiveres til innovativ og kreativ tænkning og handling, der kan udvikle undervisningen i folkeskolen. I linjefaget integreres informations- og kommunikationsteknologi som en naturlig del af det daglige arbejde.

4.5.1 Aktiviteter og produkter med deltagelsespligt

- Professionsopgave 1./3. årgang i samarbejde med pædagogiske fag og praktik.
- Et studieprodukt med afsæt i fagets CKF sprog, sprogbrug og kommunikativ kompetence i et begyndende fagdidaktisk perspektiv.
- Et studieprodukt med afsæt i fagets CKF litteratur, kultur og samfund i et begyndende fagdidaktisk perspektiv.
- Et valgfrit studieprodukt, hvis form og indhold aftales mellem studerende og underviser.

- Professionsopgave 2/4. årgang i samarbejde med pædagogiske fag og praktik.
- Et studieprodukt med afsæt i fagets CKF sprog, sprogbrug og kommunikativ kompetence i et fagdidaktisk perspektiv.
- Et studieprodukt med afsæt i fagets CKF litteratur, kultur og samfund i et fagdidaktisk perspektiv.
- Et valgfrit studieprodukt, hvis form og indhold aftales mellem studerende og underviser.

Hvert studieprodukt skal dokumentere den studerendes mundtlige og/eller skriftlige sprogfærdighed og didaktiske kompetence på engelsk.

Professionsopgaven udgør ét af de fire obligatoriske studieprodukter.

4.5.2 Deltagelsespligt

Deltagelsespligt og mødepligt fremgår af semesterplanen. Opfyldelse af deltagelsespligten er en forudsætning for at kunne indstille sig til prøve. Fagets frister for aflevering/fremlæggelse eller lignende samt godkendelse af årets studieprodukter aftales på holdet eller fremgår af semesterplanen. Respons er betinget af overholdelse af fagets frister.

4.6 Fagets samspil med de øvrige fag, praktikken og uddannelsens progression.

Med udgangspunkt i praktikfagets CKF og kompetencemål udarbejder den studerende en professionsopgave, som forholder sig til praktikken. Praktikken forberedes og professionsopgaven i tilknytning hertil stilles i et samarbejde mellem lærere og studerende. I forberedelsen indgår metoder til systematisk indsamling af praksiserfaringer i et professionsrettet perspektiv. Professionsopgaven danner grundlag for seminarielærernes bedømmelse af den studerendes praktik.

4.7 Afsluttende prøve 1. År

Intern prøve

Prøvegrundlaget er et studieprodukt med afsæt i fagets ckf'er i et begyndende fagdidaktisk perspektiv

Prøven er mundtlig. Eksaminationstid: 30 minutter

4.8 Afsluttende prøve, 2. År

Mundtlig prøve

Prøven består af to dele

1. Prøve i sproglig analyse.
2. Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 sider på baggrund af lodtrækning mellem godkendte studieprodukter. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. Opgaven danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men bedømmelsen foretages alene på grundlag af den mundtlige prøve.

Eksaminationstid: 45 minutter. Der gives en samlet karakter for den mundtlige prøve.

Skriftlig prøve

Opgaverne til prøven stilles af Undervisningsministeriet, som fastsætter tidspunktet for prøven.

Ikke obligatoriske linjefag på 36 ECTS-point

5. Billedkunst

5.1. Fagets identitet

I billedkunst defineres billeder bredt som visuelle kommunikative udtryk, og faget integrerer således arbejdet med nutidige og forskellige historisk og kulturelt forankrede billedgenrer og -medier. Billedmæssige kvalifikationer og kompetencer udvikles på baggrund af billedmæssig viden, forståelse og udtryksfærdighed og sættes i billedkunstfaget i et samspil med fagdidaktiske kundskaber og færdigheder, så der herigennem dannes grundlag for udvikling af såvel faglige som tværfaglige undervisningskompetencer. Undervisning i faget sigter desuden mod udvikling af specifikke kompetencer i at anvende billedmæssige fremstillingsformer og forskellige, herunder elektroniske, billedmedier som redskab for kommunikation, formidling og undervisning i skolen generelt.

5.2. Mål

Målet er, at den studerende opnår kompetence i

- at forbinde og anvende skolefagets hovedområder og fagdidaktik i en begrundet og reflekteret undervisning i billedkunst,
- at kommunikere i, differentiere mellem og reflektere brugen af forskellige billedmæssige fremstillingsformer, genrer og medier,
- at udvælge, begrunde og formidle relevante faglige indholdsaspekter og relevante undervisnings- og arbejdsmetoder,
- at udvælge, begrunde og evaluere mål med undervisning i billedkunst under hensyntagen til centrale bestemmelser om faget i skolen og i forhold til elever på forskellige klassetrin og med forskellige forudsætninger, e) at planlægge, gennemføre og evaluere billedmæssige fremstillingsprocesser under hensyntagen til de særlige forhold, der gør sig gældende, når der arbejdes med æstetisk fremstilling og med

forståelse af sådanne processers potentiale i forhold til udvikling af erkendelse og af elevers innovative kompetencer,

- at analysere, reflektere, diskutere, udvikle og formulere sig kvalificeret i skrift og tale om undervisning i billedkunst i forskellige kontekster og i samspil med forskellige målgrupper; herunder elever og forældre og
- at bruge billedmæssige fremstillingsformer og forskellige billedmedier og it som redskaber i lærerprofessionen generelt og til kommunikation, formidling og undervisning i billedkunst og i andre fag.

5.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Med henblik på udvikling af undervisningskompetence i faget står arbejdet med fagdidaktik centralt og relaterer sig til de faglige studier i billedfremstilling og billedkundskab. I den forbindelse inddrages resultater af relevant forskning og udviklingsarbejde.

Indholdet er:

- Viden om og færdigheder i at begrunde, tilrettelægge, gennemføre, dokumentere og evaluere undervisningsforløb med progression og mål i forhold til elever på forskellige klassetrin og med forskellige forudsætninger.
- Viden om og færdigheder i at anvende relevante metoder til differentiering og evaluering af undervisning i faget.
- Viden om og forståelse af lærings- og udviklingspotentialer ved fremstillende, receptivt og analytisk arbejde med forskellige former for billedmæssige udtryk, herunder billedmæssige fremstillingsprocessers potentiale i forhold til udvikling af erkendelse og af elevers innovative kompetencer.
- Begreber om visuelle kvalifikationer og kompetencer relateret til det globaliserede samfund, arbejdslivet, fritids- og kulturlivet og til undervisning og formidling.
- Skolefagets udvikling, herunder fagsyn, begrundelser, indhold og centrale bestemmelser om faget i skolen.

5.3.1. Fagområder i linjefaget

Billedmæssige kvalifikationer og kompetencer hviler på billedmæssig viden, forståelse og udtryksfærdighed og udvikles i et samspil mellem praktisk billedfremstillende og billedkundskabsmæssige studier. Inden for billedfremstilling arbejdes der praktisk undersøgende, eksperimenterende og analytisk reflekterende med fremstilling af billeder. Der arbejdes inden for følgende kategorier med forskellige afsæt og med varieret anvendelse og kombination af materielle og elektroniske billedmedier:

- a) Billedkategorier, der refererer til kunstbilleder.
- b) Billedkategorier, der refererer til børne- og ungdomskultur.
- c) Billedkategorier, der refererer til mediebilleder og visuel kommunikation.
- d) Billedkategorier, der refererer til andre visuelle kulturfænomener.

5.3.2. Indhold

Inden for billedkundskab arbejdes der med følgende indhold:

- a) Historiske og samtidige genrer inden for dansk og international kunst.
- b) Analyse- og samtalemeter, der bidrager til oplevelse, beskrivelse, refleksion, fortolkning og sammenligning af billedmæssige udtryk, og som kan anvendes som redskaber i forbindelse med undervisning, vejledning og evaluering i faget.
- c) Teorier og problemstillinger til belysning af kulturelt forankrede billedmæssige koder.
- d) Teorier og problemstillinger til belysning af forskelle og ligheder mellem billedsprog og verbalsprog.
- e) Teorier og problemstillinger til belysning af visuel kommunikation, visuel kultur samt billedsyn, kunst- og æstetikslyn.

5.4. Indholdsbestemmelser

Fagets forskellige indholdsområder, beskrevet i de centrale kundskabs- og færdighedsområder, ses i en tæt indbyrdes sammenhæng og integreres i et helhedssyn på billedsprog og visuel kultur, tilegnelse og formidling. Udvikling af billedsproglig bevidsthed, der tager afsæt i nationale såvel som internationale visuelle kulturudtryk, samt forberedelse til

lærervirksomhed i billedkunst er fagets kerne. Temaer, stof samt arbejds- og undervisningsformer udvælges under hensyn til centrale fagdidaktiske perspektiver og problemstillinger i folkeskolens billedkunstundervisning, herunder arbejdes der på forskellige måder med IT. I forbindelse med opgaverne i faget og i praktikken sættes der fokus på varierede former for evaluering og dokumentation. Resultater fra aktuelle nationale og internationale forsknings- og udviklingsarbejder inddrages, og den studerende motiveres til innovativ tænkning og handling, der kan udvikle undervisningen i folkeskolen.

5.4.1. Aktiviteter og produkter m.v. med deltagelsespligt

Linjefaget billedkunst omfatter tre deltagelsespligtige opgaver foruden en professionsopgave. Opgaverne skal afleveres inden udgangen af det semester, hvor de er stillet.

5.4.1.1 Opgave 1

Den studerende afleverer en projektopgave inden for ét af områderne plane billeder eller rumlige billeder.

Udarbejder med egen billedfremstilling ud fra et godkendt problemfelt i relation til billedkunsten.

Udarbejder et undervisningsforløb, som er en behandling af den valgte problemstilling indeholdende fagdidaktiske og metodiske overvejelser om emnet som afsæt for et undervisningsforløb i skolen.

Afleverer et produkt, der består i eget billedarbejde, refleksioner over eget arbejde og et undervisningsforløb, der relaterer til billedfremstillingen, som dokumenteres i en power pointpræsentation.

5.4.1.2 Opgave 2

Den studerende deltager i en ekskursion/studietur, hvor formålet er en undersøgelse af billedkategorier, der refererer til mediebilleder, visuel kommunikation eller visuelle kulturfænomener.

Afleverer en projektopgave inden for de elektroniske medier, hvor der i grupper arbejdes med visuelle kulturprojekter i forhold til den udvalgte ekskursion/studietur.

Afleverer et produkt, der består i billedfremstilling i forhold til visuel kultur i ét af medier-

ne foto eller video, samt formidling af relevant problemstilling for linjeholdet.

Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten afleveres samme produkter som for deltagerne i ekskursionen/studieturen samt en forløbsbeskrivelse med tilhørende billeddokumentation. Lokaliteten for opgaveløsningen aftales med læreren.

5.4.1.3 Opgave 3

Den studerende udarbejder en formidlingsopgave, hvor der tilrettelægges, gennemføres og evalueres i et undervisningsmodul for de øvrige studerende på holdet i relation til teorier og problemstillinger vedr. billedkundskab og i relation til en folkeskolepraksis. Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten afleveres formidlingsopgaven som et interaktivt læremiddel til selvstudium på billedkunstlærerniveau (baggrundsviden) og for folkeskolens begyndertrin eller mellemtrin (jf. Mål og CKF)

5.4.1.4 Professionsopgaven i tilknytning til linjefaget billedkunst I tilknytning til forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktikken udarbejder den studerende en praktikjournal. Denne danner sammen med billedkunstfagets CKF grundlaget for professionsopgaven i billedkunst. Professionsopgaven stilles af årgangens lærere og omfatter En skriftlig redegørelse for og refleksion over et konkret gennemført undervisningsforløb med en specifik problemstilling. Omfang 10 normalsider.

Et digitalt formidlingsprodukt med fokus på evaluering og dokumentation som er rettet mod klassens forældre ved et forældremøde.

5.4.2. Fagets samspil med årgangens øvrige fag om praktikken og uddannelsens progression

Billedkunst samarbejder med årgangens fag om praktikkens mål og CKF. Praktikken forbedres i et samarbejde mellem lærere og studerende. I forberedelsen indgår metoder til systematisk indsamling af empiri. I tilknytning til forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktikken arbejder den studerende med en praktikjournal, som sammen

med billedkunstfagets CKF danner udgangspunkt for årgangens professionsopgave.

5.5. Eksamen

Underviseren udformer et antal problemstillinger, der danner grundlag for lodtrækning til den afsluttende prøve. Problemstillingerne skal tilsammen være dækkende for fagets mål og CKF, og de skal enkeltvis lægge op til såvel faglig som didaktisk refleksion.

Den studerende skal gennem studiet have fremstillet en række billeder til en udstilling, der kan repræsentere såvel bredde som dybde i billedarbejdet i relation til fagets indhold i skolen og i uddannelsen.

Mundtlig prøve:

Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 normalsider på baggrund af den lærerstillede, lodtrukne problemstilling. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. Opgaven danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men indgår ikke i bedømmelsen.

Prøven består af to dele:

1. En samtale om udstillingen.
2. En samtale med udgangspunkt i den skriftlige opgave og dertil knyttet billedmateriale.

Eksaminationstid: 45 minutter. Bedømmelse: 7-trinsskala. Der gives én karakter som en samlet bedømmelse af udstillingen og præstationen ved den mundtlige prøve.

6. Biologi

6.1. Fagets identitet

Biologi i læreruddannelsen handler om, hvordan den studerende kan bruge viden om levende organismer og deres omgivende miljø til at varetage og videreudvikle en varieret og fagligt udbytterig biologiundervisning i skolen med fokus på at udvikle elevernes naturfaglige kompetencer. Centralt for linjefaget er forhold om miljø, evolution, sundhed og praktisk anvendelse af biologi, der danner baggrund for stillingtagen i forhold omhandlende menneskets samspil med naturen og den samfundsmæssige udnyttelse og anvendelse af biologi.

Endvidere er koblingen mellem modeller, teorier og praktisk-eksperimentelt arbejde væsentlige elementer i faget.

6.2. Mål

Målet er, at den studerende tilegner sig faglige og didaktiske kompetencer i at undervise i skolefaget biologi. Den studerende skal tilegne sig kompetence til

- a) at forstå en biologiundervisning, der tager udgangspunkt i elevernes egne oplevelser, undersøgelser og opfattelser, og som udvikler og vedligeholder glæden ved naturen og lyst til at beskæftige sig med biologiske emner og problemstillinger,
- b) at målsætte, tilrettelægge, planlægge og gennemføre biologiundervisning på baggrund af en analyse og vurdering af skolefagets indhold, herunder praktisk-eksperimentelt arbejde,
- c) at overveje og beskrive faglige mål ud fra et kendskab til elevers læringsforudsætninger i relation til naturfagene,
- d) at skabe og vedligeholde et overblik over biologifagets karakteristika på baggrund af natur/teknikundervisningen og i samarbejde med skolens øvrige naturfag på 7. til 9. klassestrin,
- e) at diskutere problemstillinger med biologisk indhold i forhold til eget og andres fagsyn med henblik på at kunne forstå og udvikle en almindende biologiundervisning, der kan danne grundlag for stillingtagen og handlen i forhold til menneskets samspil med naturen,

- f) at inddrage fagets særlige forudsætninger i flerfagligt samarbejde med andre undervisere i skolens naturfagsundervisning i 1. til 9. klasse samt andre af skolens tværgående emner og problemstillinger,
- g) at diskutere skole- såvel som læreruddannelsesfagets indhold i et større perspektiv, historisk-erkendelsesmæssigt samt i forhold til samfundsudviklingen,
- h) at kunne formulere og vurdere faglige mål og progression i naturfaglige kompetencer, herunder progression i forhold til elever med forskellige forudsætninger,
- i) at kunne foretage begrundede valg af relevante former for undervisningsmaterialer, herunder it-baserede,
- j) at evaluere klassens og den enkelte elevs faglige udgangspunkt og udvikling ved brug af varierede evalueringsformer og
- k) at overveje og begrunde eksempler på fagmetodik i skolefaget biologi, herunder inddragelse af it som fagdidaktisk værktøj og medie.

6.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

6.3.1. Fagdidaktik

Indholdet er:

- a) Fagdidaktik med udgangspunkt i centrale, eksemplariske problemstillinger fra videnskabs- og skolefaget.
- b) Praktisk-eksperimentelt arbejde, herunder sikkerhedsmæssige aspekter.
- c) Observation, analyse og vurdering af biologiundervisning i forbindelse med praktikforløb og eget studieforløb.
- d) Overvejelser over progression og differentiering af biologiundervisning på baggrund af et kendskab til elevers forforståelse, begrebsdannelse og andre læringsforudsætninger.
- e) Analyse og vurdering af undervisningsmidler, herunder it-baserede.
- f) Analyse af skolefagets begrundelse, formål, indhold og historiske udvikling.
- g) Analyse af evaluering, dokumentation og brug af test og evalueringsresultater i linjefaget og skolefaget.
- h) Analyse af forskellige fagsyn.

- i) Nationalt og internationalt forsknings- og udviklingsarbejde inden for undervisning i biologi og andre naturfag.
- j) Udviklings- og samarbejds muligheder i biologi og de øvrige skolefag.
- k) Biologifaget i samspil med det omgivende samfund, herunder både forvaltning, erhverv, interesseorganisationer og etiske problemstillinger.
- l) Videnskabsfaget biologi og videnskabsteori set i relation til skolefaget, herunder fagidentitet, metoder og udviklingsperspektiver.
- m) Børns udvikling på forskellige alderstrin.
- n) Undervisningsdifferentiering og løbende evaluering med særlig henblik på forskellige alderstrin.
- o) Iagttagelse og beskrivelse af relationer mellem elever og mellem lærer elev med særlig henblik på forskellige alderstrin.

6.3.2. Faglige teorier, begreber og arbejdsformer

Indholdet er:

- a) De levende organismer og deres omgivende natur mhp. at kunne illustrere væsentlige biologiske begreber, teorier og sammenhænge samt vurdere og diskutere miljøproblemer, naturforvaltning og bæredygtig udvikling.
- b) Sundhed og fysiologi i et biologisk perspektiv, herunder basale fysiologiske funktioner og cellulære processer. Der inddrages sundhedsmæssige problemstillinger i forbindelse med livsstil, levevilkår og livskvalitet.
- c) Genetik, evolutions- og adfærdsbiologi, herunder indsigt i naturvidenskabelige teorier om biologisk evolution, basale genetiske forhold samt adfærd.
- d) Biologiens anvendelse i produktion, bioteknologi, natur- og sundhedsforvaltning.

6.3.3. I arbejdet med ovenstående områder inddrages:

- a) Praktisk-eksperimentelt arbejde, herunder feltbiologi med henblik på at kunne planlægge, gennemføre, vurdere og evaluere undersøgelser i laboratoriet og naturen samt varetage ansvaret for ekskursioner i naturen og til virksomheder.

- b) Økologiske, udviklingsmæssige, samfundsmæssige og etiske perspektiver.
- c) It som fagdidaktisk værktøj og medie.

6.4. Indholdsbestemmelser

Indholdet organiseres om en række temaer, f.eks.:

- Fysiologi og sundhed i biologisk perspektiv.
- Feltbiologisk metodik med fokus på terrestriske og akvatiske metoder.
- Evolution, etologi, genetik og genteknologi.
- Erhvervsmæssig anvendelse af biologi.

Den studerende skal for at kunne indstille sig til eksamen aflevere mindst tre studieprodukter, der tilsammen dækker fagets mål og CKF. Vejledningen af studieprodukter knyttes til arbejdet med de enkelte temaer.

Der er mødepligt i forbindelse med ekskursioner og praktisk arbejde. Antallet og placeringen af mødepligtige studieforløb fastlægges i semesterplanen. Praktikken forberedes og efterbehandles i et samarbejde mellem praktikteamet, læreren og de studerende.

6.5. Eksamen

Den studerende skal for at kunne indstille sig til prøven, aflevere mindst tre godkendte studieprodukter og en professionsopgave. Tre dage før eksaminationen trækker den studerende lod imellem mindst 7 skriftlige spørgsmål, der tilsammen dækker fagets mål og CKF. I prøven indgår et undervisningsforløb om det lodtrukne emne. Redegørelsen for det fagligt teoretiske grundlag og de fagdidaktiske begrundelser for præsenterede undervisningsmaterialer og undervisningsmåder indgår i bedømmelsen.

Prøven er mundtlig.

Samlet eksaminationstid: 45 minutter.

Der gives en karakter efter 7-trins skalaen.

7. Dansk som andetsprog

7.1. Fagets identitet

Linjefaget dansk som andetsprog tager udgangspunkt i, at en stor del af eleverne i folkeskolen er tosprogede og har dansk som deres andetsprog. Faget sigter mod at sætte den studerende i stand til at begrunde, planlægge, gennemføre og evaluere undervisning i dansk som andetsprog. Faget kvalificerer dels til varetagelse af særligt tilrettelagt undervisning i dansk som andetsprog og dels til undervisning i og samarbejde omkring andre fag med henblik på at inddrage et andetsprogs perspektiv i fagene.

7.2. Mål

Målet er, at den studerende opnår kompetencer til

- at kunne medvirke til fagets fortsatte udvikling, herunder at kunne fortolke og anvende resultater af forsknings- og udviklingsarbejde med relevans for dansk som andetsprog,
- at kunne forholde sig til bestemmelser om faget i forhold til eget og andres fagsyn samt se faget i et større perspektiv, bl.a. et historisk perspektiv og et udviklingsperspektiv, for på den baggrund at kunne overveje og beskrive faglige mål og faglig progression,
- at kunne afdække, vurdere og karakterisere tosprogede elevers udvikling i dansk som andetsprog, herunder vurdere elevernes forudsætninger og behov,
- at kunne begrunde, tilrettelægge og evaluere læringsforløb med udgangspunkt i den enkelte lev eller grupper af elever og
- at kunne samarbejde med kollegaer og andre om undervisning af tosprogede elever i faget dansk som andetsprog og indgå i samspil med skolens andre fag og i rådgivning og vejledning.

7.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er:

- Færdigheder i at tilrettelægge, gennemføre og evaluere andetsprogsundervisning på baggrund af elevernes sproglige forudsæt-

ninger og på baggrund af indsigt i relevante teorier og forskningsresultater.

- Færdigheder i at observere og analysere undervisning i dansk som andetsprog, herunder undervisningsmaterialer i dansk som andetsprog og anvendelsen heraf.
- Færdigheder i at følge og beskrive den enkelte elevs sproglige udvikling samt færdigheder i at analysere sproglig interaktion med henblik på at støtte tosprogede elevers sprogbrugs- og sprogtilgængelsesmuligheder.
- Færdighed i at karakterisere og vurdere sproget i folkeskolens fag med henblik på at støtte de tosprogede elevers faglige udvikling.
- Færdigheder i at tilrettelægge og gennemføre sprogundervisning i et sprogligt og kulturelt mangfoldigt klasserum.

7.3.1. Sprog og sprogbrug

Indholdet er:

- Sprogsyn og sprogtilgængelighedssyn.
- Sprogbeskrivelse i et andetsprogs perspektiv.
- Sprogbrug, sproglig variation og sproglig normering.
- Kontrastiv analyse og sprogtypologi.
- Sprog, identitet og kultur, herunder kulturteori og kulturopfattelser.
- Sprogets rolle i fagene i et andetsprogs perspektiv.
- Klasserumsinteraktion i flersprogede klasserum.

7.3.2. Andetsprogstilegnelse og tosprogethed

Indholdet er:

- Andetsprogstilegnelse.
- Tosprogethed og tosproget udvikling, herunder skriftsprogsudvikling på flere sprog.
- Intersprogsudvikling og intersprogsanalyse.
- Interaktionens betydning for andetsprogstilegnelsen.
- Sproglig bevidsthed.
- Sproglig evaluering.

7.3.3. Andetsprogs pædagogik

Indholdet er:

- Andetsprogs pædagogiske arbejdsformer.
- Sprog- og kulturpædagogik.
- Læse- og skriveudvikling på andetsproget.

- d) Mundtlig og skriftlig udtryksfærdighed på andetsproget, herunder kommunikationsstrategier.
- e) Lytteforståelse og lyttestrategier.
- f) Udvikling af tosprogede elevers ordforråd.
- g) Udtale og udtaleundervisning.
- h) Fagets organisering i folkeskolen og skolefagets udvikling i et historisk og fremadrettet perspektiv.
- i) IT-baserede arbejds- og kommunikationsformer.

7.4. Indholdsbestemmelser

Fagets forskellige indholdsområder, beskrevet i de centrale kundskabs- og færdighedsområder, ses i en tæt indbyrdes sammenhæng og integreres i et helhedssyn på sprog og kultur set i et andetsprogs perspektiv og i forhold til fagets didaktik.

Evaluering og dokumentation af elevsprog, undervisningsformer og – materialer bliver inddraget som en naturlig del af undervisningen. Evaluering af de studerendes arbejde i dansk som andetsprog sker både i praktikken med forskellige evaluerings- og dokumentationsformer til brug i folkeskolen, jf. fagets mål.

Resultater af aktuel national og international forskning og udviklingsarbejder inddrages, og den studerende motiveres til løbende at tage stilling til, udvikle og anvende ny professionel viden i forbindelse med fagets mål og CKF og undervisning i dansk som andetsprog i folkeskolens regi.

Informations- og kommunikationsteknologi inddrages både som analyseobjekt og som arbejdsredskab i undervisningen, fx i form af relevante internetnormalsider og elektroniske tidsskrifter, konferencer, digitale læremidler og undervisningsmaterialer til faget og i forhold til bearbejdning af indhentet empiri.

7.4.1 Aktiviteter og produkter m.v. med deltagelsespligt

Linjefaget dansk som andetsprog omfatter tre deltagelsespligtige opgaver foruden en professionsopgave.

Emnet for alle deltagelsespligtige opgaver skal være godkendt af læreren. Opgaverne

skal indeholde en godkendt problemformulering, en besvarelse af opgaven og en refleksion over arbejdsprocessen. Opgaverne skal afleveres inden udgangen af det semester, hvor de er stillet. Opgaverne er skriftlige, og omfanget er 5-8 normalsider af 2600 anslag, inklusiv litteraturliste. Mindst én af opgaverne skal foruden den skriftlige aflevering afløses i form af et mundtligt oplæg over samme emne.

De tre deltagelsespligtige opgavers progression følger studiemønstrenes indhold og nedenstående rækkefølge er derfor vilkårlig i forhold til udmøntningen i praksis.

Opgave 1

En intersprogsanalyse af en elevtekst *eller* mundtlig tosproget interaktion med fokus på sproglig udvikling, kommunikationsstrategier og/eller kodeskift. Opgaven skal indeholde fagdidaktiske og –metodiske og gerne også kontrastive overvejelser, hvor det er relevant. Opgaven kan løses individuelt eller i grupper.

Opgave 2

Observation og fagdidaktisk analyse af undervisningsforløb og/eller undervisningsmateriale med særligt fokus på læringssyn, sprog- og tilegnelsessyn og/eller kultursyn. Opgaven kan løses individuelt eller i grupper.

Opgave 3

Analyse og vurdering af tosprogede elevers receptive og produktive delfærdigheder indenfor lytning, læsning, tale eller ordforråd med udgangspunkt i relevant empiri. I opgaven indgår fagdidaktiske og –metodiske overvejelser med henblik på lærerens rolle som sproglig vejleder for tosprogede børn. Opgaven kan løses individuelt eller i grupper

Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten udarbejdes for hver manglende opgave en individuel besvarelse af en af læreren stillet opgave med udgangspunkt i fagets CKF. Produktet har et omfang af 5 – 10 normalsider.

Professionsopgaven i dansk som andetsprog

I tilknytning til forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktikken udarbejder den studerende en praktikjournal. Denne danner sammen med dansk som andetsprogs

CKF grundlaget for årgangens professionsopgave. Professionsopgaven stilles af årgangens lærere. Omfanget er 10 – 20 normalsider.

7.4.2. Fagets samspil med årgangens øvrige fag om praktikken og uddannelsens progression

Dansk som andetsprog samarbejder med årgangens fag om praktikkens mål og CKF. Praktikken forberedes i et samarbejde mellem lærere og studerende. I forberedelsen indgår metoder til systematisk indsamling af empiri. I tilknytning til forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktikken arbejder den studerende med en praktikjournal, som sammen med fagets CKF danner udgangspunkt for årgangens professionsopgave.

7.5. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til prøven, aflevere mindst fire studieprodukter, der tilsammen dækker fagets mål og CKF og viser både faglige og fagdidaktiske kompetencer, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den afsluttende prøve.

Skriftlig prøve:

Opgaverne til prøven stilles af Undervisningsministeriet, som fastsætter tidspunktet for prøven. Bedømmelse: 7-trinsskala.

Mundtlig prøve:

Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 normalsider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte studieprodukter. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. Opgaven danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men bedømmelsen foretages alene på grundlag af den mundtlige prøve.

Eksaminationstid: 45 minutter

Bedømmelse: 7-trinsskala.

8. Fransk

University College Sjælland udbyder ikke fransk som linjefag.

9. Geografi

9.1. Fagets identitet

Linjefaget geografi handler om, hvordan den studerende kan bruge viden om natur- og kulturgeografiske processer og mønstre til at varetage og videreudvikle en varieret og fagligt udbytterig geografiundervisning i folkeskolen.

Centralt i linjefaget står samspillet mellem mennesker og natur og konsekvenserne heraf, som det kommer til udtryk gennem naturgrundlagets udnyttelse, påvirkning af miljøet og menneskers levevilkår i forskellige regioner samt relationer mellem verdens regioner, stater og mennesker samt globaliseringens indflydelse.

Endvidere er skolefagets begrundelse og fagets indhold og rolle i grundskolen et væsentligt element i linjefaget.

9.2. Mål

Målet er, at den studerende opnår kompetence til at

- a) planlægge, varetage og evaluere undervisning i samt medvirke til videreudvikling af skolefaget geografi,
- b) inddrage fagets særlige forudsætninger i flerfagligt samarbejde med andre undervisere i skolens naturfagsundervisning i 1-9. klasse samt i andre af skolens tværgående emner og problemstillinger,
- c) anvende og kritisk forholde sig til fagets didaktik samt dets videns- og færdighedsområder med henblik på undervisning i skolefaget,
- d) begrunde valg af indhold med udgangspunkt i globale mønstre, regioner eller aktuelle problemstillinger,
- e) skabe og vedligeholde et overblik over fagets helhed og dets underområder, overveje bestemmelser om faget i forhold til eget og andres fagsyn samt se faget i et større perspektiv, historisk og udviklingsmæssigt,
- f) medtænke en sammenhæng og progression i planlægningen af geografi og naturfagsundervisningen, der fremmer elevernes læring og

- g) planlægge, gennemføre samt evaluere varierede undervisningsforløb, herunder at inddrage it, kort, billeder, statistik og fortælling samt praktisk og undersøgende arbejde, der indgår i ekskursioner, felt- og laboratoriearbejde.

9.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

9.3.1. Fagdidaktik

Indholdet er:

- a) Kriterier for målsætning i undervisningen, udvælgelse af indhold, principper for planlægning og evaluering af læreprocesser, herunder analyser og vurdering af undervisningsmaterialer.
- b) Viden om, hvordan elevernes geografiske sprog og dannelse kan fremmes, herunder især udvikling af elevernes omverdenskendskab og -forståelse.
- c) Færdighed i at udnytte uformelle læringsrum og anvende praktisk/undersøgende arbejdsformer som feltarbejde og ekskursioner, samt hvordan disse arbejdsformer kan fremme elevernes læring.
- d) Færdigheder i at kunne analysere og vurdere skolefagets begrundelse, herunder kunne vurdere og udforme læseplaner.
- e) Skolefagets historie, forskellige fagsyn samt relevante forsknings- og udviklingsarbejder inden for undervisning i faget.
- f) Kundskaber om evaluering, dokumentation og brug af test og evalueringsresultater i linjefaget og skolefaget.
- g) Børns udvikling på forskellige alderstrin.
- h) Undervisningsdifferentiering og løbende evaluering med særlig henblik på forskellige alderstrin.
- i) Iagttagelse og beskrivelse af relationer mellem elever og mellem lærer elev med særlig henblik på forskellige alderstrin.

9.3.2. Faglige teorier, begreber og arbejdsformer

Indholdet er:

- a) Naturgeografiske vidensområder, teorier og problemstillinger, det vil sige naturgeografiske processer og udbredelsesmønstre som resultat af stof- og energistrømme i naturen.

- b) Kulturgeografiske vidensområder, teorier og problemstillinger, specielt processer og udbredelsesmønstre som resultat af befolkningsmæssige, økonomiske, produktionsmæssige og politiske forhold.
- c) Menneskets udnyttelse af naturgrundlaget, som det kommer til udtryk gennem menneskers levevilkår i forskellige regioner og gennem aktuelle miljø- og udviklingsproblemer.
- d) Viden om og holdninger til globaliseringens indflydelse på kultur, natur og levevilkår og på relationer mellem verdens stater og folkeslag.
- e) Geografiske problemstillinger, der giver den studerende mulighed for at arbejde med aktuelle spørgsmål og udviklingstendenser i et dynamisk perspektiv.
- f) Færdigheder i at anvende geografiske kilder og arbejdsformer, herunder iagttagelse, fortolkning og vurdering i tilknytning til praktisk arbejde som ekskursioner og feltarbejde.
- g) It som arbejdsredskab og som integreret del af linjefaget og skolefaget.

9.4. Indholdsbestemmelser

Indholdet organiseres i et antal kurser og temaer, der tilsammen dækker fagets mål og CKF. Der arbejdes med min. 4 temaer, hvori indgår faglige teorier og begreber, arbejdsformer og fagdidaktik. Tematiseringen tilrettelægges sådan, at de studerende arbejder med udgangspunkt i:

- naturgeografiske indholdsområder
- kulturgeografiske indholdsområder
- samspillet mellem menneske og natur.

Gennem det samlede forløb stifter den studerende bekendtskab med og forholder sig til spørgsmål vedr. kulturmøde, globalisering og bæredygtig udvikling.

Deltagelsespligt

I forbindelse med hvert tema udarbejder den studerende et skriftligt oplæg på 4-5 normalsider, som skal rumme indholds- og undervisningsplan, forslag til elevaktiviteter samt faglige og fagdidaktiske overvejelser. Den studerende skal i forbindelse med selvstændige undersøgelser i tilknytning til hvert

tema dokumentere arbejde med mindst ét af følgende områder:

- natur- og kulturgeografiske feltundersøgelser
  - anvende og udarbejde kort
  - anvende og bearbejde andre geografiske kilder, repræsentationer og modeller
- Med henblik på at bringe disse i anvendelse i undervisningsmæssige sammenhænge. Mindst én gang i forløbet fremlægger den studerende et af sine oplæg på holdet. De skriftlige oplæg, geografiske artefakter, optegnelser og andre materialer udarbejdet af den studerende udgør sammen med fremlæggelser studieprodukterne, hvorigennem den studerende dokumenterer sin kompetenceudvikling. Oplæggenes emner og planer godkendes af læreren som grundlag for lodtrækning til eksamen.

Ekskursioner

Den studerende skal deltage i mindst 3 ekskursioner samt en studietur af flere dages varighed. Studieturens placering og omfang fastlægges i semesterplanen.

Ved manglende deltagelse i studieturen udarbejder den studerende en afløsningsopgave af et omfang på 8-10 normalsider. Opgavens emne m.v. skal godkendes af læreren.

9.5. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til eksamen, have deltaget i mindst 3 ekskursioner og en studietur samt aflevere et skriftligt oplæg og en indholdsliste over studieproduktet for hvert tema.

Mundtlig prøve:

Den studerende trækker lod blandt temaerne med tilhørende studieprodukt dagen før eksaminationen.

Ved prøven skal den studerende fremlægge emnet med indholds- og undervisningsplan, herunder -hvis det er relevant - inddrage eksempler på praktisk og undersøgende arbejde i faget (ekskursioner, feltarbejde).

Eksaminationstid: 45 minutter

Bedømmelse: 7-trinsskala.

10. Historie (36 ETCS-point)

Forsøg

10.1. Fagets identitet

Undervisningen skal sikre, at de studerende erhverver sig viden om og forståelse af, hvordan mennesket gennem tiderne har sikret sin eksistens, påvirket fordelingen af goder, deltaget i dannelsen af fællesskaber og samfund samt opfattet og søgt at påvirke tilværelsens styrende kræfter.

Den studerende skal derfor på baggrund af historisk viden og indsigt erhverve sig kronologisk forståelse for i en undervisning at kunne beskrive og forklare historiske sammenhænge, der sigter mod at øve eleverne i at bruge historisk viden og forståelse i deres hverdags- og samfundsliv. Det forudsætter, at den studerende kan reflektere over fagets identitet og mål med henblik på at planlægge, gennemføre og evaluere en væsentlig, vedkommende og perspektiverende undervisning, der passer til elevernes forudsætninger.

10.2. Mål

Målet er, at den studerende opnår kompetence til

- a) med udgangspunkt i praksis og anvendelse af didaktisk teori, at analysere og karakterisere professionsfaglige problemstillinger og handlemuligheder,
- b) at redegøre for og være i dialog med elever og forældre om faglige mål og faglig progression med udgangspunkt i skolefagets bestemmelser og elevernes forskellige forudsætninger,
- c) at udarbejde planer for undervisning og læring, der passer til elevernes niveau, og hvor det faglige indhold perspektiveres til elevernes livsverden,
- d) at vælge og bruge hensigtsmæssige metoder til at evaluere klassens og den enkelte elevs faglige udvikling på baggrund af skolefagets indhold, elevernes niveau, historiske bevidsthed og historiekultur,
- e) at tilrettelægge undervisning, hvor faget funktionelt indgår i tværgående emner og problemstillinger,

- f) at anvende videnskabelige teorier og metoder,
- g) at erhverve faglig viden, historisk overblik og sammenhængsforståelse samt kendskab til forskellige måder at frembringe og bruge historie på,
- h) at forstå samspil mellem nutidsforståelser, fortidstolkninger og fremtidsforventninger,
- i) at reflektere over it's, mediers og konteksters betydning for opfattelser af historiske forklaringer og sammenhænge i og uden for skolen,
- j) at formulere professionsrelevant problemstillinger og at strukturere egen læring med henblik på at opnå indsigt i sammenhænge mellem videnskabsfag, linjefag og skolefag.

10.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er:

- a) Viden om forskellige historiedidaktiske teorier og metoder samt færdighed i at bruge disse i professionsfeltet.
- b) Viden om børns og unges læring og læringsforudsætninger med henblik på udvikling af deres forståelse og brug af historie i og uden for skolen, deres forståelse af sammenhænge og kronologi og deres forståelse af at være historieskabte og historiemedskabende.
- c) Færdigheder i at observere og analysere undervisning og elevernes udbytte af denne.
- d) Planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning og afgangsprøve, herunder valg af indhold, læremidler og fremgangsmåder.
- e) Kendskab til brug af it, medier og digitale læremidler i undervisningen og i elevernes arbejde med disse både som informationskilder og som redskaber til formidling.
- f) Eksempler på undervisningsformer, der tilgodeser varierede erkendelsesformer og måder at lære på, herunder classesamtale, fortælling, æstetiske læreprocesser, problemløsende projektarbejde, historisk rekonstruktion, udveksling, ekskursioner, museer samt historie- og oplevelsescentre.

- g) Kendskab til træk af skolefagets historie, forskellige syn på og den løbende faglige og samfundsmæssige debat om faget
- h) Viden om og færdigheder i relevant anvendelse af den gældende læreplan
- i) Udvalgte forsknings- og udviklingsarbejder vedrørende undervisning og læring i faget, herunder komparative studier og udveksling.
- j) Eksempler på sammenhænge mellem videnskabsfag og elevernes læringsforudsætninger som konstituerende for skolefaget.
- k) Skolefagets potentialer for funktionelt at indgå i samarbejde med andre fag.
- l) Eksempler på samspil mellem brug af historie i og uden for skolen.
- m) Historiefaglig viden om lokale, nationale, regionale og globale emner/temaer med problemstillinger fra de væsentligste tidsperioder.
- n) Kundskaber og færdigheder i anvendelse af centrale faglige teorier, metoder og begreber.
- o) Indsigt i samspil mellem faglig progression, elevernes historisk bevidsthed og forudsætninger for at se deres egen historiekultur i et udviklingsperspektiv.
- p) Færdighed i at formulere fagligt relevante problemstillinger og relatere disse til egen tid og livsverden.
- q) Indsigt og færdighed i brug af historisk metode samt forudsætninger for at opstille synteser.
- r) Faglige forudsætninger for eksemplarisk at vælge og tilrettelægge emner/temaer.
- s) Kendskab til forskellige tidsregninger og periodiseringsprincipper.
- t) Indsigt i samspil mellem kontinuitet og forandring, aktualisering og distancering, herunder samspil mellem materielle forhold og mentalitet.
- u) Kundskaber om og refleksionskompetence i relation til udvalgte kulturmøder, køn, etnicitet og social stratifikation.
- v) Viden om og forståelse af identitetsarbejde og fællesskabers rolle i historien.
- w) Kendskab til relevante professionsdimensioner, herunder strategier for klasserumsledelse.

10.4. Indholdsbestemmelser

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til den afsluttende prøve, aflevere mindst fire studieprodukter, der tilsammen dækker fagets mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den mundtlige afsluttende prøve.

Et studieprodukt er en selvstændig og fagdidaktisk problemstilling med tilhørende kilde-materiale.

10.5 Eksamen

Mundtlig prøve:

Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 normalsider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte studieprodukter. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. I prøven inddrages både faglige og fagdidaktiske emner. Opgaven danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men bedømmelsen foretages alene på grundlag af den mundtlige prøve.

Eksaminationstid: 45 minutter.

Bedømmelse: 7-trinsskala.

11. Hjemkundskab

11.1. Fagets identitet

Hjemkundskab tager udgangspunkt i menneskers handlemuligheder i forhold til problemstillinger knyttet til mad, måltider, husholdning og forbrug set i relation til natur, kultur og samfund med henblik på sundhed og livskvalitet for den enkelte og for andre. Hjemkundskab i læreruddannelsen sætter den studerende i stand til at begrunde, planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle en varieret og udbytterig undervisning i faget og i tværgående emner og problemstillinger, hvor fagets elementer indgår.

11.2. Mål

Målet er, at den studerende opnår kompetencer i hjemkundskabs faglighed, fagdidaktik og -metodik, således at den studerende vil være i stand til at varetage og medvirke til udvikling og evaluering af undervisning i faget i folkeskolen. Den studerende skal opnå kompetence i

- a) at opstille og analysere professionsfaglige problemstillinger og handlemuligheder med inddragelse af teori og refleksion over praksis samt at kunne strukturere egen læring med henblik på at opnå en fagdannet identitet,
- b) at kunne tilrettelægge læringsforløb i hjemkundskab (begrundelser, planlægning, gennemførelse og evaluering) for elever med forskellige læringsforudsætninger,
- c) at skabe og vedligeholde et overblik over fagets indhold, overveje bestemmelser om faget i forhold til eget og andres fagsyn, beskrive faglig progression samt se faget i et større perspektiv, både et historisk og et udviklingsperspektiv,
- d) at indgå i samarbejde med parter i og uden for skolen, herunder med elever og forældre samt i arbejdet med sundhed i skolen og
- e) at erhverve sig en hjemkundskabsfaglig helheds- og sammenhængsforståelse og udfolde den i relation til arbejdet med tværgående emner og problemstillinger.

11.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

11.3.1. Fagdidaktik

Indholdet er:

- a) Almen- og fagdidaktiske teorier knyttet til faget som sundhedsfremmende fag, praktisk fag, æstetisk og humanistisk fag og samfunds- og naturvidenskabeligt fag.
- b) Kriterier for stofudvælgelse, principper for planlægning, progression og klasseledelse.
- c) Evaluering og dokumentation af læreprocesser i relation til gældende bestemmelser for faget i folkeskolen herunder dialog med elever og forældre.
- d) Valg og anvendelse af fagets metoder og virksomhedsformer: Analytisk, kommunikativ, håndværksmæssig, oplevelsesmæssig og udtryksmæssig virksomhed.
- e) Differentiering i undervisningen tilrettelagt i lærings- og udviklingsforløb for elever med forskellige forudsætninger.
- f) Analyse, vurdering og anvendelse af undervisningsmaterialer til faget, herunder digitale værktøjs- og it-redskaber.
- g) Begrundelser for undervisning i skolefaget og dets udvikling såvel historisk som aktuelt og i et fremtidsperspektiv.
- h) Skolefagets placering og muligheder for samarbejde internt i skolen og med parter uden for skolen.
- i) Nationalt og internationalt forsknings- og udviklingsarbejde inden for undervisning i hjemkundskab.

11.3.2. Fagområder i linjefaget

Indholdet er:

- a) Praktisk, håndværksmæssig færdighed i madlavning og brug af redskaber.
- b) S sammensætning og vurdering af kost til forskellige grupper under anvendelse af aktuell viden om ernæring, fødevarer, hygiejne og forbrug.
- c) Forskellige sundhedsbegreber og deres sammenhæng med læringssyn og fagsyn.
- d) Historiske, globale og kulturelle forhold knyttet til mad, måltider, husholdning og forbrug.

- e) Samfundsmæssige, sociologiske aspekter vedrørende mad, måltider, husholdning og forbrug, samspil med ressourcer og miljø samt etiske spørgsmål og overvejelser.
- f) Æstetiske teorier og læreprocesser i tilknytning til mad og måltider.
- g) Handlemuligheder i forhold til faglige problemstillinger i hjem, natur, kultur og samfund.
- h) Fagets metoder og virksomhedsformer.
- i) Fagets teoretiske og praktiske grundlag: Dets håndværksmæssige, naturvidenskabelige, humanistiske, samfundsmæssige, æstetiske og etiske basis.

11.4. Aktiviteter og produkter med deltagelsespligt

Deltagelsespligt

1. opgave:

Projektet udarbejdes individuelt eller i grupper på max. 3 studerende.

Emnet vælges af de(n) studerende indenfor fagets fagområder.

I projektet skal de(n) studerende analysere og vurdere faglige og fagdidaktiske emner og problemstillinger indenfor fagets CKF'er.

Projektets omfang er max 10 sider.

Projektet fremlægges på holdet.

Professionsopgave

I forbindelse med praktikken udarbejder den studerende individuelt en årsplan til det obligatoriske niveau. Denne opgave udgør en del af professionsopgaven

Årsplanen fremlægges desuden i grupper på holdet.

Studieprodukter

Efter hvert tema ifølge semesterplanen udarbejdes en emnebeskrivelse med problemformulering.

Mødepligt

Der er mødepligt ved fremlæggelser, gæstelæreroplæg og ekskursioner, som fremgår af semesterplanen.

11.5. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til prøven, individuelt eller i grupper have udarbejdet mindst fire emnebeskrivelser med

problemformulering, der tilsammen dækker fagets mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den afsluttende prøve. Hver emnebeskrivelse skal indeholde en begrundelse for det valgte emne samt en problemformulering. Omfanget må ikke overskride en normalside pr. emne.

Praktisk og mundtlig prøve

Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 sider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte emnebeskrivelser. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. I den skriftlige opgave skal der indgå en overordnet beskrivelse og faglig begrundelse af praksisprogrammet til eksamen i forhold til emne og problemstilling. Opgaven danner udgangspunkt for såvel praktisk som mundtlig prøve, men indgår ikke i bedømmelsen.

Prøven består af en praktisk del og en mundtlig del.

1. Den praktiske prøve.

Den praktiske prøve udføres individuelt eller i grupper.

I bedømmelsen lægges der vægt på, at den studerende viser

- a) Håndværksmæssige færdigheder.
- b) Organisering og planlægning af en arbejdsproces inden for en fastsat tidsramme.
- c) Faglig og fagdidaktisk formidling og dialog sammen med det praktiske arbejde.
- d) Faglige begrundelser for de trufne valg.

2. Den mundtlige prøve

Den mundtlige prøve tager udgangspunkt i den skriftlige opgave og former sig som en samtale, der kan inddrage alle fagets CKF. Samlet eksaminationstid: 45 minutter.

Der gives én karakter, der bygger på en helhedsvurdering af den praktiske og den mundtlige prøve.

12. Idræt (36 ETCS-point)

Forsøg

12.1. Fagets identitet

Idrætsfagets kerne er undervisning i, om og gennem bevægelse i en tæt kobling mellem praksis og teori.

Centralt i idrætsfaget er samspillet mellem den kropslige, den kulturelle og den didaktiske dimension belyst ud fra de natur- og sundhedsvidenskabelige samt de humanistiske og samfundsvidenskabelige områder.

Faget bidrager til at fremme den almene sundhed.

12.2. Mål

Idrætsfaget i læreruddannelsen skal give den studerende kompetence til at begrunde, planlægge, gennemføre og evaluere en alsidig undervisning i folkeskolen, der giver glæde og lyst til at fastholde gode, livslange idrætsvaner og fremmer almen sundhed i et dannelsesmæssigt perspektiv.

Den studerende skal tilegne sig kompetence i

- a) grundlæggende alsidige kropslige og idrætslige færdigheder, herunder idræt som sport, leg, motion, æstetiske bevægelsesaktiviteter og aktiviteter i naturen,
- b) at anvende oplevelser, iagttagelser og erfaringer i forståelsen af lærerarbejdet i idræt i pædagogisk og didaktisk sammenhæng,
- c) at anvende viden om og forståelse af grundlæggende humanbiologisk og humanistisk idrætsteori i relation til børn og unges fysiske udvikling, aktivitet og sundhed,
- d) at foretage løbende evalueringer af klassens og den enkelte elevs faglige, kropslige og almene udvikling med udgangspunkt i basale evalueringsmetoder og herudfra udarbejde læseplaner inden for gældende og fremtidige rammer,
- e) at anvende relevant fagdidaktisk, sundhedsmæssig og idrætsfaglig forskning og

- f) at inddrage enkle former for it, således at denne teknologiske muligheder for at udvikle emner, begreber og metoder bliver en integreret del af faget.

12.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

12.3.1. Fagdidaktik

Indholdet er:

- a) Planlægning, gennemførelse og evaluering i idrætsundervisningen.
- b) Den sundhedsmæssige betydning af fysisk aktivitet hos børn og forståelse af baggrunden for de officielle anbefalinger, hvad angår børns fysiske aktivitet.
- c) Læreprocesser, der er forbundet med det kropslige, det fysiske og det kognitive.
- d) Eksempler på integration af kropslige arbejds- og udtryksformer i andre fag i bl.a. tværfaglige sammenhænge og projekter.
- e) Skriftlig og mundtlig anvendelse af begreber fra fagets praksis og teori.
- f) Progression og differentiering i undervisningen, herunder kønsintegreret eller kønsadskilt undervisning.
- g) Basale evalueringsmetoder til afdækning af færdigheder og kundskaber.
- h) Kendskab til undervisningsmidler, herunder it, med fokus på læringsaspekter.
- i) Viden om de fysiske rammers betydning for idrætsundervisningen samt kompetence i at tilrettelægge og udføre undervisning i forskellige fysiske omgivelser.
- j) Skolefagets begrundelse, form og indhold set i et historisk, kulturelt, samfundsmæssigt og fysiologisk perspektiv.
- k) Skolefagets muligheder for udvikling begrundet ud fra forskningsog udviklingsarbejde.

12.3.2. Udvikling af egne alsidige idrætslige færdigheder og kompetencer begrundet ud fra:

- a) Alsidige idrætsdiscipliner og bevægelsesaktiviteter inden for såvel klassiske som nye idrætter.

- b) Betydningen af kropslige udtryk og erkendelse gennem kroppen.
- c) Viden om og indsigt i biologiske og humanistiske stofområder, herunder sundhed, i relation til børn og unges fysiske, psykiske og sociale udvikling.
- d) Viden om idrættens traditioner, kulturer og værdier.
- e) Sikkerhed i undervisningen, kendskab til forebyggelse af idrætsskader og undervisning i førstehjælp ved idrætsskader.

12.4. Fagets tilrettelæggelse

Faget tilrettelægges i følgende temaer, som tilsammen dækker fagets CKF:

- udeliv / udeaktiviteter
- boldbasis / boldspil
- musik, bevægelse og udtryk
- redskabsaktiviteter
- alternative aktiviteter.

12.5. Indholdsbestemmelser

Fagets forskellige indholdsområder, beskrevet i de centrale kundskabs- og færdighedsområder, ses i en tæt indbyrdes sammenhæng og integreres i et helheds-syn på den kropslige, den kulturelle og den didaktiske dimension i faget idræt.

Udvikling af den studerendes egne alsidige kropslige kompetencer samt forberedelse til lærervirksomhed i faget idræt sker ved undervisning i, om og gennem bevægelse i en tæt kobling mellem praksis og teori.

Temaer, stof samt arbejds- og undervisningsformer udvælges under hensyn til centrale fagdidaktiske perspektiver og problemstillinger i folkeskolens idrætsundervisning. Resultater fra aktuelle nationale og internationale forsknings- og udviklingsarbejder inddrages, og den studerende motiveres til innovativ og kreativ tænkning og handling, der kan udvikle undervisningen i folkeskolen.

Undervisningen tilrettelægges, så IT indtænkes og inddrages som et læringsværktøj, der kan støtte studenteraktiverende læringsformer i uddannelse af idrætslærere. IT indtænkes også som et evalueringsværktøj, der på innovative måder kan do-

kumentere læring i kropslige læreprocesser.

12.5.1 Aktiviteter og produkter m.v. med deltagelsespligt

I tilknytning til undervisningens områder og den studerendes egne oplevelser og erfaringer indgår følgende studieprodukter og aktiviteter:

Studieprodukter

1. Et studieprodukt med udgangspunkt i humanbiologisk idrætsteori. Produktet kan udarbejdes individuelt eller i grupper à 2-3 studerende.
2. Et studieprodukt med udgangspunkt i anvendelse af IT. Produktet kan udarbejdes individuelt eller i grupper à 2-3 studerende.

Aktiviteter:

Aktivitet vedrørende natur og udeliv.

Deltagelsespligt

Opfyldelse af deltagelsespligten er en forudsætning for at kunne indstille sig til prøve. Fagets frister for aflevering / fremlægelse eller lignende samt godkendelse af årets studieprodukter bekendtgøres i semesterplanen.

Har den studerende ikke opfyldt sin deltagelsespligt i faget senest den 1. april, kan den studerende ikke indstille sig til eksamen.

12.5.2 Fagets samspil med årgangens øvrige fag om praktikken og uddannelsens progression

Med udgangspunkt i praktikfagets CKF og kompetencemål udarbejder den studerende en professionsopgave, som forholder sig til praktikken på 3. eller 4. årgang. På 3. årgang sker dette i samarbejde med faget almen didaktik.

Praktikken forberedes i et samarbejde mellem lærere og studerende. I forberedelsen indgår metoder til systematisk indsamling af praksiserfaringer i et professionsrettet perspektiv.

Professionsopgaven danner grundlag for lærernes bedømmelse af den studerendes praktik.

Professionsopgaver

Professionsopgaven på 3. årgang tager udgangspunkt i de af fagets CKF, som man arbejder med på 3. årgang. Opgaven kan udarbejdes individuelt eller i grupper á 2-3 personer. Omfang: 10 normalsider.

Professionsopgaven på 4. årgang tager udgangspunkt i de af fagets CKF, som man arbejder med på 4.årgang. Opgaven kan udarbejdes individuelt eller i grupper á 2-3 studerende. Omfang: 10 normalsider.

12.6. Eksamen

Den studerende skal for at kunne indstille sig til prøven have godkendt aktiviteter og studieprodukter under 12.5.1. Den studerende udarbejder alene eller i grupper på 2-3 studerende fire problemstillinger, som tilsammen dækker fagets mål og CKF. Problemstillingerne skal knyttes til de temaer, der er arbejdet med i undervisningen. De fire problemstillinger skal godkendes af læreren som grundlag for lodtrækning til prøven. Desuden forberedes et alsidigt program af praktiske færdigheder. Dette program skal godkendes af læreren.

Prøven består af en praktisk del og en mundtlig del.

1. Praktisk del i form af, at den studerende alene eller i gruppe viser det forberedte program.
2. Mundtlig del. Den studerende udarbejder et oplæg på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte problemstillinger. Lodtrækningen finder sted dagen før eksaminationen.

Ved den mundtlige eksaminationen skal den studerende demonstrere færdigheder i og viden om at kunne begrunde, planlægge, gennemføre og evaluere en alsidig idrætspraksis.

Eksaminationstid: 45 minutter.

Bedømmelse: 7-trinsskala.

Der gives én karakter, der bygger på en samlet vurdering af den viste praksis og den mundtlige præstation

13. Kristendomskundskab/religion

13.1. Fagets identitet

Kristendomskundskab/religion handler om menneskets kollektive og individuelle fortolkninger i forhold til det basale og det yderste, herunder de kristne grundfortællinger.

Centralt i faget står studiet af religionsdidaktik og forskellig brug af religion, filosofi og etik, historisk og aktuelt, anskuet i dansk, europæisk og internationalt perspektiv.

13.2. Mål

Målet er, at den studerende kvalificerer sig til at varetage og udvikle undervisning i faget ved at tilegne sig kompetence til

- a) at analysere, vurdere og diskutere ud-sagn med religiøst og filosofisk indhold med henblik på at udøve religionsundervisning på skolens præmisser,
- b) at anvende faglige vidensområder, tilgange og arbejdsformer i skolefaget og i tværfagligt samarbejde og
- c) at formulere og bearbejde religiøse, filosofiske og etiske spørgsmål, som er væsentlige for skolens elever.

13.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

13.3.1. Fagdidaktik

Indholdet er:

- a) Begrundelser for skolefaget kristendomskundskab og dets indhold i historisk perspektiv. Aktuelle bestemmelser om faget i folkeskolen.
- b) Religionsundervisningens forskellige tilgange, f.eks. narrativ, livsfilosofisk og symbolorienteret undervisning.
- c) Begrundelse, målsætning, planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning i faget og ud fra faget i tværfaglige sammenhænge.
- d) Kriterier for valg af indhold, undervisningsmidler, forskellige arbejdsformer, herunder praktisk-musiske, og it.

- e) Mødet mellem elevernes verden og det faglige stof. Elevforudsætninger for at arbejde med religiøse, filosofiske og etiske spørgsmål. Det faglige indholds betydning for børn og unges selvforståelse, kulturelle identitetsdannelse og tilværelsesopfattelse.

13.3.2. Teori og metode

Indholdet er:

- a) Grundtræk ved religionsfaglige metoder, f.eks. hermeneutisk, historisk-kritisk, komparativ, fænomenologisk, sociologisk og antropologisk metode.
- b) Forholdet mellem videnskabsfag og skolefag.

13.3.3. Kristendommen

Indholdet er:

- a) Kristendommens hovedtanker og grundbegreber.
- b) Kristendommens historie med vægt på danske forhold.
- c) Bibelske fortællinger, deres betydning, sammenhæng og perspektiv.
- d) Forskellige kristendomsopfattelser og deres kulturelle og historiske betydning.
- e) Kristendommens forskellige udtryk i f.eks. livsformer, ritualer, symboler og kunst.
- f) Forskellige aktuelle formuleringer og brug af kristendom.

13.3.4. Udvalgte verdensreligioner

Indholdet er:

- a) Religionernes hovedtanker og grundbegreber.
- b) Religionernes og deres forskellige retningers kulturelle og historiske betydning.
- c) Religionernes forskellige udtryk i f.eks. livsformer, ritualer, symboler, kunst og fortællinger.
- d) Forskellige aktuelle formuleringer af og brug af religionerne.

13.3.5. Etik og filosofi

Indholdet er:

- a) Etik, forskellige etiske positioner, deres muligheder og begrænsninger. Etske overvejelser med udgangspunkt i aktuelle spørgsmål, der vedrører den enkel-

te, forholdet til medmennesket, til samfundet og naturen.

- b) Filosofi, herunder livsfilosofi. Filosofi med børn. Forskellige filosofiske opfattelsers muligheder og begrænsninger.
- c) Religionsfilosofi, herunder forskellige opfattelser af religion og af forholdet mellem religion og modernitet.

13.3.6. Religiøse strømninger og ikke-religiøse livsanskuelser

Indholdet er:

- a) Aktuelle strømninger af religiøs karakter, herunder ny spiritualitet og civilreligion.
- b) Ikke-religiøse livsanskuelser, herunder humanisme og ateisme.

13.3.7. It og religionsfaget

Indholdet er:

- a) It som integreret del af religionsfaget.
- b) Religion i det virtuelle rum.

13.4. Indholdsbestemmelser

Arbejdet med faget tilrettelægges som tematiske studieforløb, der på forskellig måde sammenkæder fagets indholdsområder. Studieforløbene udformes således, at den studerende bliver fortrolig med en række forskellige tilgange og arbejdsformer, der er hensigtsmæssige med henblik på at tilegne sig og formidle viden i faget. Informations- og kommunikationsteknologien integreres i arbejdet, hvor den bl.a. kan bidrage til vidensdeling på det enkelte hold.

13.4.1. Fagets samspil med årgangens øvrige fag om praktikken og uddannelsens progression

I tilknytning til praktik og på baggrund af fagets mål og CKF udarbejder den studerende en professionsopgave.

13.5. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til prøven, aflevere mindst fire studieprodukter, der tilsammen dækker fagets mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den afsluttende prøve.

Mundtlig prøve:

Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 normalsider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte studieprodukter. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. Opgaven danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men bedømmelsen foretages alene på grundlag af den mundtlige prøve.

Eksaminationstid: 45 minutter.

Bedømmelse: 7-trinsskala.

14. Materiel design

14.1. Fagets identitet

Materiel design sætter den studerende i stand til at arbejde praktisk med designprocesser og håndværksmæssig virksomhed med henblik på at forstå, skabe og udvikle materiel kultur.

Undervisningen skal sikre, at de studerende bliver i stand til at begrunde, planlægge, gennemføre og evaluere en varieret og innovativ undervisning i sløjd, håndarbejde og i materiel design som evt. valgfag.

14.2. Mål

Målet er, at den studerende opnår kompetencer til at

- a) varetage og medvirke til udvikling af undervisning i sløjd, håndarbejde og materiel design,
- b) udvikle en analyserende, eksperimenterende, undersøgende og problemløsende tilgang til materialebearbejdende designprocesser og produkter,
- c) kommunikere visuelt og formidle håndværksmæssige, skabende og analytiske processer,
- d) strukturere læring med udgangspunkt i egne håndværksmæssige, udtryksmæssige og teoretiske færdigheder,
- e) skabe overblik over fagets helhed og dele, overveje bestemmelser om faget i forhold til eget og andres fagsyn samt se faget i et pædagogisk og samfundsmæssigt perspektiv,
- f) formulere sig skriftligt og mundtligt om faglige mål og disses progression samt analysere undervisning og læring,
- g) evaluere klassens og den enkelte elevs faglige udvikling med brug af alsidige evalueringsformer,
- h) overveje eksempler på fagmetodik i lyset af fagdidaktiske refleksioner, herunder arbejdet med tværgående emner og problemstillinger og
- i) være i dialog med elever, forældre og kolleger i drøftelser af mål, indhold og evaluering.

14.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er:

- a) Færdigheder i at planlægge, udføre og dokumentere forskellige designprocesser.
- b) Kundskaber om og færdigheder i konkrete, materialebaserede designprocesser i fagdidaktisk belystning.
- c) Kundskaber om og erfaringer med det praktiske arbejdes betydning for læring og alsidig dannelse.
- d) Kundskaber om praktisk-eksperimenterende arbejdes betydning for designprocesser.
- e) Færdigheder i at analysere, vurdere og evaluere arbejdsprocesser og produkter.
- f) Relevante håndværksmæssige færdigheder i relation til folkeskolefagene sløjd og håndarbejde samt materiel design.
- g) Metoder og samarbejdsformer, der udvikler elevernes innovative kompetencer.
- h) Progression, differentiering og evaluering i sløjd, håndarbejde og materiel design.
- i) Vurdering af materialer, værktøj og redskaber.
- j) Teknologier, herunder it, som redskab for den studerende under studiet og i det efterfølgende virke som lærer.
- k) Fagernes betydning i samfundet.
- l) Forståelse af begreber som kreativitet, innovation og bæredygtighed.
- m) Genstandskultur, dansk design, kunsthåndværk og levevilkår/livsformer.
- n) Udvikling af materiel design som indholdsområde i skolen.
- o) Fagområdernes begrundelse, formål, indhold og videnskabelige grundlag samt internationalt forsknings- og udviklingsarbejde inden for undervisning i faget.
- p) Praktisk arbejde med designprocesser og skabende, håndværksmæssig fremstilling.
- q) Genstandsanalyser ud fra historiske, samfundsmæssige og kulturelle kontekster.
- r) Praktisk skabende arbejde som styrkende faktor for oplevelsen af tillid til egen formåen.

- s) Læringspotentialer knyttet til forskellige alderstrins arbejde med eksperimenterende forløb og æstetiske læreprocesser som grundlag for materiel design.
- t) Evaluering og dokumentation af designprocesser i et læringsperspektiv.
- u) Anvendelse af redskaber, materialer og teknologier som baggrund for selv at vurdere, udvikle og formidle materielle kulturer.
- v) Arbejds miljø, ressourceudnyttelse og bæredygtighed.
- w) Maskinsikkerhed i skolens faglokaler.
- x) Udvikling af materiel design som skolefag.

14.4. Indholdsbestemmelser

Fagets indholdsområder, beskrevet i de centrale kundskabs og færdighedsområder, ses i en tæt indbyrdes sammenhæng og integreres i et helhedssyn på formsprog og materiel kultur, tilegnelse og formidling. Udvikling af formsproglig bevidsthed, der tager afsæt i såvel nationale som internationale materielle kulturudtryk, samt forberedelse til lærervirksomhed i fagene materiel design, sløjd og håndarbejde er fagets kerne.

Temaer, stof samt arbejds- og undervisningsformer vælges under hensyn til centrale fagdidaktiske perspektiver og problemstillinger i folkeskolens undervisning i materiel design, sløjd og håndarbejde. IT inddrages løbende både som redskab i designprocessen, og som kommunikationsmiddel. Resultater fra aktuelle nationale og internationale forsknings- og udviklingsarbejder inddrages. Den studerende motiveres til innovativ og kreativ tænkning og handling, der kan udvikle undervisningen i folkeskolen.

14.4.1. Aktiviteter og produkter mv. med deltagelsespligt

Linjefaget materiel design omfatter tre deltagelsespligtige opgaver (aktiviteter, produkter) foruden en professionsopgave. Studieprodukterne udarbejdes og afleveres i det semester, hvor de er stillet.

1. Studieprodukt - Design og håndværk

Mødepligtigt introduktionsforløb til fagets værksteder, herunder information om materialer, redskaber, samt kursus i maskinsikkerhed.

Den studerende skal arbejde med og dokumentere en designproces. Der tages udgangspunkt i en fælles opgaveformulering, der arbejdes med grundlæggende håndværksmæssige områder indenfor fagets rammer. Der skal inddrages teori om formsprog og æstetiske virkemidler. Den studerende skal desuden udarbejde et undervisningsforløb hvor egne erfaringer fra designprocessen inddrages. Undervisningsforløbet skal tage udgangspunkt i en godkendt problemstilling, og skal indeholde fagdidaktiske og metodiske overvejelser.

Opgaven, bestående af både designproces og undervisningsforløb, afleveres som portfolio, indeholdende såvel praktiske som teoretiske elementer.

Opgaven fremlægges. Der er mødepligt til holdets præsentationer. Den samlede opgave og deltagelse bedømmes af underviseren som godkendt/ikke godkendt.

Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten i introduktionsforløbet aftales en erstatning med underviseren.

Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten i øvrigt afleverer den studerende en portfolio svarende til opgave 1. Desuden afleveres en forløbsbeskrivelse med billeddokumentation.

2. Studieprodukt – Designprocesser

Med udgangspunkt i en fælles opgaveformulering skal den studerende arbejde med planlægning, udførelse og dokumentation af forskellige designprocesser, herunder idé-udvikling og innovation. I forløbet og opgaven er der fokus på betydningen af arbejde med designprocesser og skabende håndværksmæssig fremstilling.

Den studerende skal arbejde med en designproces. Der skal tages udgangspunkt i relevante håndværksmæssige områder indenfor fagets rammer, inddrages teori om kreativitet, innovation, identitet mv.

Desuden skal den studerende udarbejde et undervisningsforløb med fokus på skabende processer. Dette skal også indeholde undervisningsmateriale, fagdidaktiske og metodiske overvejelser.

Designopgaven og undervisningsforløb fremlægges som en udstilling, der præsenteres. Der skal inddrages arbejde med IT. I præsentationen af udstillingen skal inddrages overvejelser om såvel praktiske som teoretiske elementer.

Der er mødepligt til holdets præsentationer. Den samlede opgave og deltagelse bedømmes af underviseren som godkendt/ikke godkendt.

Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten afleverer den studerende en udstilling svarende til opgave 2. Desuden afleveres en forløbsbeskrivelse med billeddokumentation.

3. Studieprodukt – Design og kultur

Den studerende skal i en designproces arbejde med en godkendt problemstilling og et godkendt håndværksmæssigt område inden for fagets rammer.

I en analyse skal den studerende inddrage teori om formsprog og æstetiske virkemidler. Projektet/opgaven skal inddrage refleksioner vedrørende betydningen af design og håndværk i et samfundsmæssigt perspektiv, og vedrørende den materielle kultur som fysisk, æstetisk og værdimæssig ramme for menneskers liv.

Opgaven afleveres som en udstilling, incl. en power-point, video eller et andet relevant elektronisk medie. Fremlæggelsen skal indeholde såvel praktiske, didaktiske som teoretiske elementer.

Der er mødepligt til holdets præsentationer af designopgaven. Den samlede opgave og deltagelse bedømmes af underviseren som godkendt/ikke godkendt.

Den studerende skal deltage i en studietur/ekskursion vedrørende design og formkultur i forskellige kontekster. Efterfølgende afleverer den studerende forslag til et undervisningsforløb, hvor faglige elementer fra studieturen samt didaktiske overvejelser inddrages. Omfanget af studietur/ekskursioner, det præcise indhold af

den didaktiske opgave og formen aftales mellem underviseren og de studerende i forbindelse med planlægning af turen.

Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten, designopgave:

Den studerende afleverer en udstilling svarende til opgave 3. Desuden afleveres en forløbsbeskrivelse med billeddokumentation.

Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten, studietur/ekskursion:

Der afleveres en dokumentation, forløbsbeskrivelse af et lignende produkt som for studietur/ekskursion. Lokaliteten for opgaveløsningen aftales med læreren.

Professionsopgaven i materiel design

I tilknytning til forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktikken udarbejder den studerendes praktikjournal. Denne danner sammen med materiel designs CKF grundlaget for professionsopgaven i faget. Professionsopgaven skal indeholde:

- En skr. redegørelse for og refleksion over et konkret gennemført undervisningsforløb med en specifik problemstilling.
- Et digitalt formidlingsprodukt med fokus på evaluering og dokumentation, som er rettet mod klassens forældre ved et forældremøde.

14.5. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til prøven, aflevere mindst fire fagdidaktiske problemstillinger og dertil hørende litteraturliste, der tilsammen dækker fagets mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den afsluttende prøve. Desuden skal den studerende opstille en udstilling, der dokumenterer en gennemarbejdet designproces.

Mundtlig prøve

Den studerende får meddelt resultatet af lodtrækningen dagen før eksaminationen. Prøven består af to dele

1. En samtale om udstillingen.

2. En samtale med udgangspunkt i det lodtrukne studieprodukt.

Samlet eksaminationstid: 45 minutter

Bedømmelse: 7-trinsskala. Der gives én karakter som en samlet bedømmelse af udstillingen og præstationen ved den mundtlige prøve.

15. Musik

15.1. Fagets identitet

Musikfaget i læreruddannelsen sætter den studerende i stand til at begrunde, planlægge, gennemføre og evaluere en alsidig og bredt funderet undervisning i musik. Faget bidrager med særlige erkendelses- og udtryksmuligheder med betydning for sansemæssig, motorisk, følelsesmæssig, æstetisk og intellektuel udvikling og tager udgangspunkt i musik som et væsentligt kulturelt og identitetsskabende fænomen.

15.2. Mål

Målet er, at den studerende opnår en professionel fag- og formidlingskompetence som musikunderviser og kan arbejde metodisk, selvstændigt og reflekterende med musikundervisning samt med udvikling af musikundervisning, hvilket indebærer,

- at den studerende udvikler praktisk-musikalske, musikteoretiske, musikpædagogiske og musikdidaktiske kompetencer i forhold til at varetage musikundervisning af børn og unge,
- at den studerende bliver i stand til at virke som engagerende musikleder med musikalsk og pædagogisk overblik, indlevelse og myndighed,
- at den studerende opnår evne til at medvirke til udvikling af elevers selvstændige, mangesidige og levende forhold til musik som igangsætter og vejleder,
- at den studerende bliver i stand til at formidle musik som et betydningsfuldt identitetsskabende og kulturbærende fag,
- at den studerende tilegner sig refleksions- og analysekompetencer i relation til musikpædagogiske teorier og metoder med inddragelse af udviklings- og forskningsarbejde,
- at den studerende opnår forudsætninger for at kunne tage del i fortsat faglig-pædagogisk udvikling af musik som undervisningsfag.

15.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

15.3.1. Fagdidaktik

Indholdet er:

- Kundskaber om musikdidaktik, læringsmål, kriterier for valg af indhold.
- Kundskaber om undervisningsmetoder, arbejdsformer, undervisningsmidler og progression.
- Kundskaber om teorier om musikalsk læring, undervisningsdifferentiering, æstetiske læreprocesser og børns musikalske udvikling.
- Færdigheder i planlægning såvel af enkeltaktiviteter som af længere forløb.
- Færdigheder i at gennemføre musikundervisning, herunder ledelse af musikalske aktiviteter, instruktion og vejledning.
- Færdigheder i at observere, analysere og evaluere musikundervisning.
- Kundskaber og færdigheder i at forholde sig reflekterende til forskellige musiksyn, musikfagets begrundelser, formål og indhold, musikpædagogiske begreber og teorier samt udviklings- og forskningsarbejde i musikundervisning.

15.3.2. Musikforståelse

Indholdet er:

- Musiklytning, musikalsk analyse, musikteori og hørelære samt tolkning af forskellig musik ud fra bevidste valg af teori og metode.
- Refleksion og perspektivering af musik som kunstnerisk, kulturelt, samfundsmæssigt og historisk fænomen inden for forskellige genrer, tider og kulturer, herunder musik i børne- og ungdomskulturer samt musik og medier.

15.3.3. Musikudøvelse

Indholdet er:

- Erfaringer med og færdigheder i sammenspil, en- og flerstemmig sang samt aktiviteter inden for musik og bevægelse.
- Grundlæggende færdigheder i spil på sammenspilsinstrumentariet samt viden om og færdighed i at betjene musiktek-

nologi. Kendskab til skoleinstrumentariet og dets anvendelsesmuligheder.

- c) Kendskab til almindeligt sang- og sammenspilsrepertoire.
- d) Kundskaber om og færdigheder i musikledelse, herunder instruktion, sammenspils- og kormetodik samt ledelse af børnekor.

15.3.4. Musikalsk skaben

Indholdet er:

- a) Arrangement, elementær komposition og improvisation med henblik på at kunne udarbejde musikalsk materiale til undervisningsbrug.
- b) Kreative processer og eksperimentelt arbejde i musik.
- c) Tilrettelæggelse af skabende musikalske processer.
- d) Brug af it som arbejdsredskab og som kreativt værktøj.

15.3.5. Personlige musikalske færdigheder

Indholdet er:

- a) Håndværksmæssige og udtryksmæssige færdigheder i sang, brugsklaver og hovedinstrument gennem individuel undervisning.
- b) Praktisk kendskab til og erfaring med egen stemmes muligheder.
- c) Færdighed i at anvende stemmen som arbejdsredskab i musikundervisning.
- d) Færdighed i brugsklaverakkompagnement til musikaktiviteter.
- e) Færdighed i at anvende klaverspil som hjælpemiddel i musikundervisning.
- f) Musikalsk udtryksfærdighed og fordybelse gennem spil på hovedinstrument.
- g) Erfaring med motoriske/tekniske øvelsesprocesser som grundlag for at arbejde med børns musikalske udvikling.

15.4. Indholdsbestemmelser

Fagets forskellige indholdsområder, beskrevet i de centrale kundskabs – og færdighedsområder, ses i en tæt indbyrdes sammenhæng og integreres i et helheds-syn på musik og musikkultur, tilegnelse og formidling. Udvikling af musikfaglig bevidsthed, der tager afsæt i national såvel som international musikkultur, samt forbe-

redelse til lærervirksomhed i musik er fagets kerne.

Temaer, stof samt arbejds – og undervisningsformer udvælges under hensyn til centrale fagdidaktiske perspektiver og problemstillinger i folkeskolens musikundervisning, herunder integreres IT og kommunikationsteknologi.

I forbindelse med opgaverne i faget og i praktikken sættes der fokus på varierede former for dokumentation og evaluering. Resultater fra aktuel national og international forskning, forsøgs – og udviklingsarbejde inddrages, og den studerende motiveres til innovativ tænkning og handling, der kan kvalificere musikundervisningen i folkeskolen.

15.4.1. Aktiviteter og produkter m.v. med deltagelsespligt

Linjefaget musik omfatter tre deltagelsespligtige aktiviteter med produktkrav foruden en professionsopgave. Opgaverne skal løses/ afleveres inden udgangen af det semester, hvor de er stillet.

Opgave 1

I forbindelse med studiemønstrene *musik-historie og musiklytning* samt *skabende musikalsk arbejde* udfærdiger den studerende et studieprodukt indeholdende en skriftlig opgave samt fremlæggelse på holdet. Omfanget er 6 - 10 normalsider excl. bilag. Fremlæggelsen på holdet indeholder en praktisk demonstration fra opgavens indholdsområde og en mundtlig redegørelse.

Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten i forbindelse med fremlæggelse på holdet stilles en skriftlig opgave på 2-4 normalsider af læreren.

Opgave 2

I forbindelse med studiemønstret *sammenspil og rotation* har den studerende mødepligt i 16 lektioner. I forbindelse med studiemønstret *musik og bevægelse* har den studerende mødepligt i 14 lektioner. Desuden udfærdiger den studerende et studieprodukt indeholdende en skriftlig opgave samt ledelse af aktiviteter på holdet. Omfanget af den skriftlige opgave er

2–4 normalsider ekskl. bilag. Opgaven afleveres til godkendelse.

Ledelsen af aktiviteter tager udgangspunkt i opgavens praktiske del og den studerende skal vise færdigheder i anvendelse af sang, trommespil og klaver som musikledelsesinstrumenter.

Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten i forbindelse med studiemønstret *sammenspil og rotation* udarbejder den studerende et studieprodukt i form af instrumentalspil efter rotationsprincippet på klaver, bas, trommesæt og percussion. Den studerende forbereder instrumentalspil i 5 arrangementer, som stilles af holdets lærer. Udførelsen godkendes af læreren.

Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten i forbindelse med ledelse af aktiviteter i studiemønstret *musik og bevægelse* udarbejder den studerende et studieprodukt i form af musikledelse med avendelse af sang, trommespil og klaver. Holdets lærer stiller opgaven og godkender udførelsen.

Opgave 3

I forbindelse med den studerendes tilegnelse af færdigheder i sang, herunder stemmetræning, udtryksmæssige færdigheder, hørelære og korledelse er der mødepligt til koraktivitet i 20 lektioner. Desuden udarbejder den studerende et studieprodukt indeholdende:

En skriftlig opgave om sang og børnekor-metodik på 2 – 4 normalsider, ledelse af aktiviteter på holdet samt en liste på 75 skolerelevante sange. Opgaven og sanglisten afleveres til godkendelse. I forbindelse med eksamen i musiklærerfærdigheder vælger censor en sang fra sanglisten til gennemsyngning.

Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten i forbindelse med *koraktivitet* udarbejder den studerende et studieprodukt i form af stemmesang i 5 korsatser i egen stemmekategori. Holdets lærer stiller opgaven og godkender ved en fremlæggelse i fagets 2. semester.

Professionsopgaven i musik

I tilknytning til forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktikken arbejder den studerende med en praktikjournal. Denne danner sammen med musikfagets CKF grundlag for professionsopgave.

15.5. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til prøven, aflevere mindst fire studieprodukter, der tilsammen dækker fagets mål og CKF og viser både faglige og fagdidaktiske kompetencer, og hvor emne og besvarelse er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den afsluttende prøve.

Desuden afleveres et alsidigt program med musiklærerfærdigheder. I programmet skal indgå sang, brugsklaver, spil på instrument og musikledelse. Herudover kan der indgå andre færdigheder såsom improvisation, spil på andre instrumenter m.m. Programmet skal godkendes af læreren.

Praktisk og mundtlig prøve:

1. Praktisk prøve ved fremførelse af den studerendes program i musiklærerfærdigheder.
2. Mundtlig prøve: Den studerende udarbejder en skriftlig opgave med karakter af fagligt-pædagogisk projekt på max. 5 normalsider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte studieprodukter. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. Den studerende redegør for projektet og dokumenterer gennem demonstration, diskussion og perspektivering sine metodiske kundskaber og færdigheder samt fagdidaktisk refleksion. Opgaven danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men indgår ikke i bedømmelsen.

Eksaminationstid: 45 minutter

Der gives én karakter som en samlet bedømmelse af præstationen ved den praktiske og den mundtlige del.

16. Samfundsfag

16.1. Fagets identitet

Samfundsfag arbejder med at beskrive, analysere, vurdere og handlingsperspektivere konkrete nutidige samfundsproblemstillinger under inddragelse af begreber, teorier og metoder fra de samfundsfaglige discipliner politologi, økonomi, sociologi, international politik og videnskabsteori.

De studerende udvikler undervisningskompetencer i samfundsfag i folkeskolen og i andre skoleformer, så de i deres karriereforsøg som lærere på et samfundsfagligt og fagdidaktisk grundlag er i stand til at begrunde, planlægge, gennemføre og evaluere en varieret og udbytterig undervisning.

16.2. Mål

Den studerende opnår kompetence til

- a) at udvikle undervisnings-, planlægnings- og kritisk refleksionskompetence til undervisning i og udvikling af samfundsfag i folkeskolen,
- b) at udvikle kritisk sans og handlekompetence på det personlige plan, i klasserummet og i det offentlige rum,
- c) at kunne foretage metarefleksion i linjefagsundervisning, arbejdsprodukter og praktik,
- d) at udvikle sociologisk fantasi og politisk dannelse,
- e) at beherske samfundsfaglig og fagdidaktisk terminologi,
- f) gennem arbejde med aktuelle samfundsfaglige problemstillinger at kunne anvende samfundsfaglige teorier og begreber, demonstrere metodisk indsigt og analytisk kompetence,
- g) begrundet at kunne udvælge relevante undervisningsmaterialer med blik for kontinuitet og dynamik i samfundet, tilrettelægge undervisningsforløb ud fra den enkelte elevs forudsætninger, evaluere undervisning og afvikle eksamen og

- h) at tilegne sig overblik over samfundsfagets udvikling og fagets medvirken i tværfaglige relationer i folkeskolen.

16.3. Centrale kundskaber og færdigheder

16.3.1. Fagdidaktik

Indholdet er:

- a) Kundskaber om principielle og metodiske problemer ved formidling, oplysning og undervisning i skolefaget samfundsfag, herunder problemorientering og projektarbejde, det eksemplariske princip og forskellige dannelsesbegreber.
- b) Kundskaber og færdigheder i undervisningsplanlægning, herunder evaluering af undervisningsmidler, undervisningsmetoder, inddragelse af it, observation, evaluering og prøver.
- c) Kundskaber og praktiske færdigheder i udarbejdelse, gennemførelse og evaluering af praktikforløb i samfundsfag i folkeskolen.
- d) Kundskaber og færdigheder i skolefaget samfundsfags begrundelse, formål, indhold og historie, samspil med skolens projektopgave samt fagets samarbejdsmuligheder i og uden for skolen.
- e) Kundskab om nationalt og internationalt forsknings- og udviklingsarbejde med relevans for undervisning i samfundsfag.
- f) Kundskaber og færdigheder angående planlægning og gennemførelse af udadrettede aktiviteter, herunder studierejser og institutions- og virksomhedsbesøg.

16.3.2. Samfundsfaglige begreber, teori og metode

Indholdet er:

- a) Filosofiske og videnskabsteoretiske indfaldsvinkler til studiet af menneske og samfund, menneske og stat, menneske og kultur samt menneske og natur.
- b) Teorier og perspektiver fra politologi, økonomi, sociologi og international politik.
- c) Principper for udvælgelse af metoder, begreber og modeller i behandlingen af et fagligt stofområde, og skriftlig og mundtlig begrundelse for valg af disse.

- d) Kvantitative og kvalitative undersøgelses- og dokumentationsmetoder knyttet til empiriske undersøgelser.

16.3.3. Faglige genstandsområder

Områderne behandles under inddragelse af konflikt- og samarbejdsperspektivet samt aspekter af fortiden, der har relation hertil, fra individniveau til globalt niveau.

- a) Sociale grupperinger og deres samspil. Normer, værdier, kultur og kommunikation. Levevilkår, livsformer, integration og social arv.
- b) Politiske systemer, demokrati og demokratiske processer. Ideologier, politisk socialisering og menneskerettigheder. Velfærdsstater og velfærdssamfund.
- c) EU's opbygning, beslutningsprocesser, demokrati og politik. EU som aktør i relation til Danmark og det internationale system.
- d) Økonomiske systemer, udviklingstendenser og interesser. Produktion, forbrug, teknologisk udvikling, økonomisk politik, arbejdsmarkedsforhold og uddannelse.
- e) Internationale forhold i globalt perspektiv, internationale aktører, de modsatte tendenser mellem globalisering og lokal fokusering. Aktuelle sikkerhedsproblemer. Danmarks og Europas placering i verden. Global udvikling og uligheder.
- f) Miljøforhold i forskellige samfund, bæredygtig udvikling, ressourcer samt produktions- og forbrugsmønstres miljøeffekter.
- g) It som arbejdsredskab og som integreret del af linjefaget og skolefaget samfundsfag.

16.4. Indholdsbestemmelser

Fagets forskellige indholdsområder, beskrevet i de centrale kundskabs- og færdighedsområder, ses i sammenhæng med formidling, herunder innovations- og kommunikationsteknologi, forskningsresultater og innovation, evaluering og dokumentation, brug af evalueringsresultater og internationalisering. Udvikling af samfundsbevidsthed er fagets kerneområde.

Fagets undervisere og studerende vælger i fællesskab i løbet af studietiden forskellige temaer/emner indenfor fire overordnede faglige genstandsområder: Sociologi, Politologi, National- og international økonomi samt International politik.

Der tilrettelægges som en integreret del af faget et antal ekskursioner.

Den enkelte studerende skal mindst én gang i løbet af undervisningen prøve at fremlægge et arbejdsresultat for sine medstuderende og prøve at være opponert for en medstuderendes fremlæggelse.

16.5. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til prøven, aflevere mindst 4 studieprodukter, der tilsammen dækker fagets mål og CKF og viser både faglige og fagdidaktiske kompetencer, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den afsluttende prøve.

Mundtlig prøve:

Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 normalsider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte studieprodukter. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. Opgaven danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men bedømmelsen foretages alene på grundlag af den mundtlige prøve.

Prøven består i en samtale med udgangspunkt i den skriftlige opgave på baggrund af et af læreren stillet spørgsmål. Der kan gives et bilag til spørgsmålet som supplement.

Forberedelsestid: 45 minutter.

Eksaminationstid: 45 minutter.

Bedømmelse: 7-trinsskala.

17. Specialpædagogik

17.1. Fagets identitet

Linjefaget specialpædagogik sætter den studerende i stand til at begrunde, planlægge, gennemføre og evaluere undervisning af børn, unge og voksne med særlige behov under hensyntagen til den enkeltes forudsætninger

17.2. Mål

Målet er, at den studerende tilegner sig kompetencer til

- a) at gennemføre udviklings- og forskningsbaserede analyser og vurderinger af centrale, specialpædagogiske grundspørgsmål,
- b) at begrunde personlig og professionel stillingtagen til specialpædagogiske problemstillinger,
- c) at indgå i tværfaglige drøftelser,
- d) at identificere specialpædagogiske problemstillinger i forhold til organisatoriske, institutionelle og samfundsmæssige betingelser og muligheder,
- e) at forberede, gennemføre og evaluere en undervisning tilpasset den enkelte elevs behov,
- f) at udarbejde, formidle og evaluere elevplaner,
- g) at beskrive, analysere og vurdere forhold, der har betydning for personer, organisationers og institutioners opgaveløsning i forhold til mennesker med særlige behov,
- h) at beskrive, analysere og vurdere normalitet og afvigelse i historisk, belysning og
- i) at beskrive, analysere og vurdere udviklingsmuligheder for børn, unge og voksne med særlige behov.

17.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er:

- a) Specialpædagogisk teoridannelse som grundlag for forståelsen af særlige behov hos mennesker.
- b) Didaktiske teorier, begreber og problemstillinger af betydning for udvikling af det specialpædagogiske område.

- c) Folkeskolens organisering af specialundervisningen.
- d) Rummelighed og inklusion.
- e) Samfundsmæssige og kulturelle udviklingstendensers betydning for specialpædagogisk praksis.
- f) Lovgrundlaget, herunder nationale love og bekendtgørelser samt internationale deklamationer og konventioner.
- g) Specialpædagogik som fag, udviklings- og forskningsfelt.
- h) Specialpædagogikken i undervisningen.
- i) Læse-, skrive-, og matematikvanskeligheder og problemstillinger i relation til adfærd, kontakt og trivsel.
- j) Metoder til løbende evaluering og dokumentation af elevens faglige, personlige og sociale udvikling.
- k) Forebyggende, foregribende og indgribende foranstaltninger, herunder klasseledelse.
- l) Specialpædagogik og folkeskolens fag, herunder muligheder for undervisningsdifferentiering i alle fag.
- m) It og andre hjælpemidler i den daglige undervisning: Kollegial rådgivning og rådgivning og vejledning fra f.eks. videntcentre i brug af særlige hjælpemidler, herunder it-baserede hjælpemidler og programmer.
- n) Kendskab til andre særligt tilrettelagte materialer, f.eks. punkt, digital tekst og piktogrammer.
- o) Kendskab til mulighederne for samarbejde med og rådgivning fra pædagogisk/psykologisk rådgivning og fra andre lokale, regionale og nationale specialrådgivningsorganisationer.
- p) Skolens opgaveløsning, funktion og kultur i forhold til elever med særlige behov.
- q) Skole-hjemsamarbejde.
- r) Pædagogisk forskning og udviklingsarbejde.

17.4. Indholdsbestemmelser

Fagets forskellige indholdsområder, beskrevet i de centrale kundskabs- og færdighedsområder, ses i en tæt indbyrdes sammenhæng og integreres i et helheds-

syn på specialpædagogik som bestående af at skabe udvikling, læring og inklusion. Temaer, stof samt arbejds- og undervisningsformer udvælges under hensyn til centrale specialpædagogiske didaktiske perspektiver og problemstillinger i folkeskolens specialundervisning. Resultater fra aktuelle nationale og internationale forsknings- og udviklingsarbejder inddrages, og den studerende motiveres til innovativ og kreativ tænkning og handling, der kan udvikle undervisningen i folkeskolen. Informations og kommunikationsteknologi integreres i den daglige undervisning.

17.4.1. Aktiviteter og produkter m.v. med deltagelsespligt

Linjefaget specialpædagogik omfatter tre deltagelsespligtige opgaver (aktiviteter, produkter) foruden en professionsopgave. Opgaverne skal afleveres inden udgangen af det semester, hvor de er stillet.

Opgave 1

Opgaven tager udgangspunkt i faget specialpædagogik som fagligt felt med indføring i historiske, etiske, sociologiske, didaktiske og psykologiske aspekter. Opgaven skal således omfatte en teoretisk indføring i fagets aspekter. Opgavens omfang er 5 normalsider.

Opgave 2

På baggrund af en analyse og en vurdering af de prøve- og testresultater eller på baggrund af en specifik eller generel vanskelighed, der foreligger på en given elev, som indstilles til en specialpædagogisk foranstaltning i folkeskoleregiet, udarbejdes en elevplan for den konkrete elev eller et didaktisk forslag. Elevens problemfelter både af faglig, social og emotionel karakter indkredses, og der gives en samlet anbefaling af de tiltag, som folkeskolen skal og kan tilbyde denne elev. Produktet skal bestå af en velargumenteret faglig udarbejdet elevplan af et omfang på 5 normalsider, præsenteret på holdet.

Opgave 3

På baggrund af fagets CKF kan den studerende vælge et af områderne til fordybelse. Opgaven skal dokumentere forståelse af, hvordan der på organisationsniveau arbejdes med en specialpædagogisk problemstilling.

Den studerende skal på baggrund af feltstudie udarbejde et produkt, som senere kan indgå i den afsluttende eksamensopgave i faget.

Professionsopgaven i specialpædagogik

I tilknytning til forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktikken udarbejder

den studerende en praktikjournal. Denne danner sammen med specialpædagogikfagets CKF grundlaget for årgangens professionsopgave.

Professionsopgaven tager udgangspunkt i den enkelte studerendes praktiksted. Det forudsættes, at den studerende har mulighed for at vælge en praktikskole, hvor der udøves specialpædagogik, enten på en folkeskole eller på en specialske. Den studerende egen lærerpraksis i relation til at udøve specialpædagogik vil hermed være i fokus.

Professionsopgaven stilles af årgangens lærere. Omfanget er 10 normalsider.

17.4.2. Fagets samspil med årgangens øvrige fag om praktikken og uddannelsens progression

Specialpædagogik samarbejder med årgangens fag om praktikens mål og CKF. Praktikken forberedes i et samarbejde mellem lærere og studerende. I forberedelsen indgår metoder til systematisk indsamling af empiri under praktikken.

I tilknytning til forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktikken arbejder den studerende med en praktikjournal, som sammen med specialpædagogikfagets CKF danner udgangspunkt for årgangens professionsopgave.

17.5. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til prøven, aflevere mindst fire studieprodukter, der tilsammen dækker fagets

mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den afsluttende prøve.

Mundtlig prøve

Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 normalsider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte studieprodukter. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. Opgaven danner udgangspunkt for den mundtlige prøve, men bedømmelsen foretages alene på grundlag af den mundtlige prøve.

Eksaminationstid: 45 minutter

Bedømmelse: 7-trinsskala.

18. Tysk

18.1. Fagets identitet

Kernen i faget tysk som fremmedsprog er sprog og kultur med fokus på tilegnelses- og formidlings-processer inden for begge områder. I et flersproget perspektiv bidrager tyskfaget til udvikling af kommende læreres sproglige og kulturelle bevidsthed, dannelse og identitet. Beskæftigelsen med faget skærper den studerendes sproglige opmærksomhed, udvikler kommunikationsevnen og interkulturel forståelse og er med til at sikre en sproglig mangfoldighed i Danmark.

18.2. Mål

Målet er, at den studerende opnår kompetencer til at

- a) begrunde, planlægge, gennemføre og evaluere tyskundervisning på forskellige trin med elever, der har forskellige forudsætninger,
- b) kunne forstå hovedindholdet i varierede tekster af forskellig sværhedsgrad,
- c) kunne udtrykke sig spontant, klart og flydende om forskelligartede temaer,
- d) klart og struktureret mundtligt og skriftligt at kunne give udtryk for egne holdninger i forhold til faglige og fagdidaktiske problemstillinger, også ved deltagelse i den internationale debat,
- e) kunne anvende formel og funktionel viden om sprog og sprogbrug i forhold til egen og elevernes sproglige udvikling,
- f) anvende sprogtilegnelsesteorier i forhold til egen og elevernes sproglige og kulturelle udvikling,
- g) anvende viden om sammenhæng mellem sprog og kultur til udvikling af kritisk kulturel bevidsthed og interkulturel kompetence,
- h) kunne udnytte informationsteknologiens muligheder i forhold til egen og elevernes sproglige og kulturelle udvikling,
- i) inddrage viden om nationale og internationale forsknings- og udviklingsarbejder inden for fagets områder og
- j) indgå i tværfaglige, læringsmæssige og tværprofessionelle sammenhænge med

tyskfaglige eller fremmedsprogsdidaktiske bidrag.

18.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

18.3.1. Fagdidaktik

Indholdet er:

- a) Skolefagets begrundelse, indhold og historiske udvikling.
- b) Undervisningens planlægning med udgangspunkt i fagdidaktiske overvejelser over fastlæggelse af mål, valg af indhold, progression, gennemførelse og evaluering af afgrænsede undervisningsforløb i forhold til elevgrupper med forskellige forudsætninger.
- c) Analyse af eksisterende undervisningsmaterialer og færdigheder i at udarbejde nye undervisningsmaterialer i forhold til varierede læringsmæssige forudsætninger og betingelser.
- d) Analyse og vurdering af egen og elevernes intersprog.
- e) Analyse af lærerens opgaver som sproglig vejleder.
- f) Metoder, undervisningsaktiviteter og samarbejdsformer, som fremmer sproglig udvikling.
- g) Det virtuelle læringsrum's muligheder i forhold til egen og elevernes sproglige og kulturelle udvikling.
- h) Kendskab til forskellige evalueringsmetoder og evalueringsværktøjer.

18.3.2. Sprog, kommunikation og kultur

Indholdet er:

- a) Den internationale dimensions betydning for den studerendes og elevernes sproglige udvikling og kulturelle dannelse.
- b) Arbejde med kombinerede kommunikative færdigheder.
- c) Forståelse af tekster af forskellig sværhedsgrad og færdighed i at udtrykke sig hensigtsmæssigt skriftligt og mundtligt.
- d) Analyse af sammenhængen mellem flersprogethed og almen sprogfærdighed.
- e) Sprogets form og funktion samt sprogbrugsregler.

- f) Analyse af sammenhæng mellem sprog-
syn og grammatik.
- g) Samfunds- og kulturforhold i et historisk
perspektiv og dets betydning for frem-
med- og selvforståelse.
- h) Hverdagskulturelle fænomener og
hverdagserfaringers betydning for ud-
vikling af kulturel identitet.
- i) Litteraturens, filmens, musikkens, arki-
tekturens, mediernes eller andre kultu-
relle udtryksformers betydning for kul-
turformidling.
- j) Interkulturelle erfaringer fra studieop-
hold i tysktalende lande, praktik i ud-
land, personlige eller virtuelle kontakter.

18.3.3. Sprogtilegnelse

Indholdet er:

- a) Sprogtilegnelsesteorier.
- b) Analyse af sammenhængen mellem
sprog, kognition og den affektive di-
mension af læreprocesser.
- c) Æstetiske læreprocessers betydning for
sprogtilegnelsen.
- d) Kommunikations- og læringsstrategiers
betydning for sprogtilegnelsen.
- e) Arbejde med tilegnelse af ordforråd.
- f) Ligheder og forskelle mellem moders-
måls- og fremmedsprogtilegnelse ek-
sempelvis i forhold til læseforståelse og
skriveprocesser.

18.4. Indholdsbestemmelser

Fagets forskellige indholdsområder, be-
skrevet i de centrale kundskabs- og fær-
dighedsområder, ses i en tæt indbyrdes
sammenhæng og integreres i et helheds-
syn på sprog og kultur, tilegnelse og for-
midling. Udvikling af sproglig og kulturel
bevidsthed samt forberedelse til lærervirk-
somhed i tysk som fremmedsprog er fa-
gets kerne.

Temaer, stof samt arbejds- og undervis-
ningsformer udvælges under hensyn til
centrale fagdidaktiske perspektiver og
problemstillinger i folkeskolens tyskunder-
visning.

Resultater fra aktuelle nationale og inter-
nationale forsknings- og udviklingsarbejder
inddrages, og den studerende motiveres til

innovativ og kreativ tænkning og handling,
der kan udvikle undervisningen i folkesko-
len.

IT indgår som læringsredskab i tysk som
fremmedsprog, bl.a. som kvalificering af
de studerendes informationssøgning, brug
af relevante databaser, kendskab til IT-
baserede undervisningsmidler og under-
visningsformer til støtte af innovativt ar-
bejde i folkeskolen.

Ved fremlæggelser af studieprodukter an-
vender den studerende i minimum ét til-
fælde et digitalt præsentationsmedie.

Der arbejdes løbende med udvikling af
sproglærerens interkulturelle kompetence
og med sproglærerens særlige forudsæt-
ninger, styrker og bidrag som kompetent
deltager ved interkulturel kommunikation i
internationale projekter.

Som led i den studerendes arbejde med
evaluering, dokumentation og brug af eva-
lueringsresultater indgår en vurdering af
egne sprogfærdigheder, refleksion over
interkulturel erfaring og læring og en mål-
sætning for sprogudvikling og interkulturel
læring.

Der er mødepligt i forbindelse med studie-
ophold, herunder et studieophold i et
tysksproget land. Antallet og placeringen
af mødepligtige studieforløb fastlægges i
semesterplanen ved studieforløbets be-
gyndelse.

*Studerende, der ikke kan deltage i studie-
opholdet, vælger i samråd med læreren
indhold og fremstillingsform for afløsning.*

Studiet er organiseret i et antal tematiske
forløb, der indbefatter flere af fagets ind-
holdsområder.

18.4.1. Aktiviteter og produkter m.v. med deltagelsespligt.

Linjefaget tysk omfatter tre deltagelses-
pligtige opgaver (aktiviteter, produkter)
foruden en professionsopgave. Studiepro-
dukterne udarbejdes enkeltvis eller i grup-
per. Afleveringsfrister for aflevering af

studieprodukter fremgår af semesterplanen.

Studieprodukt i fagdidaktik

Der udarbejdes et produkt (svarende til 5 normalsider) samt fremlæggelse på baggrund af ckf'er i fagdidaktik.

Studieprodukt i sprogtilegnelse

Der udarbejdes et produkt (svarende til 5 normalsider) samt fremlæggelse på baggrund af fagets CKF i sprogtilegnelse.

Studieprodukt, "Sprog, kommunikation og kultur"

Der udarbejdes et produkt (svarende til 5 normalsider) samt fremlæggelse på baggrund af fagets CKF i sprog, kommunikation og kultur.

Professionsopgaven i tysk

I tilknytning til forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktikken udarbejder den studerende dokumentation. Denne danner sammen med tyskfagets CKF grundlaget for årgangens professionsopgave.

Professionsopgaven er således et skriftligt produkt, der dokumenterer fagdidaktiske overvejelser i forbindelse med planlægning, gennemførelse og evaluering af praktikken. Professionsopgaven stilles af årgangens lærere. Omfanget 10 normalsider.

18.4.2. Fagets samspil med årgangens øvrige fag om praktikken og uddannelsens progression

Tysk samarbejder med årgangens fag om praktikkens mål og CKF. Praktikken forberedes i et samarbejde mellem lærere og studerende. I forberedelsen indgår metoder til systematisk indsamling af empiri i praktikken. I tilknytning til forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktikken arbejder den studerende med dokumentation, som danner udgangspunkt for årgangens professionsopgave.

18.5. Eksamen

Den studerende skal, for at kunne indstille sig til prøven, aflevere mindst fire studieprodukter, der tilsammen dækker fagets mål og CKF, og som er godkendt af læreren i faget som grundlag for lodtrækning til den afsluttende prøve.

Skriftlig prøve:

Opgaverne til prøven stilles af Undervisningsministeriet, som fastsætter tidspunktet for prøven. Bedømmelse: 7-trinsskala.

Mundtlig prøve:

Den mundtlige prøve består af to dele

1. Den studerende udarbejder en skriftlig opgave på max. 5 normalsider på baggrund af lodtrækning mellem de godkendte studieprodukter. Opgaven afleveres en uge efter, at den studerende har fået meddelt resultatet af lodtrækningen. Opgaven danner grundlag for 1. del af den mundtlige eksamen, som foregår på tysk, men bedømmelsen foretages alene på grundlag af den mundtlige prøve.
  2. Umiddelbart før eksamen trækkes lod om en elevtekst. Den studerende forholder sig til elevens karakteristiske fejltyper, og kommenterer teksten i forhold til elevens intersproglige udvikling. Denne del af prøven foregår på dansk.
- Forberedelsestid: 45 minutter med hjælpemidler.
Eksaminationstid: 45 minutter.
Bedømmelse: 7-trinsskala. Der gives én karakter som en samlet bedømmelse af præstationen ved de to dele af prøven.

Læreruddannelsens professionsbachelorprojekt

Professionsbachelorprojektet er en større skriftlig opgave, der indeholder en fagligt funderet undersøgelse med analyse og vurdering af en lærerfaglig problemstilling af betydning for professionens udøvelse. Den lærerfaglige problemstilling skal inddrage praksis og skal belyses med anvendelse af den faglige indsigt, som den studerende har erhvervet sig i praktikken og i læreruddannelsens pædagogiske fag og linjefag. Lærerbachelorprojektet skal kvalificere den studerende til at udøve lærerfaglige funktioner og fungere selvstændigt inden for lærerprofessionen og kvalificere til videreuddannelse på et relevant master- eller kandidatstudium.

1. Gennem lærerbachelorprojektet demonstrerer den studerende, at følgende kompetencer er opnået:

1.1. Lærerfaglig undersøgelseskompetence til

- a) at undersøge, afgrænse, beskrive, analysere, reflektere over og vurdere problemstillinger og udviklingsmuligheder, der vedrører lærerens opgaver og skolens virksomhed med anvendelse af relevant teoretisk og praktisk indsigt,
- b) at inddrage forskellige positioner, (f.eks. elever, forældre, ledelse) og anlægge relevante perspektiver i analysen af lærerfaglige temaer og problemstillinger,
- c) at fastholde og beskrive dilemmaer, modsætningsforhold, konfliktuerende mål og undertrykkende aspekter i relationer og strukturer og den adfærd og de handlinger det afstedkommer,
- d) at indsamle, behandle og anvende relevant empiri fra skolevirkeligheden i form af oplevelser, erfaringer og viden fra praktikken og anden praksis,

- e) at sammentænke og anvende faglige og pædagogiske teorier, begreber og metoder og
- f) at begrunde og argumentere for lærerfaglige handlinger med professionel indsigt og kritisk distance i et udviklingsperspektiv.

1.2. Lærerfaglig formidlingskompetence til

- a) at formidle lærerarbejdets relationelle, kommunikative, paradoksale og mangesidige karakter mundtligt og skriftligt og
- b) at redegøre for resultater af analyser gennem systematisk argumentation som tegn på anvendelse af grundlæggende akademiske arbejdsmetoder, der er forudsætning for adgang til kompetencegivende videreuddannelse på master- og kandidatniveau.

2. Gennem studiet arbejder den studerende med

- a) forskellige positioner (elever, forældre, lærere, ledelse m.fl.) og med at anlægge relevante perspektiver i analysen af lærerfaglige temaer og problemstillinger samt identificere mulige dilemmaer og modsætningsforhold i professionsudøvelsen eller i rammerne herfor,
- b) at opsøge, afgrænse, tilegne sig og vurdere viden med relevans for lærerarbejdet, herunder opsøge og reflektere over ny viden, såvel forsknings- som udviklings- og erfaringsbaseret,
- c) at beskrive, planlægge, gennemføre og evaluere undersøgelser i og af lærer- og skolepraksis,
- d) beherskelse af forskellige tilgange til at beskrive, analysere og vurdere undervisnings- og anden praksis i skolen,
- e) demonstration af evne til at sammentænke og anvende faglig og pædagogisk viden under brug af systematisk argumentation og videnskabelig metode,
- f) det videnskabeligt undersøgende sprog, det klare, modtagerrettede sprog og det korrekte sprog og
- g) mundtlig formidling, det vil sige evnen til at etablere en fokuseret dialog om bacheloropgavens problemstilling.

Kurser

Kurser i folkeskolens timeløse fag

1. Færdselslære, inklusive førstehjælp

1.1. Kursets identitet

Færdselslære er undervisning om samspillet mellem den enkelte og trafikken i en samfundsmæssig betydning set i forhold til ansvar, medansvar, forpligtelser og sikkerhed. Førstehjælp handler om standsning af ulykker, livreddende førstehjælp og håndtering af mindre skader og uheld, herunder hjælp og omsorg.

1.2. Mål

Den studerende skal opnå kompetence i at tilrettelægge, gennemføre og evaluere en undervisning,

- a) der kan give sikkerhed i at færdes i trafikken uden risiko for sig selv og andre,
- b) der kan give viden om de faremomenter og muligheder, man kan stilles over for i trafikken, og
- c) som omfatter standsning af ulykker, livreddende førstehjælp, håndtering af mindre skader og uheld samt hjælp og omsorg.

1.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er:

- a) Organisering af undervisning med henblik på, at eleverne kan færdes sikkert og ansvarligt i trafikken.
- b) Inddragelse af aspekter om adfærd, holdninger og ansvar i trafikken.
- c) Inddragelse af færdselslære i tværgående emner og problemstillinger i skolens fag.
- d) Sikker trafikal adfærd.
- e) Samspil, regler og risici.
- f) Ansvarlighed i trafikken.
- g) Førstehjælp i forhold til tilskadekomst og ulykker i trafikken tilrettelagt progressivt i forhold til, hvad eleverne kan overskue og magte.

h) Livreddende førstehjælp, herunder alarmering, kunstigt åndedræt og hjertermassage.

i) Håndtering af mindre uheld som f.eks. sår og standsning af blødning samt muskel- og ledsader m.v.

j) Sikkerhed i at anvende aflåst sideleje.

2. Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

2.1. Kursets identitet

Kurset sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab har et almindende sigte vedrørende undervisning i livsstil, levevilkår, identitet, eksistentielle spørgsmål og værdier i grundskolens undervisning

2.2. Mål

Målet er, at den studerende tilegner sig kundskaber og færdigheder på de fagdidaktiske og fagmetodiske områder, som det timeløse fag omfatter, samt kompetence til at

- a) tilrettelægge undervisning og diskussioner vedr. sundhed og seksualitet med respekt for elevernes for forståelse, mangfoldighed og forskellige værdier,
- b) arbejde med fagets emner og problemstillinger i tværfaglige sammenhænge,
- c) tilrettelægge læringsforløb for elever med forskellige forudsætninger og i forskellige faglige sammenhænge og
- d) være i dialog med elever og forældre omkring mål for undervisningen i sundhed, seksualitet og familiekundskab.

2.3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er:

- a) Sundhedspædagogik, tværfaglige, projekt- og problemorienterede arbejds-gange.
- b) Undervisning med hensyntagen til en konkret målgruppes forudsætninger, behov og alder.
- c) Undervisning med udgangspunkt i seksualundervisningens særlige faglighed og udfordringer.

- d) Sundhedsfremmende undervisning baseret på et positivt, bredt og åbent sundhedsbegreb med inddragelse af elevmedbestemmelse og handlekompetence.
- e) Samarbejde internt i skolen samt inddragelse af parter uden for skolen.
- f) Årsager og betydning i forhold til livsstilens og levevilkårenes sammenhæng med sundhed, seksualitet og familieliv.
- g) Sundhedsmæssige forhold på individniveau, herunder krop, kost, motion, rygning, alkohol og stoffer, samspillet mellem sundhed og miljø og livsstils- og miljørelaterede sygdomme.
- h) Værdier og levevilkår i Danmark set i lyset af historiske, flerkulturelle og internationale perspektiver.
- i) Familiekundskab, herunder samlivsformer.
- j) Identitetsdannelse, herunder udvikling fra barn til voksen, drenge-/pigeroller, fysiske/psykiske forandringer i puberteten, seksualitet set i forhold til følelser, værdier og kønsroller.
- k) Seksualitet, grænser, seksuelt relaterede sygdomme, familieplanlægning og prævention.
- l) Det fysiske og psykiske arbejdsmiljø, dets betydning for menneskets sundhed, også med udgangspunkt i skolen som arbejdsplads.
- m) Børns og unges rettigheder i familien, skolen og samfundet, herunder det virtuelle rum.

3. Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering

3.1. Mål

Den studerende udvikler kompetence til:

- a) At give kvalificeret undervisning fra 1. til 9. klasse i det obligatoriske emne: Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering, som skal medvirke til at danne basis for den enkelte elevs uddannelsesplanlægning.
- b) At medvirke til, at den enkelte elev modtager en helhedsorienteret uddannelses- og erhvervsvejledning i sam-

arbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning. Vejledningen danner grundlag for udarbejdelse af den personlige uddannelsesplan fra 8. klasse.

3.2. Centrale kundskaber og færdigheder

Indholdet er:

- a) Kundskaber og færdigheder angående den enkelte elevs selvkenndelsesproces og refleksion.
- b) Kundskaber og færdigheder angående uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsforhold.
- c) Arbejdsbegrebet, herunder selvstændige erhvervsdrivende, entreprenørskab, innovation, lønmodtagere og ulønnet arbejde.
- d) Forskellige typer jobfunktioner og ansættelsesformer på offentlige og private arbejdspladser både lokalt, nationalt og globalt.
- e) Forskellige uddannelsesmuligheder efter folkeskolen og betydningen af uddannelse i den globaliserede verden.
- f) Muligheder for studieophold og uddannelser i udlandet.
- g) Sammenhænge mellem uddannelsesveje og erhvervs muligheder.
- h) Kundskaber og færdigheder i at organisere projektarbejdsforløb med forskellige jobfunktioner, hvor eleverne producerer et produkt og efterfølgende foretager evaluering.
- i) Kundskaber og færdigheder i regelsæt om undervisningsmiljø og børn og unges arbejdsvilkår.
- j) Lighed og ulighed på arbejdsmarkedet i forhold til uddannelse, køn og kulturforskelle.
- k) Forskellige teknikker i uddannelses- og jobsøgning, herunder brug af Internettet.
- l) Kundskaber om levevilkår og livsformer.

4. Indholdsbestemmelser

Kurser i folkeskolens timeløse fag gennemføres over 2 uger i begyndelsen af 4. Semester.

Kurserne planlægges, varetages og gennemføres af forskellige lærergrupper med en tovholder inden for hvert delkursus. Der er mulighed for at inddrage ressourcerpersoner udefra.

Følgende studieformer vil indgå i kurserne: Undervisning, forelæsning, par- og gruppearbejde, fremlæggelser mm.

Deltagelsespligt

Der er mødepligt til kurserne.

Ved manglende opfyldelse af deltagelsespligten i et de tre delkurser kan det pågældende modul erstattes ved udarbejdelse af en skriftlig opgave på 5 normalsider med udgangspunkt i kursets CKF. Opgaven stilles af kursets lærer. Kursus i førstehjælp skal dog gennemføres ved fremmøde.

Kursusbevis

Der udstedes kursusbevis til de studerende, som har gennemført *Kurser i folkeskolens timeløse fag*, jf. ovenstående deltagesbetingelser.

Kursus inden for det praktisk-musiske fagområde

Det praktisk-musiske fagområde

1. Kursets identitet

De praktisk-musiske fag har det fælles-træk, at de som noget centralt beskæftiger sig med en kropslig/sansemæssig tilgang til læring og erkendelse og arbejder med nonverbale fremstillingsformer.

Kurset sætter den studerende i stand til at begrunde, planlægge, gennemføre og evaluere faglige og tværfaglige læreprocesser, der inddrager en kropslig/sansemæssig tilgang til læring og erkendelse og integrerer arbejdet med fremstillingsformer, som anvendes indenfor det praktisk-musiske fagområde.

2. Mål

Den studerende skal tilegne sig kundskaber om og gøre erfaringer med, hvordan viden, forståelse og færdigheder kan udvikles på baggrund af undervisnings- og formidlingsmetoder, der benytter en kropslig/sansemæssig tilgang til læring og integrerer arbejdet med nonverbale fremstillingsformer. Den studerende skal opnå kompetence i at begrunde og anvende sådanne metoder i faglige og tværfaglige undervisningssammenhænge med henblik på at fremme læreprocesser i skolens fag.

3. Centrale kundskaber og færdighedsområder

Indholdet er:

- a) Kropslige/sansemæssige erfaringer som grundlag for læring og erkendelse.
- b) Forskellige former for arbejde med nonverbal fremstilling integreret i undervisning som middel til læring og erkendelse.
- c) Forskelle mellem sproglige og nonverbale refleksioners bidrag til læring.

4. Indholdsbestemmelser

Kurset planlægges, varetages og gennemføres i et samarbejde mellem de studerendes linjefag og de praktisk-musiske fag:

Billedkunst, materiel design, idræt og musik

Det praktisk-musiske arbejde foregår i en sammenhæng, som kan omfatte arbejde i og med hele fagrækken i folkeskolen. Der vælges et emne, som gøres til genstand for en tematisering.

Følgende studieformer vil indgå i kurset: Undervisning, forelæsning, workshops, projektarbejde, oplevelsesmiljø.

Kurset omfatter følgende aktiviteter og produkter m.v. med deltagelsespligt:

1. Fire værkstedsdage af hver 6 lektioners varighed, hvor der arbejdes i og med de praktisk – musiske fags arbejdsmønstre. Indholdet i værkstedsdagene vil i en læreteoretisk sammenhæng tage afsæt i de 5 virksomhedsformer:

- Oplevelsesmæssig virksomhed
- Håndværksmæssig virksomhed
- Udtryksmæssig virksomhed
- Analytisk virksomhed
- Kommunikativ virksomhed

Der er mødepligt til værkstedsdagene.

2. To dage med foredrag, workshops og oplæg vedrørende projektforløb, i alt 8 lektioner, hvor der arbejdes og undervises i det praktisk-musiske som læringsdimension i det samlede fagdidaktiske felt. Den studerende møder eksempler fra undervisningspraksis i folkeskolen.

Der er mødepligt til foredrag, workshops og oplæg.

3. Tre projektdage afsluttende med fremstilling af - og deltagelse i - et oplevelsesmiljø for elever fra folkeskolen eller med-studerende.

Elementerne her kan være workshop, udstilling eller et interaktivt oplevelsesmiljø præget af eksperiment og/eller performance.

Der vil være fælles afviklingsplan for alle projektgrupper. Planen udarbejdes i sam-

arbejde mellem de involverede linjefagslærere og koordinator for kurset.

Der er deltagelsespligt i form af deltagelse i projektarbejde i grupper og i form af mødepligt ved oplevelsesmiljøet.

Kursusbevis

Der udstedes kursusbevis til de studerende, som har gennemført *Praktisk-musisk kursus* jf. ovenstående deltagelsesbetingelser.

Kursus i skrivning og retorik

Skrivning og retorik for studerende, der ikke har valgt linjefag i dansk

1. Kursets identitet

Kurset i skrivning og retorik har et dobbelt sigte:

- a) Det skal styrke den studerendes forudsætninger for at kunne inddrage udviklingen af børns skrift og talesprog i undervisningen i alle fag og på alle klassetrin.
- b) Det skal styrke den studerendes personlige færdighed i brug af skrift og talesprog i forhold til almen lærervirksomhed.

2. Skrivning

2.1. Mål

Målet er, at den studerende styrker sin kompetence inden for skrivning med henblik på egen skrivefærdighed og med henblik på vejledning i skrivning på alle klassetrin.

2.2. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er:

- a) Håndskrivning, håndskrivningsprocessen, herunder skrivevanskeligheder.
- b) Kundskab om barnets motoriske udvikling samt ergonomi ved håndskrivning og computerskrivning.
- c) Kundskab om skriftens kulturhistorie.
- d) Kundskab om planlægning, gennemførelse og evaluering af de forløb, hvor skrivning indgår i skolen.
- e) Færdighed i at analysere og vurdere børneskrift med henblik på at vejlede i håndskrivning, herunder børn med forskellige læringsforudsætninger.
- f) Færdighed i at skrive de basale håndskriftformer samt tal og tegn på tavle og papir.
- g) Færdighed i at udarbejde hensigtsmæssig layout i håndskrevne og computerskrevne tekster i forhold til forskellige genrer.

3. Retorik

3.1. Mål

Målet er, at den studerende styrker sin kompetence inden for retorik med henblik på egen mundtlighed og på vurdering og udvikling af børns talesprog.

3.2. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Indholdet er:

- a) Stemmen, dens funktion i fremførelsen og stemmevanskeligheder.
- b) Samspillet mellem tale og kropssprog.
- c) Retorikkens mundtlige genrer.
- d) Børns talesproglige udvikling, herunder betydningen for læseudviklingen.
- e) Børns talesproglige dysfunktioner.
- f) Færdighed i hensigtsmæssig, velartikuleret sprogbrug.
- g) Færdighed i oplæsning og fortælling i en tolkende og stilrigtig fremførelse med henblik på at fange og fastholde elevernes opmærksomhed.
- h) Færdighed i observation af børns sprog og tale med henblik på at identificere specifikke behov.

Deltagelsespligt

Der er deltagelsespligt i form af mødepligt og opfyldelse af de af læreren formulerede produktkrav. Den studerende skal desuden have deltaget i de af læreren stillede øvelser i retorik.

Læreren afgør på baggrund af den studerendes faglige aktiviteter/ produkter, om den studerende har opfyldt sin deltagelsespligt.

Kursusbevis

Der udstedes kursusbevis til de studerende, som har gennemført *Kursus i skrivning og retorik* jf. ovenstående deltagelsesbetingelser.

Bilag

Bilag 1

Adgang til linjefag

1. Linjefag på 72 ECTS-point, hvoraf et er obligatorisk som første linjefag

1.1. Dansk (aldersspecialiseret)

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Dansk A

1.2. Fysik/kemi og natur/teknik

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Teknikfag A, bioteknologi A

Biologi B, fysik B, kemi B, naturgeografi B, teknologi B

1.3. Matematik (aldersspecialiseret)

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Matematik B

1.4. Engelsk

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Engelsk B

2. Linjefag på 36 ECTS-point

2.1. Billedkunst

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Billedkunst C, design C, kulturforståelse B, mediefag B

2.2. Biologi

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Teknikfag A – proces, levnedsmiddel og sundhed

Biologi B, fysik B, kemi B, naturgeografi B

2.3. Dansk som andetsprog

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Dansk A

2.4. Fransk

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Fransk begyndersprog B, Fransk fortsættersprog B

2.5. Geografi

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Biologi B, fysik B, international økonomi B, kemi B, naturgeografi B

2.6. Historie

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Historie B, idéhistorie B, samfundsfag B, samtidshistorie B

2.7. Hjemkundskab

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Teknikfag A – proces, levnedsmiddel og sundhed, bioteknologi A

Biologi C, kemi C

2.8. Idræt

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Dans B, idræt B

2.9. Kristendomskundskab/religion

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Filosofi B, historie B, idéhistorie B, kulturforståelse B, psykologi B, religion B, samfundsfag B, samtidshistorie B

2.10. Materiel design

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Teknikfag A – design og produktion, teknikfag A – byggeri og energi.

Mediefag B, kulturforståelse B

Billedkunst C, design C

2.11. Musik

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Musik B

2.12. Samfundsfag

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

Afsætning B

Historie B, international økonomi B, samfunds-fag B, samtidshistorie B, virksomhedsøkonomi B

2.13. Specialpædagogik

Adgangsgivende gymnasiale fag og niveauer:

A-niveau: Dansk.

2.14. Tysk

Adgangsgivende gymnasiale fag og kurser:

Tysk begyndersprog B, Tysk fortsætter-sprog B

Meritoverførsel og fritagelse i læreruddannelsen og meritlæreruddannelsen

1. Regelgrundlag

Uddannelsesbekendtgørelsen

§ 60. Uddannelsesinstitutionen kan efter en konkret og individuel vurdering godkende, at gennemførte uddannelseselementer fra en dansk eller udenlandsk videregående uddannelse, der er bestået efter reglerne herom, træder i stedet for uddannelseselementer eller dele heraf omfattet af denne bekendtgørelse. Afgørelsen træffes på grundlag af en faglig vurdering af ækvivalensen mellem de berørte uddannelsesdele.

Stk. 2. Uddannelsesinstitutionen kan fritage den studerende for dele af uddannelsen, når det dokumenteres, at den studerende gennem uddannelse eller på anden måde har opnået tilsvarende kvalifikationer.

Adgangsbekendtgørelsen

§ 10. En ansøger kan optages til en uddannelse på et andet grundlag end de fastsatte adgangskrav, hvis ansøgeren har kvalifikationer, der kan sidestilles hermed.

Stk.2. Optagelsen efter stk.1 kan betinges af, at ansøgeren består en kvalifikationsprøve eller gennem anden form for individuel bedømmelse dokumenterer de nødvendige kvalifikationer.

2. De enkelte uddannelser

a. Universitetsuddannelser

- Universitetsuddannelser i humanistiske og naturvidenskabelige fag (bachelor-eksamen, kandidateksamen, centralt fag, tilvalg) samt teologisk grunduddannelse giver fritagelse for det tilsvarende fag i læreruddannelsen som linjefag.

- Bacheloreksamen, kandidateksamen i psykologi giver ud over psykologi tillige fritagelse for pædagogik.
- Bacheloreksamen, kandidateksamen i pædagogik giver ud over pædagogik tillige fritagelse for psykologi og almen didaktik.
- BA og cand.mag. i samfundsfag, cand.scient.pol., cand.scient.anth., cand.scient.soc., cand.scient.adm., cand.tech.soc., cand.comm., cand.polit. og cand.oecon. uddannelserne fra alle danske universiteter samt samfundsvidenskabelig basisuddannelse fra Roskilde Universitetscenter og Aalborg Universitet giver fritagelse for linjefaget samfundsfag.

b. Tekniske uddannelser

- Civilingeniør / cand.polyt. samt akademi-, diplom- og teknikumingeniør-uddannelser giver fritagelse for linjefagene matematik og fysik/kemi.

c. Handelsuddannelser

- Erhvervsproglig bacheloruddannelse (BA i erhvervsprog), erhvervsproglig diplomuddannelse (ED), erhvervsproglige kandidatuddannelser, cand.ling.merc. og cand.interpret. giver fritagelse for det tilsvarende sprog som linjefag i læreruddannelsen.
- Korrespondenteksamen (bacheloruddannelsen) i sprog giver fritagelse for det pågældende fag som linjefag.
- Handelshøjskolens HA/HD og cand.merc.uddannelser giver fritagelse for linjefaget samfundsfag.

d. Musikkonservatorierne

- Musikpædagogisk eksamen giver fritagelse for linjefaget musik.

e. Landbohøjskolen

- Kandidatuddannelser (agro, hort, silv, vet) giver fritagelse for linjefaget biologi

f. Pædagogiske uddannelser

- Pædagoguddannelsen giver fritagelse for pædagogik og psykologi.
- Uddannelse som husholdningslærer samt ernærings- og husholdningsøkonom giver fritagelse for pædagogik og psykologi samt linjefaget hjemkundskab i den ordinære læreruddannelse.
- Voksenunderviseruddannelsen giver fritagelse for pædagogik, psykologi og almen didaktik.
- Pædagogisk Diplomeksamen i almen pædagogik giver fritagelse for pædagogik, psykologi og almen didaktik.

g. Pædagogikum

- Pædagogikum for lærere ved erhvervsskolerne giver fritagelse for pædagogik, psykologi og almen didaktik.
- Pædagogikum for lærere i de gymnasiale uddannelser giver fritagelse for pædagogik, psykologi og almen didaktik.

3. Praktik

Studerende, der fritages for linjefag, skal deltage i praktik i faget/fagene.

Praktik er beskrevet som et selvstændigt fag i den ordinære læreruddannelse, men ikke i meritlæreruddannelsen. Derfor er der forskel med hensyn til merit.

I den ordinære uddannelse kan studerende, der har virket som vikar i folkeskolen i mindst ½ år i fuldt skema, fritages for skoleperioden, hvis der foreligger positiv udtalelse fra skolelederen/skolelederne.

I meritlæreruddannelsen kan studerende helt eller delvis fritages for praktik, hvis der foreligger dokumentation for et længere fuldtids ansættelsesforhold og en positiv udtalelse fra skolelederen/ skolelederne.

Den studerendes præstation skal løbende for hvert studieår bedømmes med Bestået eller Ikke-bestået med mindre den studerende fritages helt for praktik.

4. Fagdidaktisk opgave

Studerende, der fritages for linjefag, skal udarbejde en fagdidaktisk opgave i faget / fagene.

Ved bedømmelsen lægges vægt på den studerendes evne til at fremstille, selvstændigt anvende og kritisk vurdere fagdidaktiske begreber, teorier og metoder. Opgaven bedømmes godkendt / ikke-godkendt.

5. Sikkerhedskurser

Studerende, der fritages for linjefaget Fysik/kemi, skal følge undervisningen i laboratoriesikkerhed, herunder: Affaldshåndtering og miljøsyn. Indretning, drift og vedligeholdelse af laboratorier. Risikomomenter og sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med undervisning. Risiko i forbindelse med udvælgelse og planlægning af undervisningsaktiviteter.

Studerende, der fritages for linjefaget Natur/teknik, skal følge undervisningen i laboratoriesikkerhed, herunder sikkerhedsbestemmelser, laboratorieindretning, brandbekæmpelse samt grundlæggende førstehjælp.

Studerende, der fritages for linjefaget Idræt, skal følge undervisningen i at skabe sikkerhed i undervisningen, kendskab til forebyggelse af idrætsskader og at undervise i førstehjælp ved idrætsskader.

Studerende, der fritages for linjefaget Materiel design, skal følge undervisningen i maskinsikkerhed i skolens faglokaler.

6. Fremgangsmåde

Udgangspunktet for merit er, at der ikke kan være tale om direkte sammenlignelighed. Merit kan gives for anden uddannelse/dele af anden uddannelse, som af niveau og relevans vurderes at kunne svare til elementer i læreruddannelsen, eller merit kan gives, hvis den studerende på anden måde har opnået tilsvarende kvalifikationer.

Rektor tager stilling til ansøgning om fritagelse for fag i læreruddannelsen eller for

bacheloropgaven efter en konkret vurdering af ansøgerens kvalifikationer og med udgangspunkt i ovenstående.

Det er under alle omstændigheder en forudsætning for fritagelse, at der foreligger behørig dokumentation for den pågældende uddannelse.

Når det gælder udenlandske læreruddannelser, går vejen via CIRIUS (Undervisningsministeriets styrelse for internationalisering af uddannelser og læringsmiljøer) for vurdering af udenlandske uddannelser, hvis der ønskes godkendelse af en læreruddannelse gennemført i et andet land som et gyldigt grundlag for ansættelse i folkeskolen.